

Agenda

Teitl y cyfarfod: Cyfarfod Bwrdd CNC, Diwrnod 2 – Sesiwn Gyhoeddus

Dyddiad y cyfarfod: 26 Mai 2022

Amser y cyfarfod: 9.30-15.50

Lleoliad:

Microsoft Teams:

Ymunwch ar eich cyfrifiadur neu ap symudol

[Cliciwch yma i ymuno â'r cyfarfod](#)

Neu ffoniwch (sain yn unig)

[+44 29 2105 5545,333792432#](tel:+442921055545333792432) Y Deyrnas Unedig,

Caerdydd

Rhif Adnabod ar gyfer Cynadledda dros y Ffôn: 333 792

432#

Amser

Eitem

9.30
(5 munud)

1. Cyfarfod Agored

- Croeso
- Datganiadau o fuddiant
- Egluro'r dull o gynnal y cyfarfod

Noddwr a Chyflwynydd: Syr David Henshaw (Cadeirydd)

Crynodeb: NODI unrhyw ddatganiadau o fuddiant.

9.35
(5 munud)

2. Adolygu'r Cofnodion a'r Log Gweithredu 2A. Adolygu Cofnodion Cyfarfod Cyhoeddus 24 Mawrth 2B. Adolygu'r Log Gweithredu Cyhoeddus

Noddwr a Chyflwynydd: Syr David Henshaw (Cadeirydd)

CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod blaenorol a'r log gweithredu.

9.40
(10 munud)

3. Diweddariad gan y Cadeirydd

Noddwr a Chyflwynydd: Syr David Henshaw

Crynodeb: NODI diweddariad y Cadeirydd i'r Bwrdd.

9.50
(20 munud)

4. Adroddiad gan y Prif Weithredwr

Noddwr a Chyflwynydd: Clare Pillman, Prif Weithredwr

Crynodeb: NODI'R sefyllfa bresennol a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd am weithgareddau allweddol.

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B09

10.10
(30 munud)

5. Adroddiadau Diweddarau gan y Pwyllgorau

Noddwyr a chyflwynwyr: Cadeiryddion y Pwyllgorau

Y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg – ni chynhaliwyd cyfarfod

Y Pwyllgor Cyngori ar Dystiolaeth – ni chynhaliwyd cyfarfod

Y Pwyllgor Cyllid - 14 Ebrill a 28 Ebrill

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B10

Y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd – 7 Ebrill

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B11

Y Pwyllgor Pobl a Thaliadau - Ni chynhaliwyd cyfarfod

Y Pwyllgor Ardaloedd Gwarchoddedig – ni chynhaliwyd cyfarfod

Crynodeb: NODI'R diweddariadau gan bwyllgorau'r Bwrdd, mewn unrhyw gyfarfodydd a gynhaliwyd a'r tu allan iddynt.

10.40
(10 munud)

6. Newidiadau arfaethedig i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol (SaLS)

Noddwr: Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth a Datblygu Corfforaethol

Cyflwynydd: Clare Jones, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Llywodraethu

Crynodeb: CYMERADWYO newidiadau i'r SaLS ar gyfer y Bwrdd Busnes Rheoleiddiol

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B12

10.50
(20 munud)

Egwyl

11.10
(60 munud)

7. Strategaeth Goedwigaeth

Noddwyr: Ceri Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu; Sarah Jennings, Cyfarwyddwr Gweithredol Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Masnachol

Cyflwynwyr:

- a) Ruth Jenkins, Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol
 - b) Miriam Jones-Walters, Cynghorydd Arbenigol, Stiwardiaeth Tir
 - c) Andrew Wright, Uwch Gynghorydd Arbenigol, Iechyd Planhigion a Throsglwyddo Gwybodaeth Ymchwil, Stiwardiaeth Tir gyda Dominic Driver, Pennaeth Stiwardiaeth Tir; Elsie Grace, Pennaeth Datblygu Masnachol Cynaliadwy
-

Crynodeb:

- a) **CYMERADWYO'R cynnig ar gyfer Pwyllgor Cyngori Rhanbarthol ar Goedwigaeth**

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B13

- b) **CHYMERADWYO Adran 83 ar gyfer cynnal yr ardal o goetir ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru a'r Cytundeb Lefel Gwasanaeth gyda Llywodraeth Cymru ar gyfer Ystad CNC.**

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B14a

- c) **TRAFOD y gwaith dilynol ar y drafodaeth strategol ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru.**

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B14b

**12.10
(80 munud)**

Cinio

**13.30
(60 munud)**

8. Trafodaeth Strategol ar Reoli Perygl Llifogydd

Noddwr: Ceri Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu

Cyflwynwyr: Jeremy Parr, Pennaeth Rheoli Perygl Llifogydd a Digwyddiadau

Crynodeb: TRAFOD y dull strategol o Reoli Perygl Llifogydd

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B15

**14.30
(15 munud)**

9. Adroddiad Blynyddol Lles, Iechyd a Diogelwch 2021-22

Noddwr: Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth a Datblygu Corfforaethol

Cyflwynydd: Charlotte Morgan, Rheolwr Lles, Iechyd a Diogelwch

Crynodeb: CYMERADWYO Adroddiad Blynyddol Lles, Iechyd a Diogelwch 2021-22.

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B16

**14.45
(5 munud)**

10. Rhagolwg y Bwrdd

Noddwr: Syr David Henshaw

Cyflwynydd: Natalie Williams, Arweinydd Tîm, Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd

Cyfeirnod y Papur: 22-05-B17

**14.50
(5 munud)**

11. UNRHYW FATER ARALL

I'w gymeradwyo drwy ohebiaeth:

a) Newidiadau i'r SaLS ar gyfer Bwrdd Busnes y
Gwasanaethau Corfforaethol
Cyfeirnod y Papur: 22-05-B18

b) Datganiad Caethwasiaeth Fodern CNC
Cyfeirnod y Papur: 22-05-B19

14.55 **Egwyl**
(10 munud)

Diwedd Cyfarfod Cyhoeddus y Bwrdd

15.05 **12. Sesiwn holi ac ateb gyhoeddus**
(45 munud)

15.50 **Diwedd y cyfarfod**

Cofnodion heb eu Cadarnhau

Teitl y Cyfarfod: Cyfarfod Bwrdd CNC – Sesiwn Gyhoeddus
Yn bresennol yn bersonol a thrwy Microsoft Teams

Dyddiad y Cyfarfod: 24 Mawrth 2022

Aelodau'r Bwrdd a oedd yn bresennol: Syr David Henshaw (Cadeirydd)
Clare Pillman, Prif Weithredwr
Yr Athro Steve Ormerod, Is-gadeirydd
Karen Balmer (Teams, bore yn unig)
Catherine Brown (Eitemau 1 i 12)
Julia Cherrett
Geraint Davies
Paul Griffiths
Zoë Henderson
Mark McKenna
Yr Athro Peter Rigby

Aelodau'r Tîm Gweithredol a oedd yn bresennol: Rachael Cunningham, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol
Ceri Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu
Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth a Datblygu Corfforaethol
Sarah Jennings, Cyfarwyddwr Gweithredol Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Masnachol
Gareth O'Shea, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau

Unigolion ychwanegol a oedd yn bresennol: Colette Fletcher, Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd (Pob eitem)
Caroline Hawkins, Rheolwr Cynllunio Corfforaethol, Perfformiad ac Asesu Strategol Eitem 6 (Teams)
Sarah Williams, Pennaeth y Swyddfa Strategaeth Gorfforaethol a Rheoli Rhaglenni Eitem 6 (Teams)
Sue Ginley, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad Eitem 6 (Teams)
Julia Allen, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Adnoddau Dynol Eitem 7 (Teams)
Charlotte Morgan, Rheolwr Lles, Iechyd a Diogelwch Eitemau 8 a 12 (Teams)
Fen Turner, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Strategaeth Adnoddau Naturiol a Lles Eitem 9
Bill Purvis, Rheolwr Iechyd, Mynediad at Addysg a Hamdden Eitem 9
Ruth Jenkins, Pennaeth Rheoli Adnoddau Naturiol Eitem 9
Catrin Hornung, Pennaeth Cyfathrebu a Chysylltiadau Allanol Eitem 11
Naomi Lawrence, Pennaeth Profiad y Cwsmer Eitem 11
Heledd Evans, Arweinydd y Tîm Gwasanaethau Digidol Eitem 11 (Teams)

Martin Parkinson, Pennaeth TGCh Eitem 11 (Teams)
Christopher Collins, Pennaeth Gwybodaeth a Thystiolaeth Eitem 11 (Teams)
Dominic Driver, Pennaeth Stiwardiaeth Tir Eitem 12 (Teams)
Elsie Grace; Pennaeth Datblygu Masnachol Cynaliadwy Eitem 12 (Teams)
Gavin Bown, Pennaeth Gweithrediadau Canolbarth Cymru Eitem 12 (Teams)
Paul Johnston, Rheolwr Gwerthiant a Marchnata Eitem 12 (Teams)
Adrian Hodgkinson, Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch Eitem 12 (Teams)
Sarah Wood, Rheolwr Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau Eitemau 13 ac 16 (Teams)
Nadia De Longhi, Pennaeth Rheoleiddio a Thrwyddedu Eitem 13 (Teams)
Adam Cole-King, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Polisi Bioamrywiaeth Eitemau 13 ac 16 (Teams)
Patrick Lindley, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Cynefinoedd a Rhywogaethau Daearol Eitemau 13 ac 16 (Teams)
Katherine Morris, Prif Gynghorydd, Gwasanaethau Cyfreithiol Eitem 13 (Teams)
Sian Williams, Pennaeth Gweithrediadau Gogledd-orllewin Cymru Eitem 16 (Teams)
Ben Wilson, Prif Gynghorydd, Pysgodfeydd Eitem 16 (Teams)

**Arsyllwyr
CNC:**

Mike Evans, Pennaeth Gweithrediadau, Canol De Cymru
Kate Evans, Materion Cyhoeddus ac Ysgrifennydd Personol
Luke Henry, Rheolwr Prosiect, TGCh
Ben Dickinson, Rheolwr Newid a Ffurfweddu Gwasanaeth
Ian Johns, Prif Bensaer Technegol (Eitem 11)
Phil Mostyn, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Lles, Iechyd a Diogelwch (Eitem 12)
Jessica Poole, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Dulliau Rheoleiddio (Eitem 13)
Ian Williams, Arweinydd Tîm, Trwyddedu Rhywogaethau (Adar) (Eitem 13)
Rachel Jarvis, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Dulliau Rheoleiddio (Eitem 13)
Danielle Phillips, Chwarae Teg

**Arsyllwyr
Cyhoeddus:**

Kim Waters – Undeb Afonydd Cymru
Rachel Evans - Y Gynghrair Cefn Gwlad
Steve Griffiths - BASC
Glynn Evans – BASC
Gareth Wardell
Ruth Tudor
Douglas Knox, Forestry and Land Scotland (Eitem 11)
Rachel Hodson - Llywodraeth Cymru (Eitem 12)
Julian Hughes – RSPB (Eitem 12)
Aelodau ychwanegol o'r cyhoedd

Datganiadau:

Yr Athro Steve Ormerod – Cyn-gadeirydd y Cyngor (2012-2017) ac Is-lywydd presennol yr RSPB; Cadeirydd Grŵp Adar sy'n Bwyta Pysgod CNC; Aelod o ddwy ymddiriedolaeth bywyd gwyllt; Aelod o amryw o gymdeithasau dysgedig a sefydliadau proffesiynol sy'n ymdrin â materion bywyd gwyllt, gan gynnwys adar (Ymddiriedolaeth Adareg Prydain, Cymdeithas Ecolegol Prydain, Sefydliad Siartredig Ecoleg a Rheolaeth

Amgylcheddol). Wedi cyhoeddi dros 70 o bapurau gwyddonol ar adar - gan gynnwys eu rôl fel ysglyfaethwyr.

Geraint Davies – Ymddiriedolaeth Gwarchod Bywyd Gwyllt, RSPB, Undeb Amaethwyr Cymru, Undeb Cenedlaethol Amaethwyr Cymru, Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol,

Julia Cherrett – Cymdeithas Saethu a Chadwraeth Prydain, curwr rhan-amser ar helpa leol (di-dâl)

Karen Balmer – RSPB, Derbynnnydd Grantiau, Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol

Catherine Brown – RSPB, Yr Ymddiriedolaeth Natur, Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol

Zoe Henderson – Y Gynghair Cefn Gwlad, Ymddiriedolaeth Natur Gogledd Cymru

Peter Rigby – Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol

Clare Pillman – Yr Ymddiriedolaeth Natur, Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, Parc cenedlaethol newydd arfaethedig

Syr David Henshaw – Parc cenedlaethol newydd arfaethedig

Ymddiheuriadau: Yr Athro Calvin Jones
Dr Rosie Plummer
Karen Balmer (o 1pm)
Yr Athro Steve Ormerod (12.15 – 2.00)
Catherine Brown (Eitemau 13 i 16)

Ysgrifenyddiaeth: Jocelyn Benger
Natalie Williams

Eitem 1. Agor y Cyfarfod

1. Agorodd y Cadeirydd y Cyfarfod a chrosawu pawb. Gwnaed datganiadau o fuddiant fel y nodwyd uchod. Roedd datganiadau wedi'u hystyried ymlaen llaw a daethpwyd i'r casgliad nad oedd yn ofynnol i unrhyw aelodau o'r Bwrdd gael eu heithrio o'r trafodaethau. Esboniodd y Cadeirydd y modd y cynhelir y cyfarfod a'r broses a fyddai'n cael ei dilyn ar gyfer unrhyw gwestiynau nas trafodwyd yn ystod y sesiwn holi ac ateb gyhoeddus.

Eitem 2. Adolygu'r Cofnodion a'r Cofnod Gweithredu

2A. Adolygu Cofnodion y Cyfarfod Cyhoeddus a gynhaliwyd ar 28 Ionawr

2. Adolygwyd a chytunwyd ar gofnodion y cyfarfod cyhoeddus a gynhaliwyd ym mis Ionawr.

2B. Adolygu'r Cofnod Gweithredu Cyhoeddus

3. Adolygwyd a nodwyd y cofnod gweithredu.

Eitem 3: Diweddariad gan y Cadeirydd

4. Parhaodd amryw o gyfarfodydd i gael eu cynnal, gan gynnwys y Grŵp Adferiad Gwyrd a chyfarfodydd pwyllgor arferol.
5. Cytunwyd ar y penodiadau canlynol mewn perthynas â Chadeiryddion Pwyllgorau'r Bwrdd ymlaen llaw drwy ohebiaeth: Julia Cherrett i Gadeirio'r Pwyllgor Pobl a Thaliadau (PaRC); Paul Griffiths i weithredu fel Cadeirydd dros dro'r Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd (FRMC) hyd nes y bydd y broses bresennol o recriwtio aelodau'r Bwrdd wedi'i chwblhau;

Syr David Henshaw i barhau fel Cadeirydd dros dro'r Pwyllgor Cyllid (FC). Diolchwyd i Zoe Henderson am ei gwaith fel Cadeirydd y PaRC.

6. Nododd y Cadeirydd y byddai Catherine Brown yn ymddiswyddo o'r Bwrdd ar 31 Hydref. Llongyfarchwyd Catherine ar ei phenodiad fel Cadeirydd y Bwrdd Ymddygiad Gorfodi. Diolchodd y Bwrdd i Catherine am ei holl waith i CNC.

CYMERADWYWYD: Cymeradwywyd newidiadau i Gadeiryddion y Pwyllgorau.

Eitem 4: Adroddiad gan y Prif Weithredwr

7. Ystyriwyd bod y papur wedi'i ddarllen, a thynnwyd sylw at yr eitemau canlynol.
8. Bu newid byd ers cyfarfod diwethaf y Bwrdd, yn enwedig o ran y sefyllfa yn Wcráin. Roedd yr effaith ar staff, rhwydweithiau a materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi yn cael ei hystyried a'i hadolygu gan y Tîm Gweithredol (ET).
9. Roedd y barnwr yn yr adolygiad barnwrol o Reoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021 wedi gwrthod hawliad Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr (NFU) yn ei gyfanrwydd.
10. Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu (EPP) y wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd am ganlyniad Adroddiad Comisiwn y Gyfraith ar reoleiddio diogelwch tomenni glo, a gychwynnwyd yn dilyn llithriad tomen Tylorstown yn ystod Storm Dennis. Rhannwyd argymhellion yr Adroddiad. Cydnabu'r Adroddiad hefyd mai dim ond un o'r materion etifeddiaeth ddiwydiannol y mae angen mynd i'r afael â nhw yw tomenni glo, a gwnaed argymhellion ar y mater hwn. Byddai Llywodraeth Cymru yn ystyried Adroddiad Comisiwn y Gyfraith, ac roedd Papur Gwyn yn debygol o gael ei gyhoeddi yn ddiweddarach yn y flwyddyn ar sut i weithredu hyn. Roedd gan CNC ddyletswyddau a chyfrifoldebau o ran gweithgarwch amgylcheddol yn ogystal â'r tomenni glo ar Ystad CNC ac roedd wedi bod yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru a Chomisiwn y Gyfraith i gyfrannu at yr ymgynghoriad.
11. Byddai Martin Parkinson, Pennaeth TGCh, a Chadeirydd presennol Grŵp y Tîm Arwain (LTG), yn mynd all-lein wrth gadeirio'r grŵp hwnnw i weithio gyda'r Tîm Gweithredol, y Tîm Arwain a'r tîm Llywodraethu ar waith i drawsnewid llywodraethu ac effeithiolrwydd y grwpiau hyn. Byddai Pennaeth TGCh newydd yn cael ei recriwtio.
12. Croesawodd aelodau'r Bwrdd y gwaith ar y Gofrestr Gyhoeddus ar-lein a gofynnwyd am i ddiolch gael ei gyfleu i'r tîm am eu gwaith ar hyn. Nodwyd bod hon yn elfen bwysig o atebolrwydd ac ymchwil drwy fynediad at sylfaen wybodaeth CNC.

CAM GWEITHREDU: Yr Ysgrifenyddiaeth i ddiolch i'r tîm Cwsmeriaid am eu gwaith ar y Gofrestr Gyhoeddus ar-lein.

Eitem 5: Adroddiadau Diweddarau'r Pwyllgorau

13. Cyflwynodd Catherine Brown, Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg (ARAC), y wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd am y cyfarfod a gynhaliwyd ar 10 Mawrth. Cafwyd trafodaeth sylweddol ar y Gofrestr Risg. Cafwyd archwiliad dwfn o'r risg o beidio â chydymffurfio, a nodwyd bod cynnydd yn cael ei wneud. Arweiniodd trafodaeth ar y risgiau sy'n dod i'r amlwg mewn perthynas ag Wcráin a chostau byw at drafodaeth a argymhellir gan y Bwrdd ar hyn. Rhoddwyd y wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd o ran lleihau'r risg sy'n gysylltiedig â chontractau. Roedd hyn wedi bod yn ddefnyddiol iawn ac roedd yn galonogol gweld y camau'n cael eu cymryd ar hyn. Roedd rhai pryderon ynghylch defnyddio Memoranda Cyd-ddealltwriaeth, ond roedd yr ET yn adolygu hyn, a

byddai archwiliad yn dilyn yn ystod y misoedd nesaf. Adroddwyd am dri adroddiad archwilio a dau adroddiad dilynol ac anogwyd yr ARAC i weld gwelliannau yn yr ymateb i archwiliadau. Diolchwyd i'r tîm Archwilio Mewnol a'r tîm rheoli am y gwaith dilynol ar adroddiadau archwilio. Roedd cynllunio'r gweithlu wedi cael barn archwilio anfodhaol, a oedd yn peri pryder i'r ARAC, er y cydnabuwyd bod y PaRC wedi bod yn rhan o drafodaethau. Roedd yr ARAC yn parhau i bryderu am y bwlch rhwng cofnodion y Bwrdd Glo a CNC ar domenni glo. Roedd gwaith yn cael ei wneud i gysoni hyn ac roedd yr ARAC yn parhau i fonitro.

14. Rhoddodd Zoe Henderson, Cadeirydd y Pwyllgor Pobl a Thaliadau (PaRC), y wybodaeth ddiweddaraf am y cyfarfod a gynhaliwyd ar 2 Mawrth. Roedd y Pennaeth Datblygu Sefydliadol (OD) Dros Dro newydd wedi ymuno â'r PaRC, ac roedd eisoes yn gwneud gwahaniaeth mawr. Nid oedd y PaRC yn synnu ar y farn archwilio ar Gynllunio'r Gweithlu gan nad oedd Pennaeth OD wedi bod yn y rôl ers peth amser. Ystyriwyd y Wybodaeth Reoli gyda ffocws ar heriau recriwtio ac o ystyried sut i reoli cyllidebau tymor byr a Phenodiadau Tymor Penodol (FTAs). Roedd grŵp yn ystyried hyn yn fanwl er mwyn gwneud awgrymiadau ar sut i symud ymlaen. Adolygwyd nifer y staff yn y sefydliad, ynghyd â nifer y swyddi gwag, a thynnwyd sylw at bwysigrwydd sicrhau adnoddau a ffocws cywir y Gwasanaethau Pobl. Cynhaliwyd sesiwn ar Les, Iechyd a Diogelwch. Cynhaliwyd archwiliad dwfn ar absenoldebau iechyd meddwl, a nodwyd bod rhywfaint o hyfforddiant wedi'i roi ar waith i reolwyr ar iechyd meddwl, ond roeddent yn cydnabod bod mwy o waith i'w wneud ar hyn. Roedd cynnydd yn cael ei wneud o ran cynllunio ar gyfer olyniaeth, ond byddai angen parhau i ganolbwyntio ar y maes hwn.
15. Gwnaeth aelodau'r Bwrdd sylwadau ar yr heriau o ran recriwtio a'r swyddogaeth Adnoddau Dynol (AD). Nodwyd bod recriwtio wedi'i godi i risg lefel strategol a bod gwaith yn cael ei wneud i fynd i'r afael â hyn. Diolchodd y Prif Weithredwr i Zoe Henderson ar ran yr ET am ei gwaith fel Cadeirydd y PaRC.
16. Rhoddodd Peter Rigby, Cadeirydd y Pwyllgor Cynghori ar Dystiolaeth (EAC), y wybodaeth ddiweddaraf am waith ers y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Ionawr. Roedd y cyfarfod nesaf wedi'i drefnu ar gyfer 7 Mehefin. Roedd gwaith yn cael ei wneud ar recriwtio i'r Pwyllgor i ehangu'r sylfaen arbenigedd, yn enwedig ym meysydd coedwigaeth a'r môr. Roedd recriwtiaid rhagorol wrthi'n cael eu recriwtio, ond nid oedd hyn wedi'i gwblhau eto.
17. Rhoddodd Syr David Henshaw, Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid (FC), y wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd am y cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 10 Chwefror ac 11 Mawrth. Derbyniwyd y wybodaeth ddiweddaraf am berfformiad y flwyddyn bresennol. Roedd y tîm Cyllid wedi nodi y dylai hyn fod ar y trywydd iawn erbyn diwedd y flwyddyn. Roedd coedwigaeth ac atebolrwydd wedi'u trafod a byddai'r ffocws ar hyn yn parhau. Ystyriwyd y gweithlu a'r rheolaethau. Cafwyd trafodaeth ar y Llinell Sylfaen a'r gwaith pwysig ar hyn o ran nodi blaenoriaethau. Derbyniwyd y cynigion ar godi tâl a rhoddwyd y wybodaeth ddiweddaraf am grantiau. Cynhaliwyd yr adolygiad effeithiolrwydd blynyddol. Yn y cyfarfod ar 11 Mawrth, ystyriwyd y Gyllideb ddrafft a Chynllun Busnes 2022/23. Nodwyd bod y Gweinidog wedi cymeradwyo'r Cynllun Codi Tâl Blynyddol.
18. Rhoddodd Julia Cherrett, Cadeirydd y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd (FRMC), y wybodaeth ddiweddaraf am y cyfarfod a gynhaliwyd ar 13 Ionawr. Darparwyd ymateb i'r cynllun drafft adnoddau gan yr Is-bwyllgor Llifogydd ac Erydu Arfordirol. Cefnogwyd y rhan fwyaf o'r cynigion i'r dyfodol, er y cydnabuwyd bod hon yn rhestr hir o argymhellion y byddai angen eu blaenoriaethu. Roedd sesiwn strategol ychwanegol wedi'i hychwanegu at gyfarfod nesaf yr FRMC i alluogi trafodaethau ar fesurau nawr ac yn y dyfodol ar gyfer

rheoli perygl llifogydd, sut i fwrw ymlaen â'r sgysiau ar berygl llifogydd gyda chymunedau a'r dull o ymdrin ag atebion sy'n seiliedig ar natur i lifogydd.

19. Trafododd aelodau'r Bwrdd y ddadl ar faterion coedwigaeth yng nghyfarfod preifat y Bwrdd, a nodwyd pwysigrwydd coetiroedd o ran darparu atebion sy'n seiliedig ar natur i lifogydd, yn ogystal â'u manteision eraill y gellid eu cyflawni drwy reoli tirwedd yn briodol.
20. Dywedodd y Prif Weithredwr wrth y Bwrdd y rhagwelwyd cyhoeddiad gan Lywodraeth Cymru ar ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu ar gyfer adolygiad o'r llifogydd yn 2020. Nodwyd hefyd fod Archwilio Cymru yn ystyried ei ddull o gynnal adolygiad o lifogydd. Trafododd aelodau'r Bwrdd y dull o ymgysylltu â chymunedau ar lifogydd. Cydnabuwyd bod cyfle i gyfrannu at yr adolygiadau gan gyrrff eraill ar yr hyn y gellid ei wneud, yn ogystal â'r hyn a wnaed. Nodwyd hefyd fod Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) yn awyddus i gymryd rhan mewn sgysiau ehangach ar y mater hwn.
21. Rhoddodd yr Athro Steve Ormerod, yn dirprwyo dros Gadeirydd y Pwyllgor Ardaloedd Gwarchoddedig (PrAC), y wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd am y cyfarfod a gynhaliwyd ar 1 Chwefror. Rhoddodd y papur fanylion y cyfarfod. Tynnwyd sylw at y meysydd canlynol. Roedd y trafodaethau wedi cynnwys y meddylfryd sy'n esblygu ar ddiben dynodiadau ardaloedd gwarchoddedig, er enghraifft, eu pwysigrwydd o ran hamdden ac adsefydlu ar ôl Covid, a mynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur. Ystyriwyd effeithiau bioamrywiaeth sy'n dirywio yn yr amgylchedd daearol, yn ogystal â'r amgylchedd dŵr croyw a morol a'r effeithiau ar safleoedd dynodedig. Y targed 30x30 a ddaeth i'r amlwg ar lefel fyd-eang o'r CBD (Confensiwn ar Amrywiaeth Fiolegol) oedd y byddai 30% o'r tir a'r môr mewn statws gwarchoddedig erbyn 2030, a'r bwriad oedd bod yn Gadarnhaol o ran Natur erbyn 2030. Roedd y parc cenedlaethol newydd arfaethedig yn eitem barhaus. Rhoddwyd gwybod i'r PrAC hefyd am ymateb Llywodraeth y DU i Adolygiad Glover ar dirweddau, yn enwedig Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE) a Pharciau Cenedlaethol. Ystyriwyd gofynion ac adnoddau monitro ar safleoedd gwarchoddedig CNC. Hysbyswyd y PrAC am gynigion ar gyfer cais am gyllid o £7.4 miliwn erbyn 2025 i wella'r ffordd y rheolir yr ardaloedd gwarchoddedig ar Ystad CNC.
22. Trafododd aelodau'r Bwrdd y wybodaeth ddiweddaraf am y PrAC a nodwyd cynnwys Adolygiad Glover. Esboniodd Cyfarwyddwr Gweithredol EPP y gwahaniaeth yn yr adroddiad sy'n ymwneud â Chymru, ond nododd fod y ddeddfwriaeth yn gysylltiedig. Roedd y tîm mewn trafodaethau gyda Natural England a Defra i rannu gwybodaeth am y gwahanol ddulliau gweithredu. Trafododd y Bwrdd y dull o ymdrin â'r parc cenedlaethol newydd arfaethedig. Datganodd y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr fuddiant yn y pwnc hwn. Nodwyd bod gan CNC rôl ffurfiol yn y broses ddynodi, ond cytunwyd y gellid ystyried datblygu barn ar y broses ddynodi ar gyfer y dyfodol.

Eitem 6: Adroddiad Chwarter 3 Dangosfwrdd Perfformiad y Cynllun Busnes

Cyflwynwyr: Caroline Hawkins, Rheolwr Cynllunio Corfforaethol, Perfformiad ac Asesu Strategol; Sarah Williams, Pennaeth y Swyddfa Strategaeth Gorfforaethol a Rheoli Rhaglenni; Sue Ginley, Ymgynghorydd Arbenigol Arweiniol, Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad

23. Rhoddodd y Prif Weithredwr gyflwyniad i'r Bwrdd. Ystyriwyd bod y papur a'r Adroddiad Chwarter 3 wedi'u darllen a nodwyd bod adrodd yn digwydd yn erbyn y Cynllun Busnes a gymeradwywyd gan y Bwrdd yn gynharach yn y flwyddyn a'r pum blaenoriaeth strategol. Roedd mesurau perfformiad mewnol wedi'u cynnwys yn yr adroddiad am y tro cyntaf hefyd. Roedd y rhan fwyaf o'r targedau ar y trywydd iawn, ond disgwyliad rhai heriau, yn enwedig o ran recriwtio, ac yn enwedig ym maes Rheoli Perygl Llifogydd. Nodwyd y gallai'r targed creu coetir fod yn Oren erbyn diwedd y flwyddyn oherwydd oedi gyda phlannu wrth ymgysylltu â'r gymuned. Tynnwyd sylw at y meysydd canlynol o'r adroddiad.

24. Cafodd y mesurau eu graddio fel 19 Gwyrdd, naw Oren a dau Goch. Ar hyn o bryd, roedd cynlluniau rheoli basnau afonydd wedi'u graddio'n Goch, gan fod staff yn cael eu symud all-lein i weithio ar afonydd Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) a materion ansawdd dŵr eraill. Cafodd y rhaglen Mwyngloddiau Metel ei graddio'n Goch hefyd, er y nodwyd bod y rhaglen yn mynd yn dda, a bod penderfyniad wedi'i wneud i aildrefnu rhywfaint o'r gwaith fel rhan o gynllun mwy o faint. Rhagwelwyd y gallai'r rhaglen fod yn Oren erbyn diwedd y flwyddyn.
25. Cafodd y gwaith o weithredu argymhellion yr Adolygiad o Lifogydd ei raddio'n Oren. Byddai hyn yn parhau i gael ei fonitro'n agos gan yr FRMC a'r ET. Mae cynnydd ar brofiad y cwsmer wedi'i raddio'n Oren hefyd. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol y byddai'r ateb digidol Rheoli Cysylltiadau Cwsmeriaid ar waith ym mis Ebrill. Roedd y Cynllun Ymgysylltu â Rhanddeiliaid wedi'i ohirio ar gyfer gwaith ychwanegol. Cafodd y Rhaglen Adfywio/Adnewyddu ei graddio'n Oren. Roedd y rhaglen hon wedi'i gohirio oherwydd cyfyngiadau ychwanegol, ond roedd bellach yn gwneud cynnydd. Roedd Rheolwr Prosiect newydd yn ei swydd ac roedd ffocws gwirioneddol ar y bwriad i weld model gweithredu CNC yn y dyfodol yn lleihau'r effaith carbon. Tynnwyd sylw at y ffaith bod gwaith ar safleoedd gwarchoddedig bellach wedi'i raddio'n Wyrdd, a byddai arian ychwanegol ar gyfer y flwyddyn nesaf yn parhau â'r gwaith ar hyn. Bu mwy o ddisgyblaeth o ran her ar y mesurau, felly disgwyliadau diwedd y flwyddyn oedd un Coch, chwech Oren a 23 Gwyrdd.
26. Tynnwyd sylw at yr eitemau canlynol o'r adroddiad ar fesurau mewnol. O'r 11 mesur, cafodd un ei raddio'n Goch, un yn Oren a naw'n Wyrdd. Roedd y mesur a raddiwyd yn Goch yn ymwneud â gwneud taliadau ar amser. Nodwyd bod hyn wedi'i achosi gan faterion staffio yn y tîm Cyllid. Roedd y taliadau bellach yn 89% ac roedd hyder y byddai'r targed o 94.5% yn cael ei gyflawni erbyn diwedd y flwyddyn. Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol y wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd fod taliadau ar y trywydd iawn bellach, er y byddai hyn yn parhau i gael ei fonitro'n ofalus. Nodwyd bod llawer o waith wedi'i wneud ar y Wybodaeth Reoli yn ystod y flwyddyn i weld y wybodaeth a fyddai'n canolbwyntio ar fonitro a sbarduno gwelliannau.
27. Trafododd aelodau'r Bwrdd gynnwys yr adroddiad. Cwestiynwyd y cynlluniau tymor byr ar gyfer y tir a brynwyd yn dilyn yr oedi cyn plannu coed. Esboniwyd y byddai dull gweithredu gwahanol yn dibynnu ar bob darn o dir ac y byddai'r Prif Weithredwr yn rhoi mwy o wybodaeth am y manylion am hyn.

CAM GWEITHREDU: Dylai aelodau'r Bwrdd gael manylion am yr ymagwedd at ddefnydd tir tra bod oedi gyda phlannu coed oherwydd gweithgareddau ymgysylltu â'r gymuned.

28. Mynegwyd pryderon ynghylch yr effeithiau posibl ar fusnesau llai o faint o ganlyniad i'r oedi wrth dalu, a chwestiynwyd y cyfathrebiadau ynghylch hyn. Esboniodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol yr ymatebwyd i unrhyw ymholiadau, a thynnwyd sylw at y cynnydd ar y mater hwn.
29. Cafodd y rhaglen Mwyngloddiau Metel ei chanmol a'i chydabod fel gwyddoniaeth o'r radd flaenaf. Awgrymwyd ymweliad safle i weld y gwaith ar lawr gwlad. Tynnodd y Cyfarwyddwr Gweithredol EPP sylw at y gwaith asesu rhagarweiniol enfawr, a disgrifiodd y cysylltiadau â rhaglenni eraill, megis y rhaglen cronfeydd dŵr.

CAM GWEITHREDU: Mwyngloddiau Metel i'w hychwanegu at y rhaglen o ymweliadau safle'r Bwrdd.

30. Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol EPP y wybodaeth ddiweddaraf am y Rhaglen Adolygu ac Adfer yn dilyn Llifogydd ac esboniodd y penderfyniad i barhau i fonitro'r

rhaglen a bod amryw o fesurau hirdymor parhaus. Bu rhywfaint o oedi i'r cynnydd ar y mesurau, a disgrifiwyd y rhain. Byddai'n bwysig sicrhau bod y camau gweithredu'n cael eu hymgorffori cyn eu cymeradwyo. Croesawodd aelodau'r Bwrdd y dull hwn. Cadarnhawyd y byddai llinell adrodd i'r FRMC, yr ET a'r Bwrdd ar ôl i'r rhaglen symud i Fusnes fel Arfer (BAU). Nododd aelodau'r Bwrdd y byddai'n ddefnyddiol gwybod y risgiau a godwyd gan y tîm ar y symudiad hwn i BAU. Nodwyd yr her o ran recriwtio a nifer y swyddi gwag ym maes Rheoli Perygl Llifogydd a Digwyddiadau ac ystyriwyd cynnwys y Bwrdd yn y maes hwn. Disgrifiodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth a Datblygu Corfforaethol y camau sy'n cael eu cymryd ar y mater hwn a datblygiad risg strategol o ran recriwtio.

31. Trafodwyd materion yn ymwneud ag ansawdd dŵr. Awgrymwyd y byddai'n ddefnyddiol bod â mesur mwy tryloyw a hygyrch o amgylch hyn, a oedd yn canolbwyntio ar nifer yr achosion o ddiffyg cydymffurfio a'r camau gorfodi. Byddai angen cynnwys nifer yr achosion o ddiffyg cydymffurfio a adroddwyd hefyd. Cadarnhawyd y byddai'r mesur manwl ar gyfer y flwyddyn nesaf yn cael ei ystyried yn y cyfarfod nesaf. Awgrymwyd y gellid cynnal ymweliad safle i ystyried materion yn ymwneud ag afonydd ACA a Gorlifoedd Stormydd Cyfunol (CSOs) yn y cyfarfod nesaf. Nododd aelodau'r Bwrdd, yn dilyn canlyniad yr adolygiad barnwrol o Reoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021, y byddai angen blaenoriaethu'r mater hwn.
32. Trafodwyd materion yn ymwneud ag absenoldeb staff a chwestiynwyd i ba raddau roedd rheolwyr yn cefnogi staff. Roedd y PaRC wedi cynnal archwiliad dwfn ar faterion iechyd meddwl ac wedi cael sicrwydd bod hyn yn cael ei ystyried, gyda chymorth yn cael ei gynnis i staff a hyfforddiant yn cael ei roi ar waith i reolwyr. Cydnabuwyd nad oedd yr ardal fusnes AD wedi tyfu law yn llaw â'r sefydliad. Esboniodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth a Datblygu Corfforaethol rôl y Rhaglen Adfywio o ran adolygu'r systemau a'r cymorth, er enghraifft, wrth gyflwyno newidiadau i'r system rheoli perfformiad er mwyn sicrhau bod yr offer priodol gan reolwyr. Cydnabuwyd y disgwyliadau ar reolwyr canol. Esboniodd y Prif Weithredwr y byddai'r Pennaeth TGCh yn canolbwyntio ar y gofynion cydymffurfio ac yn gwneud gwelliannau i'r maes hwn, gan weithio gyda'r Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd, LTG a'r Bwrdd Gwasanaethau Corfforaethol. Disgrifiwyd y cysylltiad rhwng y maes hwn, Adfywio a'r Adolygiad Sylfaenol. Trafodwyd iechyd meddwl a'r cysylltiad â phryder yn y byd sydd ohoni heddiw. Disgrifiwyd rôl swyddog cymorth cyntaf iechyd meddwl. Roedd yr ET a'r LT wedi ystyried rôl newidiol arweinyddiaeth mewn cyfarfod diweddar. Nododd y Bwrdd yr heriau parhaus.

CYMERADWYWYD: Adroddiad Chwarter 3 Dangosfwrdd Perfformiad y Cynllun Busnes

Eitem 7: Adroddiad Blynyddol Amrywiaeth a Chynhwysiant 2021-22

Cyflwynydd: Julia Allen, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Adnoddau Dynol

33. Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth a Datblygu Corfforaethol yr eitem a nododd fod amryw o drafodaethau blaenorol wedi'u cynnal yn y Bwrdd ar Amrywiaeth a Chynhwysiant (D&I). Nododd yr Adroddiad Blynyddol y Cynllun D&I, ynghyd â rhai o'r camau gweithredu, a thynnodd sylw at yr Adroddiad Bwlch Cyflog Rhwng y Rhywiau a gwaith gyda'r sector ehangach. Codwyd rhai pwyntiau diddorol a dderbyniwyd ar gwynion a'r ffocws ar faterion mynediad, a oedd yn cael eu datrys gyda chydweithwyr yn Gweithrediadau. Roedd yr Adroddiad yn cynnwys gwybodaeth gan rwydweithiau staff hefyd.
34. Trafododd aelodau'r Bwrdd gynnwys yr adroddiad. Nododd Zoe Henderson, Cadeirydd y PaRC, fod llawer o waith wedi'i wneud yn y maes hwn ac y byddai gwaith pellach yn cael ei wneud i fwrw ymlaen â hyn, nid yn fewnol yn unig ond gyda chymunedau yng Nghymru. Gofynnwyd a oedd system basbort ar waith ar gyfer pobl ag anabledau ac, os

felly, a ellid mesur lefelau eu boddhad ag unrhyw addasiadau. Esboniwyd bod system basbort beilot wedi bod ar waith drwy'r rhwydweithiau staff ac y byddai'r Pennaeth Rheoli Pobl yn cynnal sesiwn gyda rheolwyr llinell. Byddai'r defnydd yn cael ei fonitro a gellid ychwanegu mesur boddhad.

35. Trafodwyd yr Adroddiad Bwlch Cyflog Rhwng y Rhywiau. Nodwyd bod cynnydd yn cael ei wneud yn y maes hwn. Byddai chwe amcan newydd yn sicrhau ffocws ar ddata ac yn galluogi gwneud penderfyniadau gwell, ac ehangir ar hyn yn yr adroddiad nesaf.

CYMERADWYWYD: Adroddiad Blynyddol Amrywiaeth a Chynhwysiant 2021-22 wedi'i gymeradwyo i'w gyhoeddi.

Eitem 8: Adroddiad Chwarter 3 Lles, Iechyd a Diogelwch

Cyflwynydd: Charlotte Morgan, Rheolwr Lles, Iechyd a Diogelwch

36. Cyflwynodd Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth a Datblygu Corfforaethol yr eitem. Tynnwyd sylw at yr archwiliad dwfn ar iechyd meddwl yn y PaRC a'r gwaith sy'n cael ei wneud ar hyn. Byddai'r adroddiad nesaf yn dechrau tynnu sylw at y camau mwy rhagweithiol yn y maes hwn.
37. Rhoddodd y Rheolwr Lles, Iechyd a Diogelwch (WHS) y wybodaeth ddiweddaraf ar y papur. Roedd crynodeb yr Adolygiad o Ddigwyddiadau Difrifol (SIR) wedi'i ychwanegu at y papur i roi syniad o'r ymchwiliadau a'r camau a oedd yn cael eu cymryd. Esboniwyd bod rhai dyddiadau gweithredu ar gyfer y flwyddyn nesaf oherwydd gweithredu camau ar draws y busnes. Mae'r camau hyn yn gysylltiedig â'r Gofrestr Risg Strategol. Nodwyd dau ddigwyddiad yn ymwneud â Syndrom Twannel y Carpws a Dirgryniad Llaw a Braich (HAV). Roedd gwaith arolygu iechyd a monitro dirgryniad yn parhau. Roedd archwiliad mewnol o HAVs wedi cyflwyno sgôr gymedrol. Roedd cynllun gweithredu wedi'i gyflwyno ac roedd y tîm yn gweithio drwy'r argymhellion. Byddai ISO 45001 yn dychwelyd ym mis Hydref i adolygu a oedd y safon yn cael ei chynnal. Bu dau achos difrifol o ddiffyg cydymffurfio ag ISO 45001. Roedd un wedi'i gau yn dilyn adolygiad yr archwilwyr o fewn 6 wythnos. Roedd y llall, a oedd yn ymwneud â hyfforddiant WH&S, wedi'i ostwng i fân achos o ddiffyg cydymffurfio yn dilyn y cyfarfod ailasesu ym mis Chwefror. Roedd cynllun gweithredu wedi'i gyflwyno, a oedd yn adlewyrchu'r camau gweithredu SIR parhaus.
38. Ystyriodd aelodau'r Bwrdd gynnwys yr adroddiad a gofyn a ellid disgwyl mwy o Syndrom Twannel y Carpws gyda gwaith parhaus o bell a pha gamau oedd yn cael eu cymryd ar hyn. Esboniodd y Rheolwr WHS fod hyn yn aml yn gysylltiedig â HAVs, yn hytrach na gweithio wrth ddesg yn unig. Cadarnhawyd bod gwybodaeth ac ymwybyddiaeth yn cael eu darparu drwy ddiweddariad misol y Rheolwyr, a bod angen cynnal asesiadau Cyfarpar Sgrin Arddangos (DSE) yn flynyddol.
39. Trafodwyd y data a gasglwyd o'r watsiau monitro dirgryniad, a gofynnwyd a ellid rhannu hyn. Nodwyd bod hyn yn unigryw i'r cyfarpar, ond gellid cynnal sesiynau ymwybyddiaeth ar HAVs ar gyfer contractwyr. Nododd aelodau'r Bwrdd fod y gwaith contract cyn cymhwyso yn gadarnhaol, ond gofynnwyd pa waith WHS a wneir tra bod y contract yn parhau. Cadarnhaodd y Rheolwr WHS fod y Bwrdd Prosiect Rheoli Contractau wedi cytuno y gellid datblygu polisi a gweithdrefn ar gyfer unrhyw staff sy'n rheoli contractau WHS ar y safle. Roedd Swyddog yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE) wedi bod yn ganmoliaethus mewn ymweliad safle diweddar am y dull rhagweithiol o ymdrin â WHS ar y safle a ddefnyddiwyd gan reolwr contract ac y byddai hyn yn cael ei gyfleu fel enghraifft i'r holl staff.

40. Nododd y Bwrdd yr adroddiad a diolchodd i'r Rheolwr WHS a'r tîm am eu gwaith a'r cynnydd sy'n cael ei wneud.

NODWYD: Adroddiad Chwarter 3 Lles, Iechyd a Diogelwch

Eitem 9: Llywodraethu Is-grŵp Lles y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

Cyflwynwyr: Fen Turner, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Strategaeth Adnoddau Naturiol a Lles; Bill Purvis, Rheolwr Iechyd, Mynediad at Addysg a Hamdden; Ruth Jenkins, Pennaeth Rheoli Adnoddau Naturiol

41. Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth a Datblygu Corfforaethol yr eitem. Roedd ail gylch yr asesiadau lles ar fin dechrau, a byddai'r cynlluniau lles yn dilyn hyn. Byddai'n ofynnol i CNC gyfrannu at y pymtheg asesiad lles gan y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus o bob rhan o Gymru, a gwneud sylwadau arnynt. Roedd y papur yn amlinellu'r dull arweinyddiaeth wasgaredig a oedd yn adeiladu ar yr hyn a ddysgwyd o'r cylch cyntaf, gan sicrhau'r llywodraethu i roi sicrwydd i'r Bwrdd ar yr un pryd. Roedd yr ET wedi adolygu a gwneud sylwadau ar y papur ac wedi cymeradwyo opsiwn 3. Ystyriwyd bod y papur wedi'i ddarllen.
42. Rhoddodd y Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Strategaeth Adnoddau Naturiol a Lles, gyflwyniad i'r Bwrdd a dynnodd sylw at yr argyfyngau natur a hinsawdd byd-eang, gan bwysleisio y gallai hanner y rhywogaethau ar y ddaear gael eu colli o fewn yr 80 mlynedd nesaf. Esboniwyd bod y darn hwn o waith yn gyfle i CNC weithio tuag at fynd i'r afael â hyn. Anogwyd y Bwrdd i nodi eu barn ar hyn.
43. Croesawodd aelodau'r Bwrdd y cyflwyniad. Nodwyd y cynnydd sy'n cael ei wneud yn y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus o ran ymgysylltu rhwng CNC ac aelodau eraill. Byddai'r berthynas ag aelodau'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn allweddol i sicrhau bod negeseuon yn cael eu cyflwyno'n effeithiol. Roedd yn bwysig cyfrannu a herio'n gynnar yn y broses o ddatblygu'r cynlluniau. Rhoddwyd enghraifft o'r math o her a ddarparwyd yn y cylch cyntaf.
44. Cydnabuwyd hyder cynyddol llais CNC ond gofynnwyd sut y byddai'r cyfeiriad yn cael ei gydgyssylltu'n fewnol. Cadarnhaodd y Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Strategaeth Adnoddau Naturiol a Lles, fod fframwaith wedi'i sefydlu ledled Cymru mewn ymateb i'r Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol (SoNaRR), a oedd yn sicrhau cysondeb, yn magu hyder ac yn galluogi rhannu dysgu. Roedd y llais cyffredin hwn yn ymwneud â chyflawni'r pedwar nod ar Reoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy (SMNR) ac integreiddio'r negeseuon hynny i'r fframwaith. Byddai Natur a Ni yn cael ei gynnwys yn y fframwaith hefyd, gan ddarparu rhywfaint o'r cyfeiriad angenrheidiol. Byddai meithrin ymddiriedaeth a datblygu cysylltiadau â phartneriaid yn allweddol i ddylanwadu'n llwyddiannus ar y meddylfryd ar y daith i'r asesiadau. Nodwyd cyrhaeddiad ac adnoddau cyflenwi'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.
45. Gofynnodd aelodau'r Bwrdd am y gofynion ariannol ac adnoddau a sut roedd y rhain yn gysylltiedig â'r Ymarfer Llinell Sylfaen. Cadarnhawyd bod penderfyniadau wedi'u gwneud yn ddiweddar ar statws parhaol rhai o'r staff sy'n gysylltiedig â hyn.
46. Tynnodd y Cadeirydd sylw at y ffaith y gallai'r cylch trafod hwn fod yn heriol, yn enwedig ym maes polisi cynllunio, a chynigiodd y dylid newid yr argymhelliad i gynnwys tri aelod o'r Bwrdd yn hytrach nag un yn y rôl graffu ddirprwyedig. Roedd yr Athro Calvin Jones wedi mynegi diddordeb cyn y cyfarfod. Gwirfoddolodd Paul Griffiths a Geraint Davies i gael eu cynnwys yn y ddirprwyaeth. Diolchodd y Cadeirydd iddynt a chynigiodd ei gefnogaeth i'r broses hefyd.

47. Cymeradwyodd y Bwrdd y camau arfaethedig fel y'u hargymhellwyd yn y papur yn amodol ar gynnwys aelodau ychwanegol o'r Bwrdd yn y rôl graffu ddirprwyedig fel y nodir uchod.

CYMERADWYWYD: Yr argymhellion yn y papur yn amodol ar gynnwys aelodau ychwanegol o'r Bwrdd yn y rôl graffu ddirprwyedig.

Eitem 10. Newidiadau arfaethedig i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol (SaLS)

Cyflwynydd: Colette Fletcher, Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd

48. Rhoddodd y Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd drosolwg o'r cynnig ynghylch rhannu gwybodaeth a data. Byddai'n gwahaniaethu rhwng cytundebau a oedd yn ymwneud â rhannu data yn unig yn hytrach na chytundebau a allai gynnwys goblygiadau cyllid neu adnoddau, a oedd eisoes wedi'u cynnwys yn y SaLS.
49. Gofynnodd aelodau'r Bwrdd am eglurhad ynghylch a oedd hyn yn cyfeirio at ddata personol hefyd. Cadarnhawyd bod data personol yn dod o dan y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR). Awgrymwyd bod y rhan hon o'r SaLS yn cyfeirio at ddata personol dienw.
50. Cytunwyd y byddai'r Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd yn gofyn am eglurhad ar hyn ac yn dosbarthu'r wybodaeth i'r Bwrdd. Yna, gofynnir am gymeradwyaeth i'r newidiadau drwy ohebiaeth.

CAM GWEITHREDU: Y Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd i ofyn am eglurhad ar y cyfeiriad at ddata personol yn y SaLS a dosbarthu'r wybodaeth i'r Bwrdd. Gofyn am gymeradwyaeth i'r newidiadau i'r SaLS drwy ohebiaeth.

Eitem 11: Strategaeth Ddigidol

Cyflwynydd: Catrin Hornung, Pennaeth Cyfathrebu a Chysylltiadau Allanol; Naomi Lawrence, Pennaeth Profiad y Cwsmer; Heledd Evans, Arweinydd Tîm Gwasanaethau Digidol; Christopher Collins, Pennaeth Gwybodaeth a Thystiolaeth; Martin Parkinson, Pennaeth TGCh

51. Cyflwynodd y Cadeirydd yr eitem, gan dynnu sylw at y gwaith a oedd wedi cael ei wneud a chydabod bod hyn yn ymwneud cymaint â thrawsnewid busnes a sut roedd CNC yn ymwneud â'i gwsmeriaid a'r bobl yr oedd yn eu gwasanaethu â gwasanaethau digidol, ac roedd yn nodi newid sylfaenol yn y ffordd y byddai CNC yn gweithio. Byddai angen cydfynd â'r dull gweithredu ledled Cymru.
52. Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol y cyddestun ar gyfer y drafodaeth ac esboniodd rywfaint o gefndir y gwaith ar hyn, a oedd wedi ystyried rhoi'r cwsmer wrth wraidd yr hyn roedd CNC yn ei wneud. Roedd ymgysylltu wedi digwydd ar draws y busnes. Roedd cyfle i fod yn fwy effeithlon ac effeithiol, yn fewnol ac yn allanol.
53. Rhoddodd y Pennaeth Cyfathrebu a Chysylltiadau Allanol gyflwyniad, gan dynnu sylw at y ffaith bod hon yn strategaeth uchelgeisiol gyda her o ran cyflawni. Gofynnwyd am gefnogaeth gan y Bwrdd ar y strategaeth lefel uchel cyn i'r gwaith symud i'r broses fapio, blaenoriaethu a chynllunio ar gyfer cyflawni. Disgrifiwyd cefndir datblygu'r strategaeth. Rhannwyd straeon defnyddwyr go iawn a oedd yn manylu ar rai o'r heriau a gafwyd a'r atebion a roddwyd ar waith.
54. Ystyriodd aelodau'r Bwrdd y wybodaeth a gyflwynwyd. Roedd aelodau'r Bwrdd yn cefnogi ethos y strategaeth, yn enwedig y dyhead i wella gwasanaethau cwsmeriaid. Fodd bynnag, codwyd ymholiadau ynghylch lefelau'r adnoddau sydd ar gael, a rhybuddwyd y

tîm yn erbyn ceisio cael atebion cyflym. Argymhellwyd hefyd fod angen ystyried y gwasanaethau cwsmeriaid nad ydynt yn uniongyrchol a'r canlyniadau strategol nad ydynt yn gysylltiedig â chyflenwi i gwsmeriaid, yn enwedig data. Awgrymwyd bod y strategaeth fel y'i cyflwynwyd yn fwy o ddatganiad o ddyhead heb gyllid, llywodraethu a manylion y mynediad at sgiliau sydd ar waith. Argymhellwyd y byddai angen dull systematig o ymdrin â'r llu o deithiau gan ddinasyddion ac y byddai mabwysiadu'r datganiad yn ymwneud mwy â chefnogi'r dadansoddiad a'r dasg o newid y ffordd roedd CNC yn cyflawni ei fusnes.

55. Gofynnwyd cwestiynau ynghylch allgau digidol a sut i ymgysylltu â'r rhai na allent gymryd rhan yn yr amgylchedd digidol. Cytunwyd bod y cysylltiad ag Amrywiaeth a Chynhwysiant yn bwysig. Tynnwyd sylw at y ffaith bod yr ymchwil i ddefnyddwyr yn cynnwys yr holl ddefnyddwyr, ac y byddai mapio teithiau cwsmeriaid yn tynnu sylw at feysydd sy'n peri anhawster. Awgrymwyd y gallai edrych ar enghreifftiau o dechnoleg gynorthwyol a oedd yn cael ei defnyddio gan sefydliadau eraill fod yn werthfawr. Argymhellwyd y byddai angen dull analog wrth gefn ar gyfer gwasanaethau digidol er mwyn sicrhau gwydnwch. Sicrhawyd aelodau'r Bwrdd bod dysgu seiberddiogelwch yn digwydd a bod cynllunio parhad busnes yn cael ei adolygu.

56. Nododd Peter Rigby, Cadeirydd yr EAC, fod yr EAC wedi cadarnhau bod dyletswydd ar CNC i sicrhau bod ei dystiolaeth ar gael i bobl a oedd am ei defnyddio. Cydnabuwyd bod data a digidol yn gysylltiedig a nodwyd bod trafodaeth ddiweddar wedi'i chynnal yn yr ET ar ddata.

57. Trafodwyd adnoddau'n fanwl. Roedd trafodaethau ar y gyllideb wedi'u cynnal ynghylch effeithlonrwydd a syniadau buddsoddi i arbed. Byddai cais yn cael ei baratoi i fwrw ymlaen â'r gwaith. Byddai dysgu gyda sefydliadau eraill yng Nghymru a oedd yn ymgymryd â phroses debyg yn bwysig. Cydnabuwyd y byddai ymgymryd â'r newid trawsnewidiol hwn yn heriol ac y gallai fod angen help o'r tu allan i flaenoriaethu'r dull gweithredu.

58. Trafodwyd y ffordd ymlaen. Cytunwyd y byddai angen datblygu cynllun ar ymgysylltu, adnoddau a mapio digidol.

CAM GWEITHREDU: Cynllun cychwynol ar gyflwyno'r Strategaeth Ddigidol i'w ddatblygu a'i gyflwyno i gyfarfod o'r Bwrdd yn y dyfodol.

CYMERADWYWYD: Y Strategaeth Ddigidol

Eitem 12: Adolygiad o Ddiogelwch Coedwigaeth

Cyflwynwyr: Charlotte Morgan, Rheolwr Lles, Iechyd a Diogelwch; Dominic Driver, Pennaeth Stiwardiaeth Tir; Elsie Grace; Pennaeth Datblygu Masnachol Cynaliadwy; Gavin Bown, Pennaeth Gweithrediadau Canolbarth Cymru; Paul Johnston, Rheolwr Gwerthiant a Marchnata; Adrian Hodgkinson, yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch

59. Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau yr eitem a chroesawodd y cynrychiolydd o'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE). Adroddwyd bod coedwigaeth yn rhan o'r sector amaethyddol at ddiben adrodd am ddigwyddiadau a bod y duedd ar gyfer marwolaethau yn y sector hwn wedi aros yn debyg dros yr 20 mlynedd blaenorol. Roedd gwaith wedi bod yn cael ei wneud gyda chwaer-sefydliadau ledled y DU i weithio tuag at newid sylweddol. Eglurwyd y byddai'r dull a arweinir gan y diwydiant a'r dull rheoleiddiol yn arwain at yr un canlyniad, felly'r argymhelliad oedd y dylid dilyn y dull a arweinir gan y diwydiant ond gyda ffocws ar arweinyddiaeth.

60. Tynnodd y Pennaeth Stiwardiaeth Tir sylw at yr angen i sicrhau bod pawb yn ymwybodol, er y byddai CNC yn rhan fawr o'r newid, fod eraill a fyddai'n cymryd rôl arweiniol hefyd.
61. Rhoddodd Adrian Hodkinson, a oedd yn cynrychioli'r HSE, drosolwg o gyfradd yr anafiadau difrifol ac angheuol mewn coedwigaeth, a oedd wedi aros yn eithaf sefydlog, er ei bod yn ymddangos bod tuedd tuag at ffigurau'n gwaethygu. Croesawodd yr HSE adolygiad cryf CNC ar y mater hwn ac roedd yn falch o fod yn rhan ohono. Croesawyd y dull arwain.
62. Ystyriodd aelodau'r Bwrdd gynnwys y diweddariad a gofynnwyd pam nad oedd y duedd yn gwella a beth arall y gellid ei wneud. Cadarnhaodd Mr Hodkinson fod yr ystadegau tymor hwy'n dangos bod y niferoedd yn arbennig o uchel mewn perthynas â llifau cadwyn a lle nad oedd mecaneiddio'n bosibl. Nodwyd bod arweinyddiaeth gref a rheoli risg ar y safle yn y diwydiannau adeiladu a chwarela wedi bod yn effeithiol iawn, ac roedd yr HSE yn falch o weld ffocws CNC ar y dull hwn.
63. Nododd aelodau'r Bwrdd fod y PaRC wedi adolygu'r mater hwn a bod digwyddiadau'n ymwneud ag isgcontractwyr yn ymddangos yn fwy cyffredin, a nodwyd y byddai her o ran y ffaith bod coedwigaeth yn tueddu i olygu gweithio o bell, felly byddai'r hyn sy'n cyfateb i reolwr safle yn fwy anodd a chostus. Disgrifiodd y Rheolwr Gwerthiant a Marchnata Gytundeb Diogelwch y Diwydiant Coedwigaeth (FISA), a oedd yn nodi prif rolau a dyletswyddau safle gwaith coedwigaeth. Roedd FISA wedi dechrau llunio fframwaith ar gyfer rheolwyr gwaith coedwigaeth i ddangos cymhwysedd, a byddai CNC yn cymryd rôl flaenllaw pan fyddai hyn ar gael.
64. Nododd aelodau'r Bwrdd bryderon difrifol am y ffigurau ar gyfer marwolaethau. Nodwyd hefyd, gan fod CNC ddau gam i ffwrdd o'r gwaith cwmpo coed, y byddai angen i'r dull o ymdrin â diogelwch gael ei gipio drwy'r broses werthu. Eglurodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau y dull gwerthu, gan ddisgrifio nad oedd mor bell ag yr oedd yn ymddangos, ac esboniodd rôl arwain CNC o ran dylanwadu ar y sector. Esboniodd y Pennaeth Stiwardiaeth Tir y dewis i symud i ffwrdd o'r rôl gynaeafu i gcontractau allanol, ond o fewn fframwaith clir, a phwysleisiodd ddyfnder y teimlad ynghylch pa mor bwysig oedd hi i bawb fod pawb yn ddiogel. Tynnwyd sylw at y ffaith bod perthynas wedi'i therfynu gyda chontractwr oherwydd pryderon diogelwch. Disgrifiodd y Rheolwr Gwerthiant a Marchnata ddylanwad CNC ar y broses werthu a chadarnhaodd na fyddai ceisiadau'n cael eu derbyn ar werthiannau oni bai bod dull cryf o ymdrin ag iechyd a diogelwch wedi'i ddangos.
65. Cwestiynwyd yr hyn a ddysgwyd o derfynu'r berthynas â'r contractwr a ystyriwyd yn anaddas i weithio ac felly a oedd y dull porth yn addas i'r diben. Esboniodd y Rheolwr Lles, Iechyd a Diogelwch y cwestiynau a'r asesiadau wedi'u teilwra sy'n ofynnol gan gcontractwyr a'r dull o gynnal arolygiadau a chyfarfodydd cyn gwaith. Cadarnhawyd bod polisi a gweithdrefn yn cael eu creu i ffurfioli hyn. Cwestiynwyd rheolaeth ar is-gcontractwyr yn y broses hon. Disgrifiodd y Rheolwr Lles, Iechyd a Diogelwch y weithdrefn a'r dystiolaeth a oedd yn ofynnol gan gcontractwyr ar hyn.
66. Nodwyd y rhestr o gamau gweithredu pellach a oedd wedi'i chynnwys yn y papur. Dywedodd aelodau'r Bwrdd y dylai hyn gynnwys addysgu pobl ifanc am ddiogelwch, yn enwedig y rhai nad oeddent wedi mynychu'r coleg i ddysgu coedwigaeth. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau y byddai hyn yn rhan o rôl arwain CNC o ran mabwysiadu dull diogelwch ymddygiadol.
67. Diolchodd y Cadeirydd i'r tîm am eu gwaith ar y mater hwn.

Eitem 13: Adolygiad o Ddull CNC o Reoleiddio Saethu a Dal Adar Gwyllt: Trwyddedau Cyffredinol

Cyflwynwyr: Sarah Wood, Rheolwr Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau; Nadia De Longhi, Pennaeth Rheoleiddio a Thrwyddedu

Yn bresennol: Adam Cole-King, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Polisi Bioamrywiaeth; Patrick Lindley, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Cynefinoedd a Rhywogaethau Daearol; Katherine Morris, Prif Gynghorydd, Gwasanaethau Cyfreithiol

68. Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol EPP yr eitem a rhoddodd drosolwg o'r broses adolygu ac ymgynghori a dyletswydd CNC i wneud hyn.
69. Rhoddodd y Rheolwr Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau gyflwyniad ar yr adolygiad o'r dull o reoleiddio saethu a dal adar gwyllt yng nghyd-destun trwyddedau cyffredinol, gan dynnu sylw at y ffaith bod y gwaith a gyflwynwyd wedi'i ddatblygu gan dîm arbenigol. Esboniwyd cefndir y trwyddedau. Roedd adar gwyllt yn cael eu gwarchod gan y gyfraith ond, o dan rai amgylchiadau, gellid rhoi trwyddedau i ganiatáu iddynt gael eu lladd neu eu dal. Cynhaliwyd adolygiad cyflym yn 2019 ac ymrwymwyd i adolygiad llawn bryd hynny. Rhannwyd prif elfennau'r adolygiad hwn. Roedd adolygiad barnwrol o drwyddedau cyffredinol wedi'i amddiffyn yn llwyddiannus ac roedd yr adolygiad wedi mynd rhagddo. Disgrifiwyd yr argymhellion yn y papur. Tynnwyd sylw at y ffaith y byddai'r rhain yn adeiladu ymhellach ar y newidiadau a weithredwyd yn yr adolygiad cyflym. Tynnwyd sylw at y prif newidiadau, a disgrifiwyd y camau nesaf yn amodol ar gymeradwyaeth y Bwrdd.
70. Trafododd aelodau'r Bwrdd gynnwys yr adolygiad a'r argymhellion. Nododd rhai aelodau o'r Bwrdd, er bod hwn yn ddarn o waith trylwyr a chlr iawn, fod llythyrau wedi'u derbyn gan bartïon â buddiant a oedd wedi mynegi pryderon am golli adar o bryder cadwraethol ac nad oedd digon o hygredd wedi'i roi i'r rhai a oedd yn berchen ar dir ac yn rheoli tir. Gofynnwyd a oedd digon o waith yn cael ei wneud gyda thirfeddianwyr ac argymhellwyd y dylid gwneud mwy wrth symud ymlaen. Roedd pryderon bod dull cadwraeth pwysig ar gyfer cyfran o'r gymuned wledig yng Nghymru wedi'i ddileu. Tynnodd aelodau'r Bwrdd sylw hefyd at eu pryderon ynghylch y risg y bydd poblogaethau o adar o bryder cadwraethol yn cael eu colli.
71. Datganodd yr Athro Steve Ormerod wrthdaro buddiannau, gan y bu'n Gadeirydd yr RSPB tan bum mlynedd yn ôl. Yn ogystal â'r dystiolaeth a ddefnyddiwyd gan y tîm, nododd fod tystiolaeth ar gael hefyd gan Ymddiriedolaeth Adareg Prydain a'r Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion, a oedd wedi edrych ar gadernid y dystiolaeth o effaith ar unigolion a phoblogaethau. Byddai'r dystiolaeth annibynnol yn bwysig wrth symud ymlaen ac roedd wedi'i defnyddio gan y tîm. Nodwyd bod meysydd i'w gwella mewn trwyddedau cyffredinol yn ymwneud ag adrodd ac adborth. Gofynnwyd a oedd y dull rheoleiddio llai manwl a gynigiwyd yn gyson â meysydd eraill lle'r oedd CNC yn gweithredu fel rheoleiddiwr ac a oedd cyfleoedd i gasglu mwy o ddata. Gofynnwyd hefyd a ellid gwneud gwelliannau i'r broses o adnabod trapiau cawell er mwyn mynd i'r afael â defnydd anghyfreithlon.
72. Nododd y Rheolwr Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau y dull o ymdrin â thrwyddedau cyffredinol fel mecanwaith ar gyfer trwyddedu cadwraeth a phwysleisiodd fod yr holl adar gwyllt yn cael eu diogelu a bod mecanwaith i wneud cais am drwydded benodol i ganiatáu i aderyn gwyllt gael ei reoli. Nid oedd yn ymwneud â rhoi'r gorau i reoli ysglyfaethwyr, ond â'r mecanwaith a ddefnyddir i wneud hyn. Lle defnyddiwyd y dull gweithredu, esboniwyd y byddai trwydded cyffredinol yn briodol, y byddai hyn yn gweithredu fel dull rheoleiddio llai caeth ac felly na fyddai angen cofrestru ac adrodd. Esboniwyd bod modd adnabod trapiau cawell yn aml oherwydd y tir lle cafwyd hyd iddynt ac efallai na fyddai cyflwyno gofyniad i gofrestru trapiau cawell yn mynd i'r afael â'r

problem. Fodd bynnag, roedd y dull gweithredu yn yr Alban, lle mae angen cofrestru trapiau cawell, yn cael ei wyllo'n ofalus.

73. Pleidleisiodd aelodau'r Bwrdd ar a ddylid cymeradwyo'r dull gweithredu fel yr argymhellwyd yn y papur. Pleidleisiodd chwe aelod o blaid a phleidleisiodd tri yn erbyn.

CYMERADWYWYD: Y dull o Reoleiddio Saethu a Dal Adar Gwyllt: Trwyddedau Cyffredinol

CYMERADWYWYD: Y camau nesaf fel y'u nodir yn y papur.

Eitem 14: Rhagolwg y Bwrdd

Cyflwynydd: Colette Fletcher, Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd

74. Ystyriodd y Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd fod y papur wedi'i ddarllen. Amlinellwyd fformat y cyfarfod ym mis Mai ac esboniwyd y byddai'n cynnwys ymweliadau safle dewisol ychwanegol. Gwahoddwyd y Bwrdd i ofyn am unrhyw ymweliadau safle ychwanegol.

Eitem 15: UNRHYW FATER ARALL

75. Myfyriodd aelodau'r Bwrdd ar gyfarfod y Bwrdd yn gyffredinol. Cytunwyd bod ansawdd y drafodaeth yn gwella drwy gyfarfod wyneb yn wyneb. Roedd y dechnoleg wedi gweithio'n eithriadol o dda, a diolchwyd i'r tîm. Byddai'r dysgu o'r profiad hwn yn cael ei ddatblygu.
76. Cododd Geraint Davies fater gyda chontractau defnydd tir a'r llwyth gwaith ar staff sy'n ymwneud â'r maes hwn. Cytunwyd y byddai Geraint Davies yn trafod hyn gyda'r Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau all-lein ac yn adrodd yn ôl i'r Bwrdd fel y bo'n briodol.

- Daeth cyfarfod y Bwrdd i ben -

Eitem 16. Sesiwn Holi ac Ateb Gyhoeddus

77. Croesawodd y Cadeirydd aelodau'r cyhoedd ac esboniodd y modd y cynhelir y cyfarfod. Byddai'r cwestiynau a'r atebion yn cael eu cyhoeddi ar y wefan a byddai dogfen fyw 'Cwestiynau Cyffredin' yn cael ei chreu ar y wefan i roi ymateb llawnach i'r cwestiynau ar faterion ansawdd dŵr nag y byddai amser y sesiwn yn ei ganiatáu. Gwahoddodd y Cadeirydd gwestiynau gan y cyhoedd.
78. Gofynnodd aelodau'r cyhoedd gwestiynau i'r Bwrdd a darparwyd ymatebion.

- Daeth y Cyfarfod Cyhoeddus i ben -

Cyfarfod Bwrdd CNC Sesiwn Gyhoeddus – 24 Mawrth 2022

Sesiwn Holi ac Ateb Gyhoeddus

1. Croesawodd y Cadeirydd aelodau'r cyhoedd ac esboniodd y modd y cynhelir y cyfarfod. Byddai'r cwestiynau a'r atebion yn cael eu cyhoeddi ar y wefan a byddai dogfen fyw 'Cwestiynau Cyffredin' yn cael ei chreu ar y wefan i roi ymateb llawnach i'r cwestiynau ar faterion ansawdd dŵr nag y byddai amser y sesiwn yn ei ganiatáu. Gwahoddodd y Cadeirydd gwestiynau gan y cyhoedd.
2. Gofynnodd Mr Kim Waters, a oedd yn cynrychioli Undeb Afonydd Cymru, gwestiynau yn ymwneud â'r afonydd ACA, Afon Gwy ac Afon Wysg, a'r bwriad i'w dychwelyd i fanyleb a phwy oedd yn atebol am hyn? Pryd fyddai CNC yn cyrraedd ei dargedau ar y broses fonitro? Beth oedd y sefyllfa gyfreithiol bresennol o ran methiant CNC i reoli ACA?
3. Ymatebodd Pennaeth Gweithrediadau Gogledd-orllewin Cymru, fel yr arweinydd ar faterion ansawdd dŵr, i'r cwestiwn. Cynhyrchwyd adroddiad ym mis Ionawr 2021 a oedd yn edrych ar lefelau maetholion mewn afonydd ACA yng Nghymru, a datgelodd nad oedd rhai o'r afonydd ACA yn bodloni'r safonau newydd ar gyfer ffosffadau, er eu bod wedi bodloni'r hen safonau. Tynnwyd sylw at bwysigrwydd edrych ar yr achosion drwy weithio mewn partneriaeth â'r llywodraeth, awdurdodau lleol, y trydydd sector, tîrfeddianwyr ac aelodau'r cyhoedd fel yr allwedd i gynnydd yn y dyfodol ar y mater hwn. Roedd Pennaeth Gweithrediadau Canolbarth Cymru yn arwain y gwaith yn lleol ar Afon Gwy ac Afon Wysg. Roedd ymgysylltu â rhanddeiliaid yn eithriadol o bwysig i CNC a chroesawyd yr angerdd a'r brwdfrydedd a ddangoswyd gan nifer y cwestiynau a ofynnwyd ar y mater hwn. Roedd y ffyrdd gorau o gydweithio ar y mater hwn yn cael eu hystyried fel rhan o'r camau nesaf.
4. Ymatebodd Mr Waters drwy annog CNC i osod dyddiad targed clir ar gyfer cael yr afonydd ACA yn ôl i gyflwr da erbyn cyfarfod nesaf y Bwrdd.
5. Gofynnodd Mr Waters am y diffyg cynllun eogiaid a brithyll môr a gofynnodd beth fyddai'n cael ei gyflawni, erbyn pa ddyddiad a phwy fyddai'n atebol?
6. Ymatebodd y Prif Gynghorydd, Pysgodfeydd, i'r cwestiwn ac eglurodd fod y cynllun gweithredu'n crynhoi'r camau gweithredu a'r gweithgareddau niferus a oedd yn parhau ac yn cynnwys amrywiaeth o weithgareddau Busnes fel Arfer, prosiectau a gweithgareddau penodol a gweithio mewn partneriaeth. Roedd y cynllun i'w weld ar y wefan ac roedd yn cynnwys y dyddiadau amrywiol sy'n gysylltiedig â'r gwahanol weithgareddau hynny. Cydnabuwyd nad oedd pwynt terfyn penodol ar gyfer y cynllun cyffredinol gan fod y rhain yn gamau gweithredu a fyddai'n parhau am gyfnod hir. Gwahoddwyd unrhyw bryderon penodol i gael eu codi ar wahân. Ymatebodd Mr Waters drwy ddweud bod y ffaith nad oedd unrhyw ddyddiad yn ddiffyg sylfaenol. Cadarnhaodd y Cadeirydd y byddai ymateb ysgrifenedig llawn yn dilyn.

7. Cododd Mr Waters bryderon ynghylch hanes Dŵr Cymru mewn perthynas â gollyngiadau carthion o Orlifoedd Stormydd Cyfunol (CSOs) a gofynnodd gwestiynau am erlyniadau, dirwyon a chmau cyfreithiol a gymerodd CNC yn erbyn Dŵr Cymru a'r amserlen a'r cynllun ar gyfer sicrhau bod gollyngiadau carthion yn dod i ben.
8. Ymatebodd Pennaeth Gweithrediadau Gogledd-orllewin Cymru i'r cwestiwn. Nodwyd bod hyn yn ymwneud ag achosion gorfodi sydd ar y gweill ar hyn o bryd. Roedd y data a oedd ar gael o 2013 hyd heddiw ac yn ymwneud â'r achosion yn erbyn cwmnïau dŵr, ac fe'i rhestrwyd fel a ganlyn: 13 erlyniad, 24 rhybudd ffurfiol, pedwar cam gorfodi sifil, 213 o lythrau rhybudd, 31 o achosion o gyngor ac arweiniad. Ni ellid gwneud sylwadau ar achosion parhaus gan y gallai hyn ragfarnu achosion cyfreithiol sydd ar y gweill. Roedd rhywfaint o'r data hwn wedi'i grynhoi ac roedd wrthi'n cael ei rannu ymhellach yn ddata mwy lleol, a fyddai'n darparu mwy o ddata ar amserlenni a chysylltiadau â digwyddiadau. Byddai hyn yn cael ei rannu pan fyddai ar gael.
9. Dywedodd y Cadeirydd wrth Mr Waters fod y gwaith yn mynd rhagddo, a bod cynnydd yn cael ei wneud gyda'r cwmnïau dŵr ac Ofwat ac y byddai cyhoeddiadau ar hyn yn cael eu gwneud yn ystod yr wythnosau nesaf. Tynnodd y Cyfarwyddwr Gweithredol EPP sylw at y ffaith y byddai CNC yn mynd i'r adolygiad nesaf o brisiau gyda'r cwmnïau dŵr ac yn siarad am y rhaglen amgylcheddol a buddsoddi yn y dyfodol. Roedd y drafodaeth gynharach yn eitem 6 ar yr agenda wedi cynnwys ymgorffori dangosyddion perfformiad allweddol ar reoleiddio a gorfodi o fewn y mesurau perfformiad a adroddwyd.
10. Mynegodd Mr Waters bryderon difrifol iawn ynghylch perfformiad Dŵr Cymru a phwysodd ar CNC i ddefnyddio ei holl bwerau i ddwyn y cwmnïau dŵr i gyfrif. Dywedodd Mr Waters ei bod yn warthus mai Afon Wysg, fel afon ACA, oedd y seithfed afon waethaf yn y DU. Canmolwyd cynnwys y cyfarfod ond gofynnodd Mr Waters am fwy o amser ar gyfer cwestiynau cyhoeddus yn y cyfarfod nesaf. Ymatebodd y Cadeirydd drwy gadarnhau nad oedd unrhyw aelod o CNC o'r farn bod y sefyllfa bresennol yn dderbyniol a bod pawb yn parhau i weithio i symud materion yn eu blaen yn gyflymach.
11. Cododd Mr Glynn Evans, a oedd yn cynrychioli Cymdeithas Saethu a Chadwraeth Prydain (BASC), y pwyntiau a'r cwestiynau canlynol. Yn y cyflwyniad cynharach ar yr Adolygiad o Adar Gwyllt, roedd yn ymddangos bod cysylltiad cynhenid rhwng y trwyddedau cyffredinol a phenodol, ond nid oedd yn ymddangos bod manylion y trwyddedau penodol wedi'u cyflwyno i'r Bwrdd. Roedd yn ymddangos bod rhywfaint o ddryswch yn nogfennau CNC ynghylch yr amserlenni ar gyfer prosesu'r trwyddedau penodol. Nodwyd ei bod yn broses gymhleth iawn, felly pa gamau y byddai CNC yn eu rhoi ar waith i fynd i'r afael â'r sefyllfa, yn enwedig gyda nifer y bobl y byddai'n rhaid iddynt wneud cais am drwyddedau penodol ac a fyddai pethau fel gwell gwasanaeth ymgeisio neu fathau eraill o drwyddedu megis trwyddedau dosbarth yn cael eu hystyried? A oedd y Bwrdd yn hyderus, heb i'r wybodaeth am drwyddedau penodol gael ei chyflwyno, fod effaith newidiadau i drwyddedau cyffredinol ar rywogaethau sy'n agored i niwed yng Nghymru wedi'i hasesu'n briodol?

12. Ymatebodd y Rheolwr Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau i'r pwyntiau a'r cwestiynau a nododd fod Mr Evans yn gywir i godi'r berthynas rhwng trwyddedau cyffredinol a thrwyddedau penodol. Cynigiwyd ymddiheuriad am unrhyw ddrysych ynglŷn â'r cytundeb lefel gwasanaeth ar gyfer prosesu trwyddedau penodol, a chadarnhawyd bod y tîm Trwyddedu Rhywogaethau yn gobeithio prosesu ceisiadau newydd neu adnewyddiadau o fewn 40 diwrnod gwaith. Cydnabuwyd bod hyn yn ymddangos fel amser hir, ond roedd ffigurau 2021 wedi'u hadolygu a'r amser cyfartalog a gymerwyd i brosesu ceisiadau newydd neu adnewyddiadau yn ymwneud â rheoli adar gwyllt yn angheuol oedd 9.5 diwrnod gwaith, gyda 58% yn cael eu prosesu mewn pum diwrnod gwaith neu lai. Roedd adnoddau a chapasiti ychwanegol wedi'u cyflwyno i'r tîm i brosesu ceisiadau'n gyflym er mwyn diwallu anghenion defnyddwyr. Ystyriodd yr eitem heddiw ganlyniad yr adolygiad yng nghyd-destun trwyddedau cyffredinol, ond roedd gwaith yn cael ei wneud ar drwyddedau penodol hefyd, llawer ohono y tu ôl i'r llenni, megis canllawiau staff, ffurflenni cais, ffurflenni adrodd ac eglurder yr amodau ar gyfer trwyddedau penodol.
13. Ailadroddodd Mr Evans y cwestiwn a oedd y Bwrdd yn teimlo'n hyderus bod effaith newidiadau i drwyddedau cyffredinol wedi'i hasesu'n briodol heb y dystiolaeth ar drwyddedau penodol. Cadarnhaodd y Cadeirydd y bu ystyriaeth drylwyr o'r trwyddedau cyffredinol, sut y cawsant eu cymhwyso a sut yr oeddent wedi'u cysylltu â'r trwyddedau penodol. Esboniodd Mr Evans y byddai'n disgwyl cynnydd sylweddol yn nifer y ceisiadau oherwydd nifer y rhywogaethau sy'n symud i'r gyfundrefn drwyddedu benodol a bod hyd yn oed pedwar neu bum diwrnod ar drwydded gadwraeth yn cael ei ystyried yn amser eithaf hir. A fyddai trwyddedau dosbarth yn cael eu hystyried?
14. Esboniodd y Cyfarwyddwr Gweithredol EPP fod trwyddedau dosbarth, cyffredinol a phenodol wedi'u hystyried ac y daethpwyd i'r casgliad, pe bai egwyddorion rheoleiddio llai caeth yn berthnasol, y byddai trwydded cyffredinol yn briodol, ond pe bai angen mwy o gyfyngiad, yna byddai hyn ym maes trwydded benodol. Dyma'r sefyllfa a gyflwynwyd i'r Bwrdd heddiw ac a drafodwyd.
15. Cododd Mr Evans yr ystyriaeth bwysig i'r rhai sy'n defnyddio trwyddedu cyffredinol, a argymhellwyd yn y trwyddedau cyffredinol tebyg yn Lloegr, o ran lleihau'r mater o adar ifanc dibynnol, drwy reolaeth farwol y tu allan i gyfnod bridio'r adar targed lle bynnag y bo modd. Wrth benderfynu cyflwyno amserlen gul ar gyfer trwyddedau cadwraeth cyffredinol, pa ystyriaethau roedd CNC wedi'u rhoi i'r mater hwn?
16. Ymatebodd y Rheolwr Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau i'r cwestiwn. Diben arfaethedig GL004 oedd gwarchod cywion ac wyau rhywogaethau o bryder cadwraethol a oedd yn wahanol i'r dull gweithredu yn Lloegr. Ystyriwyd y dylid cyfyngu rheolaeth farwol i'r prif dymor bridio adar ac i'r cyfnod yn union cyn hynny pan fo brain yn sefydlu eu tiriogaethau bridio yn gyffredinol. Mewn ymatebion i'r ymgynghoriad, roedd cefnogaeth i'r dull hwnnw, i ddilyn y rhesymeg mai wyau a chywion yw'r buddiolwyr. Cafwyd rhai ymatebion yn erbyn y cynnig hwnnw, a gododd bryder ynghylch lles cywion y rhywogaethau targed. Drwy ganiatáu rheoli brain mor gynnar ag 1 Chwefror, ystyriwyd y byddai hyn yn caniatáu rheolaeth cyn iddynt ddechrau bridio eu hunain a fyddai'n lliniaru rhywfaint o'r effaith. Mewn rhai o'r canllawiau arfer da, gan

gynnwys yr hyn a gynhyrchwyd gan GWCT, awgrymwyd y dylid cyfyngu ar ymdrechion i ddal brain i'r gwanwyn a'r haf, gan mai dyma'r cyfnod mwyaf effeithiol o ran cael gwared ar adar tiriogaethol.

17. Nododd y Cadeirydd fod cwestiwn wedi'i godi gan Robert Griffiths na allai fod yn bresennol yn y cyfarfod.
18. Gofynnodd Mr Gareth Wardell am nifer y gweithwyr CNC sy'n gyfrifol am reoleiddio coedwigaeth, a faint ohonynt oedd yn goedwigwyr proffesiynol achrededig?
19. Ymatebodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau i'r cwestiwn. Roedd gan CNC dîm Rheoleiddio Coedwigoedd ac Iechyd Planhigion yn cynnwys 11 o staff a oedd yn cynnwys y canlynol: un arweinydd tîm; dau uwch swyddog, chwe swyddog coetir rheoleiddiol a dau swyddog cymorth technegol. Roedd dau o'r tîm yn canolbwyntio ar faterion iechyd anifeiliaid. Addysgwyd yr holl dîm i safonau uchel, ac roedd ganddynt gymwysterau perthnasol yn amrywio o HNC i MSc ac roedd ganddynt gymwysterau priodol ar gyfer rheoleiddio yn y sector coedwigaeth. Anogwyd holl aelodau'r tîm i ddod yn aelodau o gyrrff proffesiynol fel rhan o'u datblygiad. Ar hyn o bryd, roedd pedwar o'r tîm yn Aelodau Cyswllt o Sefydliad y Coedwigwyr Siartredig ac roeddent yn gweithio tuag at Aelodaeth Broffesiynol. Roedd aelodau eraill o'r tîm yn aelodau o'r Gymdeithas Fioleg Frenhinol a'r Sefydliad Arweinyddiaeth a Rheolaeth. Nodwyd bod angen cymysgedd o gymwysterau yn y maes rheoleiddio. Cadarnhaodd y Cadeirydd y byddai'r ymateb yn cael ei anfon yn ysgrifenedig.
20. Gofynnodd Mr Wardell os oedd nifer y coedwigwyr achrededig yn yr agwedd reoleiddiol ar waith CNC mor dda, pam y cafwyd cwynion mynych a dilys am ddehongliad cyfreithiol eithafol CNC o geisiadau am drwyddedau cwmpo coed a'r cyflymder araf iawn o ran gwirio ceisiadau Glastir. A oedd angen mwy o goedwigwyr achrededig ar CNC?
21. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau fod CNC o'r farn bod ganddo'r nifer priodol i ymdrin â'r niferoedd sy'n dod drwy'r tîm rheoleiddio a chynllun Glastir. Gellid mynd i'r afael ag unrhyw gwynion penodol all-lein.
22. Gwahoddwyd Dr Gary Smith, Rachell Watson a Simon Jones i ofyn eu cwestiynau, ond roeddent wedi gadael y cyfarfod.
23. Dywedodd Ruth Tudor wrth y Bwrdd ei bod yn berchen ar fferm wrth ochr Afon Dysynni a'i bod wedi sylwi bod y stociau pysgod yn llawer is nag yr oeddent yn arfer bod. Gan fod ei gwybodaeth am yr angen dybryd i lanhau'r dyfrffyrdd yn deillio o'i darllen a'i chysylltiadau ei hun, gofynnodd a oedd CNC yn credu ei fod yn gwneud gwaith digon da o ran cyfathrebu â ffermwyr a oedd am wneud mwy, cefnogi'r rhai a oedd am wneud newidiadau cadarnhaol a chymryd camau yn erbyn y rhai a oedd yn torri'r gyfraith?
24. Ymatebodd Pennaeth Gweithrediadau Gogledd-orllewin Cymru i'r cwestiwn. Cydnabuwyd bod llawer o rwystredigaeth a llawer o bobl a oedd am wneud mwy a gweithio gyda CNC. Roedd trafodaethau wedi'u cynnal ar sut y gallai CNC ymgysylltu

mwy ag unigolion, gwahanol sefydliadau a grwpiau. Ar lefel leol, roedd llawer o waith wedi'i wneud dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf ar gynhyrchu Datganiadau Ardal a oedd wedi cynnwys sesiynau ymgysylltu â chymunedau, grwpiau ac unigolion ledled Cymru. Pwysleisiwyd nad mater i CNC yn unig oedd datrys yr holl broblemau, ac y byddai cydweithio â thirfeddianwyr, diwydiant, busnesau, sefydliadau statudol eraill ac unigolion yn allweddol ac y byddai sut i gyflawni hyn yn cael ei ystyried yn fanylach dros y misoedd nesaf. Pwysleisiodd y Cadeirydd nad oedd unrhyw un ar y Bwrdd o'r farn bod y sefyllfa bresennol yn dderbyniol. Byddai angen i bawb weithio gyda'i gilydd i greu clymblaid gweithredu, ac ni fyddai gwelliannau'n cael eu cyflawni drwy reoleiddio a gorfodi yn unig.

25. Tynnodd Zoe Henderson, Cadeirydd Fforwm Rheoli Tir Cymru, sylw at y ffaith bod hyn yn cynnwys llawer o aelodau a oedd â diddordeb gwirioneddol mewn sicrhau bod amaethyddiaeth yn rhoi'r gorau i lygru'r dŵr. Roedd yr aelodau'n cynnwys Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr, Undeb Amaethwyr Cymru, CLA, cynrychiolwyr pysgota a dŵr. Byddai dolen yn cael ei hanfon at y cofnodion a'r gweithgareddau. Argymhellwyd i Ms Tudor, os yw'n aelod o unrhyw un o'r sefydliadau hyn, y dylai anfon ei barn atynt ar y mater hwn, yn enwedig ar gydweithio yn y gymuned ffermio i lanhau'r afonydd.
26. Diolchodd y Cadeirydd i aelodau'r cyhoedd am eu cwestiynau a chadarnhaodd y byddai cynyddu'r amser ar gyfer cwestiynau cyhoeddus yn cael ei ystyried ar gyfer y cyfarfod nesaf.

Cyfarfodydd Bwrdd										
Rhif Cam Gweithredu	Categori Cyfarfod	Dyddiad Cyfarfod	Rhif Eitem	Rhif Para	Paper Sponsor	Cam Gweithredu	Perchennog	Dyddiad Gweithredu	Statws	Notes/Updates
2	Cyhoeddus	26/11/2020	6	20	Prys Davies, Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Corfforaethol	CAM GWEITHREDU: Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau i drafod gyda Phennaeth Gweithrediadau'r Gogledd-Ddwyrain i gael trafodaeth bellach gyda'r Bwrdd ar y terfyn 4 awr ar ymateb i ddigwyddiadau.	Gareth O'Shea, Cyfarwyddwr Gweithrediadau'r De	23/06/2022	Parhaus	Ychwanegwyd at y rhestr o eitemau trafod strategol posibl, Cyflwyniadau lleoedd, Sesiynau tystiolaeth ac ymweliadau safle. Awgrymu mai hon yw'r eitem drafod strategol ar gyfer cyfarfod mis Medi'r Bwrdd a'n bod ni'n oedi cwblhau'r thema ar drafodaethau strategol blaenorol i gynnwys hyn. Ychwanegwyd at Flaenraglen mis Tachwedd. I'w ystyried fel rhan o'r eitem ar themâu trawsbynciol Cyflwyno Lleoedd, a smudwyd i gyfarfod mis Gorffennaf y Bwrdd
3	Cyhoeddus	24/03/2021	4	10	Clare Pillman, Prif Weithredwr	CAM GWEITHREDU: Ysgrifenyddiaeth i edrych am gyfle i gynnal Diwrnod Datblygu'r Bwrdd ym mis Gorffennaf i ganolbwyntio ar fyfrio a heriau ar ôl Covid.	Ysgrifenyddiaeth	07/07/2022	Parhaus	Mae'r Cadeirydd wedi cadarnhau y dylid oedi Dyddiau Datblygu'r Bwrdd nes y gellir cynnal cyfarfodydd wyneb yn wyneb. Bydd dyddiad addas yn 2022 yn cael ei gadarnhau.
21	Cyhoeddus	24/03/2022	4	12	Clare Pillman, Prif Weithredwr	CAM GWEITHREDU: Ysgrifenyddiaeth i fynegi diolch y Bwrdd i'r tîm am ei waith ar y Gofrestr Gyhoeddus ar-lein.	Ysgrifenyddiaeth	13/04/2022	Cwblhawyd	E-bost wedi'i anfon at Naomi Lawrence 08/04/22
22	Cyhoeddus	24/03/2022	6	27	Clare Pillman, Prif Weithredwr	CAM GWEITHREDU: Aelodau'r Bwrdd i dderbyn manylion y dull o ddefnyddio tir tra bod plannu coed wedi'i oedi oherwydd gweithgareddau ymgysylltu cymunedol.	Dominic Driver, Pennaeth Stiwardiaeth Tir	06/05/2022	Cwblhawyd	E-bost wedi'i anfon at aelodau'r Bwrdd 08/04/22
23	Cyhoeddus	24/03/2022	6	29	Clare Pillman, Prif Weithredwr	CAM GWEITHREDU: Ychwanegu mwylgloddiau metel at raglen ymweliadau safle'r Bwrdd.	Ysgrifenyddiaeth	06/05/2022	Cwblhawyd	Ychwanegwyd at y rhestr o ymweliadau ar gyfer cyfarfod mis Medi'r Bwrdd
24	Cyhoeddus	24/03/2022	10	50	Prys Davies, Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Corfforaethol	CAM GWEITHREDU: Y Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd i ofyn am esboniad o'r cyfeiriad at ddata personol yn y SaLS a dosbarthu'r wybodaeth i'r Bwrdd. Gofyn am gymeradwyaeth ar gyfer newidiadau i'r SaLS drwy ohebiaeth.	Clare Jones, Prif Gynghorydd Arbenigol, Llywodraethu	06/05/2022	Cwblhawyd	E-bost a chais am gymeradwyaeth wedi'i anfon drwy ohebiaeth 25/04/22
25	Cyhoeddus	24/03/2022	11	58	Sarah Jennings, Cyfarwyddwr Gweithredol CCC	CAM GWEITHREDU: Datblygu cynllun cychwynnol ar weithredu'r Strategaeth Ddigidol a'i gyflwyno mewn cyfarfod Bwrdd yn y dyfodol.	Catrin Hornung, Pennaeth Cyfathrebu a Chysylltiadau Cwsmeriaid	23/06/2022	Parhaus	

Papur Bwrdd

	Manylion y Papur
Teitl y Papur:	Adroddiad y Prif Swyddog Gweithredol
Cyfeirnod y Papur:	22-05-B09
Noddwyd y Papur gan:	Clare Pillman, Prif Weithredwr
Cyflwynwyd y Papur gan:	Clare Pillman, Prif Weithredwr
Diben y Papur	Gwybodaeth/Trafodaeth

Cyflwyniad

1. Dri mis ers iddo ddechrau, mae'r rhyfel yn Wcráin yn parhau i fod ar frig yr agenda fyd-eang. Mae'n anochel ei fod yn effeithio arnom ni yng Nghymru, ac er i ni fod wrthi'n archwilio sut y gallwn gynorthwyo'r ymateb dyngarol, rydym wrthi'n cynllunio'r senarios ar gyfer effeithiau posibl arnom ni fel sefydliad hefyd - gan gynnwys ystyried y sbardunau a'r peryglon cysylltiedig o safbwynt newidiadau i'r cyflenwad ynni, defnydd tir a rheoleiddio, a'r effaith ar gostau byw.

Recriwtio Aelodau Staff Uwch

2. Rydym wedi derbyn nifer o geisiadau cryf ar gyfer swydd Pennaeth Datblygu Sefydliadol, a bydd cyfweiliadau'n cael eu cynnal ganol mis Mai.

Ymddeol

3. Rydym yn drist iawn ffarwelio ag un o aelodau staff hynod brofiadol CNC, sef Bob Vaughan, ein Rheolwr Tir Cynaliadwy sy'n ymddeol y mis hwn ar ôl 39 mlynedd gyda ni a'r cyrff a'n rhagflaenodd. Mae Bob wedi gwneud gwaith allweddol mewn meysydd amrywiol gan gynnwys adnoddau ac ansawdd dŵr wyneb a dŵr daear, polisi coedwigaeth, amaethyddiaeth a rheoli defnydd tir, tomennydd gwastraff, rheoli perygl llifogydd, ac ymchwil ac arloesi. Mae wedi bod yn allweddol i'r broses o ddatblygu gwaith adfer mwyngloddiau metel, Grangetown Gwyrddach, Pontbren, Prosiect Slyri a datblygu'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy, ymysg eraill. Dymunwn y gorau iddo ar gyfer ei gynlluniau yn y dyfodol.

Ymgysylltu Allanol

4. Rwyf wrth fy modd y bydd y Gweinidog yn ymuno â ni ar gyfer ein digwyddiad yn y Senedd, 'Wynebu'r Dyfodol Gyda'n Gilydd' ar 18 Mai, lle byddwn yn trafod yr argyfyngau byd natur a'r hinsawdd a sut y gallwn gydweithio i fynd i'r afael â'u heffeithiau ar ein cymunedau a'n tirwedd.
5. Rydym yn gweithio'n agos gyda swyddogion Llywodraeth Cymru i ddatblygu cam nesaf y gwaith sylfaenol, ac aethom ati i gynnal digwyddiad cynhyrchiol gydag uwch swyddogion yr Amgylchedd a Materion Gwledig yn stadiwm Principality ar 25 Mawrth. Byddaf yn cyfarfod â'r Cyfarwyddwr Cyffredinol newydd ar gyfer Newid Hinsawdd, Tracey Burke, a symudodd o bortffolio'r Economi ddechrau mis Mai.
6. Ers ein cyfarfod diwethaf, rwyf wedi cael nifer o gyfarfodydd cynhyrchiol gyda'r Cydbwyllgor Cadwraeth Natur (JNCC), Confor, y Comisiwn Coedwigaeth, Asiantaeth yr Amgylchedd, Hafren Dyfrdwy, Dŵr Cymru, a Chymdeithas Saethu a Chadwraeth Prydain (BASC). Hefyd, ces gyfle i gyfarfod â chyd-Brif Weithredwyr Canolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) a Maes Awyr Caerdydd.
7. Bûm ar ymweliad safle â Dyffryn hardd Dysynni i gyfarfod â chynrychiolydd Undeb Amaethwyr Cymru (FUW) a'r AS Plaid Cymru Mabon ap Gwynfor, sy'n cynrychioli Dwyfor Meirionnydd. Hefyd, cefais gyfarfod digidol â Chartrefi Cymunedol Cymru a Phrif Weithredwyr y Parciau Cenedlaethol.
8. Yn fwy diweddar, roedd Ceri a minnau wrth ein bodd yn cael y cyfle i deithio i Baris ar gyfer Cynhadledd Asiantaethau Rhyngwladol Diogelu'r Amgylchedd (EPA).

Materion Strategol

Dull CNC o reoleiddio saethu a dal adar gwyllt yng Nghymru

9. Mae copïau rhagolwg o bedair trwydded gyffredinol newydd (GL001, GL002, GL004 a GL005) ar gyfer dulliau angheuol o reoli adar gwyllt yng Nghymru wedi'u cyhoeddi yn dilyn penderfyniadau a wnaed yng nghyfarfod diwethaf Bwrdd CNC. Maent yn ganlyniad dros 18 mis o waith, gan gynnwys dadansoddi dros 600 o ymatebion i'n hymgyngoriad, adolygu'r dystiolaeth wyddonol ac Adolygiad Barnwrol. Ochr yn ochr â'r copïau rhagolwg o'r trwyddedau cyffredinol, ceir adroddiad sy'n crynhoi'r ymatebion i'r ymgynghoriad, dogfen sy'n esbonio'r penderfyniadau a wnaed gennym a sawl dogfen arall sy'n berthnasol i'n hadolygiad o'r trwyddedau cyffredinol hyn.
10. Mae'r copïau rhagolwg o'r trwyddedau'n cael eu cyhoeddi ymlaen llaw er mwyn cynorthwyo'r broses o ymgysylltu â'r newidiadau a wnaed a rhoi cyfle i ni ddarparu

unrhyw eglurhad os oes angen cyn i'r trwyddedau ddod i rym ar 1 Gorffennaf 2022. Mae'r holl ddogfennau ar gael yn ein canolfan ymgynghori.

Dull gweithredu ar gyfer trwyddedu Adar sy'n Bwyta Pysgod

11. Mae'r Grŵp Cynghori ar Adar sy'n Bwyta Pysgod wedi comisiynu a chasglu ystod eang o dystiolaeth fel rhan o'r ymateb i bryderon am effaith adar sy'n bwyta pysgod ar bysgodfeydd naturiol a physgodfeydd wedi'u stocio yng Nghymru yn ogystal ag ar statws cadwraeth rhywogaethau eogiaid. Mae'r grŵp allanol annibynnol hwn yn dibynnu ar gydweithio cadarn rhwng amrywiaeth o unigolion a sefydliadau sydd â safbwyntiau gwahanol.
12. Mae'r Grŵp Cynghori wedi cyflwyno Adroddiad Terfynol ac Argymhellion ffurfiol i CNC. Byddwn yn ystyried yr argymhellion hyn yn ofalus fel rhan o'n dull o drwyddedu dulliau angheuol o reoli adar sy'n bwyta pysgod yng Nghymru.
13. O ystyried natur ddadleuol y gwaith hwn a lefel y diddordeb a'r ymgysylltiad gan Fwrdd CNC eisoes, bydd Bwrdd CNC yn penderfynu a ddylid cymeradwyo unrhyw newidiadau ac argymhellion i'r dull trwyddedu hwn. Bydd yr eitem hon yn cael ei chynnwys ar agenda cyfarfod Bwrdd CNC ym mis Gorffennaf.

Ymgynghoriad UK ETS

14. Mae Awdurdod Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU, sy'n cynnwys Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru, Llywodraeth yr Alban ac Adran Amaethyddiaeth, yr Amgylchedd a Materion Gwledig Gogledd Iwerddon, yn ymgynghori ar gynigion i ddatblygu Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU (UK ETS) er mwyn sicrhau ei fod yn sbarduno gostyngiadau mewn allyriadau i geisio cyrraedd targedau uchelgeisiol y DU a'i fod yn parhau i ddangos arweiniad y DU ar brisio carbon. Mae CNC yn gyfrifol am yr holl weithgareddau rheoleiddio, cydymffurfio, gorfodi, archwilio a chaniatáu (gan gynnwys trwyddedau newydd, amrywiadau, ildiadau, trosglwyddiadau, dirymiadau, hysbysiadau, newidiadau i weithgarwch/capasiti a cheisiadau wrth gefn newydd-ddyfodiaid) yn ymwneud â masnachu allyriadau yng Nghymru.
15. Mae'r ymgynghoriad yn ceisio barn gweithredwyr ynglŷn ag a yw'r cynigion yn briodol, yn gymesur ac yn ymarferol i gyfranogwyr, a byddwn yn defnyddio adborth er mwyn datblygu polisi a deddfwriaeth seiliedig ar wybodaeth. Hefyd, mae'n gofyn am dystiolaeth yn ymwneud â sawl maes er mwyn llywio'r broses o ddatblygu polisi UK ETS.
16. Y dyddiad cau ar gyfer ymatebion yw 17 Mehefin 2022. Ni fydd CNC yn ymateb yn ffurfiol i'r ymgynghoriad, ond rydym yn mynychu gweithdai Awdurdod UK ETS ac yn parhau i weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru er mwyn ei helpu i ddatblygu ei pholisi a'i deddfwriaeth.

Trwyddedu Morol – Y Rhaglen Rheoli Risgiau Arfordirol

17. Derbyniwyd ceisiadau am drwyddedau morol gan awdurdodau lleol Ynys Môn, Abertawe a Chonwy (2) mewn perthynas â datblygiadau sy'n gysylltiedig â'r Rhaglen Rheoli Risgiau Arfordirol ym Mlwyddyn 3. Mae Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid i'r awdurdodau lleol er mwyn cefnogi'r datblygiadau hyn, gan nodi ei bod yn ofynnol sicrhau pob trwydded a chaniatâd erbyn mis Mawrth 2022 ar gyfer datblygiadau Blwyddyn 3 o'r rhaglen.
18. Llwyddodd y tîm Trwyddedu Morol, ar y cyd â'n cyngorwyr mewnol, i gwblhau'r broses o benderfynu ar bob cais sy'n gysylltiedig â datblygiadau Blwyddyn 3 cyn y dyddiad cau ym mis Mawrth. Bydd hyn yn galluogi'r awdurdodau lleol hyn i sicrhau'r cyllid angenrheidiol gan Lywodraeth Cymru yn awr. Hefyd, rydym wedi hysbysu swyddogion Llywodraeth Cymru am y canlyniad hwn ac rydym yn parhau i gysylltu â nhw'n barhaus mewn perthynas â rhaglen Blwyddyn 4.

Trwyddedu Gosodiadau – Y Sector Bwyd/Llaeth/Diod

19. Mae'r Comisiwn Ewropeaidd yn llunio dogfennau cyfeirio technegau gorau sydd ar gael (Nodiadau BREF), sy'n cynnwys y 'technegau gorau sydd ar gael' (BAT) ar gyfer Gosodiadau diwydiannol er mwyn llywio safonau trwyddedu.
20. Roedd angen gweithredu'r nodyn BREF diweddaraf ar gyfer y sector Bwyd, Llaeth a Diod yn ystod 2021/22 drwy amrywiad trwydded, ac effeithiodd hyn ar 23 o safleoedd yng Nghymru. Er mwyn paratoi ar gyfer yr amrywiadau hyn, cyflwynwyd Hysbysiad i ddeiliaid trwydded a oedd yn ei gwneud yn ofynnol iddynt roi gwybodaeth i CNC am sut y byddent yn bodloni'r safonau BAT newydd. Yn fewnol, sefydlwyd gweithgor i sicrhau bod y safonau newydd yn cael eu gweithredu'n gywir ac yn gyson.
21. Cwblhawyd yr holl amrywiadau angenrheidiol i drwyddedau erbyn mis Ebrill, ymhell cyn ein dyddiad targed ym mis Mehefin, a bydd hyn yn rhoi amser ychwanegol hefyd i ddeiliaid trwydded wneud y newidiadau angenrheidiol i seilwaith eu safleoedd neu eu harferion gwaith er mwyn bodloni'r safonau newydd.

Cais am Amrywio Trwydded Amgylcheddol Aber-wysg

22. Ar 6 Hydref 2021, cafodd CNC gyfarwyddyd gan y Gweinidog i gyfeirio'r cais gan SIMEC Uskmouth Power Limited am amrywio trwydded at Weinidog Cymru i'w benderfynu. Yna cyfeiriwyd y cais at Benderfyniadau Cynllunio ac Amgylchedd Cymru (PEDW) i'w benderfynu ar gais Gweinidogion Cymru. Wedyn, gofynnodd yr ymgeisydd i PEDW gadw'r cais ar encil tan fis Mai 2022.
23. Ar 28 Ebrill, cawsom gadarnhad ysgrifenedig gan PEDW bod y cais wedi'i dynnu'n ôl, a chafodd yr achos ei gau o ganlyniad, heb gymryd unrhyw gamau pellach.

24. Hefyd, rhyddhaodd y rhiant-gwmni Simec Atlantis Energy (SAE) ddatganiad yn datgelu cynlluniau i ddatblygu system storio ynni batri (BESS) ar ei safle yn Aber-wysg, gan gyhoeddi na fyddai'n bwrw ymlaen â'r cynlluniau trosi a gyhoeddwyd yn flaenorol ar gyfer yr orsaf bŵer.

Natur Am Byth! – Achub rhywogaethau sydd dan fygythiad yng Nghymru

25. Mae ein partneriaeth adfer rhywogaethau flaenllaw 'Natur am Byth!' yn parhau i fod yn hynod weithgar, diolch i gyllid gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol a Llywodraeth Cymru. Ein nod yw atal dirywiad 62 o rywogaethau sydd dan fygythiad yng Nghymru, ac mae 40 ohonynt mewn perygl o ddiflannu os nad ydym yn gweithredu ar unwaith. Rhaid i ni gyflawni'r nod hwn ochr yn ochr â chyflwyno rhaglen ymgysylltu arloesol i gysylltu mwy o bobl â byd natur ac ysbrydoli'r cyhoedd i werthfawrogi rhyfeddodau bywyd gwylt Cymru.

26. Mae'r bartneriaeth rhwng naw sefydliad anllywodraethol amgylcheddol a CNC yn gweithio'n galed i ymgynghori â thirfeddianwyr, cymunedau ac ystod amrywiol o bobl a fyddai'n elwa fwyaf o gysylltu mwy â byd natur. Bydd y dystiolaeth a gesglir yn dangos yr angen am gyfnod cyflawni cyfalaf pedair blynedd er mwyn cefnogi ein cais am gyllid cam 2 i'r Loteri Genedlaethol. Ers mis Medi diwethaf, mae dros 850 o bobl wedi mynychu gweithgaredd neu gyfarfod ymgynghori Natur am Byth neu wedi ymgysylltu'n rhithwir drwy 120 o gyfleoedd ymgysylltu ar wahân. Nod ein rhaglen yw mynd i'r afael â'r heriau anoddaf sy'n wynebu'r rhywogaethau sydd dan y bygythiad mwyaf, felly bydd cydweithio â phartneriaid a'r cyhoedd yn allweddol i'n llwyddiant.

Materion Gweithredol

Gwella Ansawdd Dŵr Afon yng Nghymru

27. Ers cyfarfod diwethaf y Bwrdd, rydym yn parhau i adolygu Ansawdd Dŵr yn CNC, gan ymateb i gyfarwyddyd y Bwrdd i edrych yn fanylach ar ein sylfaen dystiolaeth; ein blaenoriaethau; a'n huchelgais ar gyfer y dyfodol. Siân Williams sy'n arwain y gwaith hwn, yn ogystal â chynnal trosolwg o'r broses o gyflawni holl waith CNC yn ymwneud ag Ansawdd Dŵr.

28. Rydym yn gweithio'n agos gyda swyddogion Llywodraeth Cymru, a bydd Siân a Syr David Henshaw yn cyfarfod â'r Gweinidog cyn bo hir er mwyn ceisio dysgu mwy am flaenoriaethau'r llywodraeth ar gyfer dŵr yng Nghymru yn y dyfodol. Rydym yn parhau i weithio gyda Llywodraeth Cymru i sicrhau bod ein strategaethau a'n cynlluniau gwaith ein hunain yn cyd-fynd â chyfeiriad y Gweinidog.

29. Mae datblygu'r sylfaen dystiolaeth gywir yn hollbwysig, ac fel rhan o'r gwaith o adolygu'r uchelgais yn y dyfodol, byddwn yn adolygu ein sylfaen dystiolaeth a'n strategaethau monitro hefyd er mwyn sicrhau eu bod yn addas ar gyfer y dyfodol. Mae'r

gwaith hwn eisoes wedi cychwyn o dan yr Adolygiad Monitro Dŵr Croyw, a bydd yn parhau.

30. Mae gweithio gyda'n gilydd mewn partneriaeth yn bwysig i'r Bwrdd, ac rydym yn cydnabod nad yw CNC yn gallu sicrhau gwelliannau i ansawdd dŵr ar ei ben ei hun. Rydym yn gyfrifol am ddatblygu cynlluniau rheoli basnau afonydd drwy weithio mewn partneriaeth gydag ystod eang o sefydliadau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol (gan gynnwys cwmnïau dŵr, awdurdodau lleol, sefydliadau anllywodraethol amgylcheddol, busnesau a diwydiant). Yn dilyn ein hymgyngoriad, bydd y cynlluniau terfynol yn cael eu cymeradwyo gan Weinidog Cymru cyn eu cyhoeddi yn yr haf, a bydd Asiantaeth yr Amgylchedd yn cyhoeddi fersiwn ddiwygiedig o Gynllun Rheoli Basn Afon Hafren.
31. Enghraifft arall o'n gwaith partneriaeth cadarn yw'r tasglu Ansawdd Afonydd Gwell a sefydlwyd o dan arweiniad Syr David. Mae'r grŵp yn cynnwys CNC, Llywodraeth Cymru, Ofwat, y ddau Gwmni Dŵr, Afonydd Cymru a Chyngor y Defnyddwyr Dŵr yng Nghymru. Ddechrau mis Mai, bydd y grŵp yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r Map Ffordd ar y cyd ar gyfer gwella ansawdd afonydd yng Nghymru. Mae'n canolbwyntio i ddechrau ar orlifoedd stormydd, ac mae'n darparu sylfaen ardderchog ar gyfer rhagor o gydweithio er mwyn gwella'r sefyllfa o safbwynt gollyngiadau carthion yng Nghymru.

Tasglu Gorlifoedd Stormydd

32. Mae CNC yn parhau i weithio ar ddatblygu cynlluniau gweithredu ar gyfer ymateb Cymru i ollyngiadau sy'n deillio o orlifoedd stormydd. Rydym wedi cyhoeddi Map Ffordd Gorlifoedd Stormydd ar wefan CNC, ac rydym yn parhau i weithio gyda'n partneriaid i ddatblygu cynlluniau gweithredu ar gyfer pob un o'r ffrydiau gwaith a nodir yn y Map Ffordd. Mae CNC yn arwain dwy o'r pum ffrwd waith yn ymwneud â Rheoleiddio a Thystiolaeth. Erbyn diwedd mis Mai, bydd cynlluniau gweithredu wedi'u llunio er mwyn amlygu'r camau gweithredu tymor byr, tymor canolig a hirdymor sydd eu hangen gan aelodau'r Tasglu i sbarduno gwelliannau ym meysydd rheoli a rheoleiddio gorlifoedd stormydd.

Afonydd Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA)

33. Mae drafft terfynol y cyngor diwygiedig ar gyfer awdurdodau cynllunio (Fersiwn 3) wedi'i rannu ag aelodau o'r Is-grŵp Cynllunio Cymru Gyfan allanol er mwyn derbyn eu sylwadau, ac ar ôl hynny bydd yn cael ei gyflwyno i Fwrdd Prosiect Afonydd ACA i'w gymeradwyo'n derfynol, ei gyfieithu a'i gyhoeddi ar y we. Mae ein timau Gwasanaeth Cyngor Cynllunio Datblygu (DPAS) yn parhau i dderbyn lefel uchel o ymgynghoriadau gwaith achos yn ymwneud â datblygiadau sy'n cynnwys materion cynllunio sy'n gysylltiedig â ffosfforws.
34. Mae gwaith yn parhau ar ddiweddarau'r Cynlluniau Rheoli Craidd ar gyfer y naw afon ACA, ac ar ôl cyhoeddi'r targedau Ffosffad rydym yn bwriadu cyhoeddi'r Cynlluniau

Rheoli Craidd diwygiedig yn ddiweddarach yn 2022 i gynnwys y gyfres lawn o dargedau ansawdd dŵr.

35. Rydym yn datblygu datganiad sefyllfa polisi Niwtraliaeth Maetholion. Hefyd, rydym wedi penodi contractwyr i ddatblygu canllawiau CNC ar ddefnyddio Cyfrifyddion Maetholion. Gallai cyfrifyddion maetholion fod yn adnodd defnyddiol wrth gynllunio datblygiadau, yn enwedig ar lefel Cymru, ond mae angen rhoi fframwaith addas ar waith i sicrhau eu bod yn effeithiol a'u bod yn gallu darparu'r ymyriadau cywir i leihau llygredd ffosfforws.
36. Rydym yn cynnal trafodaethau gyda Dŵr Cymru ar broses o waredu ffosffadau a ariennir gan ddatblygwyr mewn lleoliadau penodol. Mae Dŵr Cymru wedi llunio adroddiadau annhechnegol yn ymwneud â gwaith modelu Dosrannu Ffynhonnell ar gyfer Afon Gwy ac Afon Wysg, a disgwylir yr adroddiadau ar gyfer yr afonydd ACA eraill yn fuan. Cymeradwywyd Datganiad Sefyllfa ar y Polisi Gwlyptiroedd Adeiledig ym mis Mawrth, a bydd yn cael ei gyhoeddi ar ein gwefan cyn bo hir.
37. Hefyd, rydym yn gweithio gyda rhanddeiliaid lleol i ddatblygu Byrddau Rheoli Maetholion ar gyfer pob dalgylch afon ACA, lle gellir nodi a darparu cyfleoedd i gyflwyno ymyriadau lleol a strategol er mwyn gwella ansawdd dŵr. Cynhaliwyd y cyfarfod cyntaf ar gyfer Byrddau Rheoli Maetholion Afon Cleddau, Afon Teifi ac Afon Tywi ganol mis Mawrth. Cynhaliwyd cyfarfod Bwrdd Rheoli Maetholion Afon Gwy ar 30 Mawrth.
38. Ar gyfer ein gwaith casglu tystiolaeth a monitro, mae sondiau wedi'u prynu ar gyfer Afon Gwy, gyda'r bwriad o'u gosod a'u profi yng Ngwanwyn 2022. Hefyd, rydym yn ymchwilio i'r posibilrwydd o wneud gwaith monitro biolegol ar Afon Gwy. Mae trafodaethau wedi'u cynnal gyda Platfform yr Amgylchedd Cymru i dderbyn cymorth i gwmpasu a gweithredu adolygiad o'r dystiolaeth.
39. O safbwynt Rheoleiddio, rydym yn rhoi trwyddedau dros dro 'dim ffosffad ychwanegol' ar waith mewn ACA sy'n methu. Bwriedir cynnal adolygiadau o'r holl ollyngiadau Ansawdd Dŵr i afonydd ACA dros 20m³ /diwrnod yn ddiweddarach eleni ac rydym yn bwriadu rhannu gwybodaeth am weithfeydd trin gwastraff dŵr sydd eisoes â thrwydded sy'n diogelu'r ACA yn ddigonol gyda'r Awdurdodau Cynllunio ar sail ACA unigol cyn gynted â phosibl. Mae'r cynllun yn dibynnu ar CNC yn cymeradwyo gwaith SAGIS (System Gwybodaeth Ddaearyddol Dosrannu Ffynhonnell) Dŵr Cymru.
40. Mae proses drwyddedu newydd wrthi'n cael ei datblygu gan ddefnyddio tystiolaeth i ddatblygu trothwyon gwneud penderfyniadau a meini prawf sgrinio o bell. Hefyd, rydym yn adolygu'r broses eithriadau cofrestru ac yn bwriadu cyhoeddi canllawiau diwygiedig. Ar ôl eu cyhoeddi, ni fydd ganddynt statws cyfreithiol nes bod cyfle'n codi i ddiwygio'r Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (EPR).

Gorchymyn Diwygio Harbwr Dyfrdwy

41. Cyflwynodd Asiantaeth yr Amgylchedd gais am Orchymyn Diwygio Harbwr o dan Ddeddf Harbyrau 1964 ar 20/01/2005. Ar ôl cyflwyno'r cais i'r Adran Drafnidiaeth, cynhaliwyd ymchwiliad cyhoeddus ym mis Rhagfyr 2005. Cafodd y gwaith o lunio Gorchymyn Diwygio Harbwr Dyfrdwy ei awdurdodi wedyn gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Drafnidiaeth ar 15/12/2014, wrth aros am lofnod yr Ysgrifennydd Gwladol. Mae'r Adran Drafnidiaeth wedi dweud yn ddiweddar bod yr Ysgrifennydd Gwladol yn bwriadu llofnodi Gorchymyn Diwygio Harbwr Dyfrdwy yn awr. Nid yw'r Adran Drafnidiaeth wedi darparu amserlen bendant, ond gallai'r Gorchymyn Diwygio Harbwr gael ei gymeradwyo yn Ch2 2022/23. **Ar ôl** ei lofnodi a'i wneud yn gyfraith, bydd y Gorchymyn Diwygio Harbwr yn moderneiddio pwerau CNC fel yr Awdurdod Harbwr a Goleudy Lleol Statudol mewn perthynas â mordwyo yn Aber Afon Dyfrdwy, a bydd yn cynnwys y gallu i godi tâl am weithgareddau penodol a defnydd tir. Mae hon yn garreg filltir bwysig mewn proses hir iawn.

Datblygiad o Arwyddocâd Cenedlaethol - Gwaith Troi Gwastraff yn Ynni Chwarel Tal-y-bont – Y Trallwng

42. Rydym wedi cael gwahoddiad i fynychu pedwar Gwrandawriad Datblygiad o Arwyddocâd Cenedlaethol i'w cynnal gan Benderfyniadau Cynllunio ac Amgylchedd Cymru fel rhan o'r broses benderfynu. Bydd angen trwydded EPR ar gyfer y safle hefyd, ond nid oes cais wedi'i wneud eto.
43. Mae gan y safle broffil lleol uchel ac mae grŵp trefnus wedi'i sefydlu i wrthwynebu. Mae'r pedwar gwrandawriad yn ymwneud ag a) Yr hierarchaeth a'r polisi gwastraff b) Iechyd Pobl c) Tirwedd ac ecoleg d) Rheolaethau cynllunio. Rydym wedi gwrthod y gwahoddiad i fynychu a) a b). Nid ydym yn darparu cyngor ar Bolisi Gwastraff - ni wnaed Asesiad Cylch Oes (sef yr unig elfen y byddem wedi rhoi cyngor technegol arni). Mae iechyd pobl yn ystyriaeth ar gyfer y drwydded EPR, ond gan nad oes cais wedi'i wneud, nid oes gennym unrhyw wybodaeth i'w rhannu o safbwynt Trwydded CNC, ac nid ydym yn darparu cyngor ar iechyd drwy ein swyddogaeth Gwasanaeth Cynghori ar Gynlluniau Datblygu. Rydym wedi cyfeirio'r Arolygydd at yr hyn y bydd trwydded EPR yn ei reoli (yr Arolygydd fydd yn penderfynu a ellir cynnwys ystyriaethau iechyd pobl yn y drwydded). Hefyd, rydym wedi nodi'n glir na allwn ragweld canlyniad cais EPR yn y dyfodol. Fe wnaethom fynychu'r gwrandawriad Tirwedd ac Ecoleg yn ogystal â'r gwrandawriad Rheoli Cynllunio. O safbwynt cyngor cynllunio CNC, roeddem yn fodlon â'r cais a gwnaethom ofyn am amodau penodol i ddiogelu ein buddiannau. Mynychodd ein harbenigwyr EPP y gwrandawriadau ar Ansawdd Aer hefyd, a gwerthfawrogydd hynny.

Cronfa Bioamrywiaeth a Chydnherthed Ecosystemau

44. Derbyniodd CNC gyllid gan Lywodraeth Cymru yn 2021/22 i gynyddu ein gwaith ar Safleoedd Gwarchoddedig er mwyn helpu i sicrhau rhwydweithiau ecolegol gwydn yng Nghymru fel rhan o raglen gyfalaf ehangach. Teitl elfen bioamrywiaeth y rhaglen oedd

BERF (Cronfa Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau) ac roedd yn cyfrannu at y rhan fwyaf o fesur y dangosfwrdd 'Camau Gweithredu ar Safleoedd Gwarchoddedig'. Yn gyffredinol, roedd ein gwariant yn cyd-fynd â'r gyllideb (£2.3m), sy'n ymdrech wych gan ein Timau Gweithrediadau a staff cymorth arbenigol. Roedd darpariaeth 2021 yn cynnwys 114 o Gytundebau Rheoli Tir newydd gyda pherchnogion/meddianwyr Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), gwaith ar Dwyni Dynamig, cynefinoedd y Gylfinir ac olrhain yr aderyn hwn, gwaith ar Warchodfeydd Natur Cenedlaethol nad ydynt yn eiddo i CNC, monitro a gwerthuso, gwaith ar nodweddion Ardaloedd Morol Gwarchoddedig a pharatoi ar gyfer rhaglen adfer glaswelltiroedd yn y blynyddoedd i ddod.

Ardal Draenio Mewnol (IDD) Gwent

45. Mae'r tîm newydd gwblhau'r gwaith o atgyweirio cwlfer a phrif wal sydd wedi'u difrodi ar Lwybr Arfordir Cymru yng Ngwarchodfa Natur Genedlaethol Gwlyptiroedd Casnewydd. Gan ei bod yn Hawl Tramwy Cyhoeddus, a gan fod y brif wal wedi dymchwel, roedd yn anniogel i'r cyhoedd ei defnyddio. Manteisiodd y tîm Rheoli Tir ar arbenigedd technegol tîm yr Ardal Draenio Mewnol (IDD) i gwblhau'r gwaith, a gafodd ei ychwanegu at ei raglen adeiladu brysur. Mae cwblhau'r gwaith yn fewnol yn opsiwn da er mwyn sicrhau bod nodweddion SoDdGA yn cael eu gwarchod a'u gwella diolch i sgiliau arbenigol y tîm IDD.

Tanau Gwyllt Gwanwyn 2022

46. Mae tanau gwyllt yn risg sylweddol. Er bod nifer yr achosion o danau gwyllt wedi gostwng yn ystod y deng mlynedd diwethaf, mae'r newid yn yr hinsawdd bron yn sicr o gynyddu'r risg. Yn 2020/21, fel rhan o'n gwaith ymaddasu i'r newid yn yr hinsawdd a rheoli risg iechyd a diogelwch, aethom ati i wella pa mor barod yr ydym ar gyfer digwyddiadau tanau gwyllt ar Ystad CNC. Hefyd, rydym yn cymryd rhan mewn rhaglenni i leihau nifer y tanau bwriadol, cynyddu ymwybyddiaeth o risg tanau gwyllt, ac arbrofion i wneud ein tir yn fwy gwydn i danau gwyllt drwy Ymgyrch Dawns Glaw, y Cyd-grŵp Lleihau Tanau Bwriadol, a'n prosiect Llechweddau Llon.
47. Yn ystod Gwanwyn 2022, arweiniodd y tywydd sych a chynnes at gyfnod o risk tân cynyddol. Roedd hyn yn cyd-fynd â gwyliau'r Pasg, pan fydd gweithgarwch hamdden yn cynyddu'r posibilrwydd o danau gwyllt damweiniol neu fwriadol. Mewn gwirionedd, fe wnaeth hi fwrw glaw cyn y Pasg, ac er bod pob digwyddiad yn ddifrifol, roedd tymor y tanau yn rhesymol i ni.
48. Hyd yma, mae swyddogaeth ddigwyddiadau CNC wedi nodi pum digwyddiad yn ymwneud â thanau gwyllt yng ngwanwyn 2022. Rhwng 2018-2020, cofnodwyd 714 o danau gwyllt ledled Canolbarth, Gorllewin a De Cymru. Roedd 90 o'r tanau hyn o fewn i ffiniau Ystad CNC. Nid gwasanaeth diffodd tân yw CNC. Rydym yn gweithio mewn partneriaeth â'r Gwasanaethau Tân ac Achub er mwyn cefnogi eu hymateb i danau gwyllt ar ystad CNC. Cwblhaodd y tîm digwyddiadau ymarferiad gwersi a ddysgwyd yn

dilyn tymor y gwanwyn, a nodwyd bod y trefniadau'n gweithio'n dda, er bod rhai camau dilynol wedi'u nodi i sicrhau gwelliant pellach.

Prosiect Llechweddau Llon – Dull Partneriaeth o Fynd i'r Afael â'r Risg o Danau Gwylt yng Nghymru

49. Mewn ymateb i her sylweddol a pharhaus tanau gwylt yng nghymoedd y De, rydym yn cynnal Prosiect Arddangos Llechweddau Llon a ariennir gan Lywodraeth Cymru, a ddechreuodd ym mis Ebrill 2021. Rydym yn gweithio gyda phartneriaid a rhanddeiliaid yn y De gyda'r nod o ddylanwadu ar ddull Cymru gyfan o reoli ein tirwedd yn gynaliadwy yn yr hirdymor yn erbyn risg tanau gwylt. Mae'r fenter hon yn deillio o'r gwaith a wnaed yn y Rhondda fel un o brosiectau treialu rheoli adnoddau naturiol cyntaf CNC (Treial y Rhondda). Mae'r posibilrwydd o ehangu'r trafodaethau a gafwyd yn y De ledled Cymru yn ysbrydoli rhywun, gan brofi bod modd cyflawni canlyniadau gwych pan fydd syniadau da yn cael eu cyflwyno, eu cefnogi a'u rhoi ar waith trwy ddyfalbarhau a chydweithredu.
50. Mae uchafbwyntiau cychwynol prosiect Arddangos De Cymru yn cynnwys:
- Cyflwyno dulliau rheoli tir amrywiol trwy gydweithio â'n partneriaid yng Ngwasanaeth Tân ac Achub De Cymru.
 - Lansio cynllun peilot Firewise Cymru – rhaglen gymunedol i hwyluso camau gweithredu ac atal tanau gwylt.
 - Rhannu profiad gyda'r Gwasanaethau Brys, partneriaid a rhanddeiliaid o sefydliadau gwahanol er mwyn trafod atal tanau gwylt a manteision dulliau rheoli tir.
 - Lansio offer diffodd tân hofrenyddion newydd, gan gynnwys Bwced Snorcel BAMBI newydd – sy'n darparu gorsafodedd dŵr i Wasanaethau Tân mewn ardaloedd ffynhonnell anodd eu cyrraedd.
 - Prynu peiriant torri gwair robotig newydd – iCutter – i'w ddefnyddio gyda Gwasanaethau Tân ac Achub De Cymru ar gyfer gwaith rheoli tir ataliol (rheoli llystyfiant) yn ogystal ag ymladd tanau gwylt.
 - Lansio Fframweithiau Gweithredu Coedwigaeth newydd sy'n cynnwys opsiynau galw allan ar gyfer peiriannau gweithredu coedwigaeth i'w defnyddio ar gyfer tanau gwylt categori – a ariennir gan CNC.
51. Hefyd, er mwyn ceisio gwireddu uchelgais i gynyddu a rhannu'r hyn a ddysgir ledled Cymru, rydym yn gweithio gyda phartneriaid Ymgyrch Dawns Glaw i lansio Digwyddiad Ymwybyddiaeth o Danau Gwylt yn Sioe Amaethyddol Frenhinol Cymru 2022. Bydd hwn yn ddigwyddiad amlasiantaethol a fydd yn hyrwyddo sgwrs ledled Cymru am risgiau tanau gwylt a sut y gallwn greu Cymru sy'n ymwybodol o danau gwylt. Rydym yn gofyn i Fwrdd Gweithredol a Thîm Gweithredol CNC ymuno â'r sesiynau er mwyn cefnogi dull Cymru gyfan o atal risgiau tanau gwylt yn y dyfodol ledled tirwedd Cymru. Bydd Gweinidogion Llywodraeth Cymru yn mynychu'r digwyddiadau, a fydd yn cynnwys sesiynau a gynhelir gan bartneriaid o bob rhan o Gymru gan gynnwys

CONFOR; Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol; Undebau'r Ffermwyr; Gwasanaethau Tân ac Achub; Gwasanaeth yr Heddlu; a llawer mwy. Bydd rhaglen ddigwyddiadau ffurfiol yn cael ei dosbarthu i'r Tîm Gweithredol ac Aelodau Bwrdd CNC yn nes at y digwyddiad.

52. Wrth rannu ein profiad ar Fforwm Tanau Gwylt Cymru, nodwyd pryder sylweddol o safbwynt beth mae Cymru yn ei wneud i leihau'r effaith mewn ffordd ragweithiol ac addasu i'r Newid yn yr Hinsawdd mewn perthynas â risg tanau gwylt. Drwy gydol y flwyddyn nesaf, bydd y Prosiect Llechweddau Llon yn dwyn ynghyd ystod o sgysiau i fynd i'r afael â'r hyn sydd angen ei wneud nesaf i leihau'r risg hon. Rydym yn gofyn i Aelodau'r Tîm Gweithredol ac Aelodau Bwrdd CNC gymryd rhan yn y sgwrs genedlaethol hon drwy ymgysylltu â llunwyr polisi, ymatebwyr cyntaf a thirfeddianwyr ledled Cymru i hwyluso dull cynaliadwy a chyfannol o leihau'r risg o danau gwylt ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol yng Nghymru. Byddwn yn chwilio am lysgennad ar lefel Bwrdd CNC i gefnogi a datblygu dull newydd o reoli risg tanau gwylt ledled Cymru.

Gweithgarwch Gorfodi

53. Wrth i'r Llysoedd weithio'n galed i ddal i fyny ar ôl Covid, rydym wedi gweld nifer fawr o erlyniadau llwyddiannus dros y misoedd diwethaf, gan gynnwys y canlynol:

- Bu'n rhaid i droseddwr pysgota anghyfreithlon dalu dirwyon a chostau CNC, a chafodd ei wahardd rhag gyrru am 12 mis am iddo yrru'n bell o Ferthyr i Gasllwchwr er mwyn cyflawni'r drosedd. Nid yw'n gyffredin i droseddwr gael eu gwahardd rhag gyrru am droseddau pysgota, er bod gan y llysoedd y pŵer i wneud hyn.
- Cafwyd tîr feddiannwr yn euog o dorri coetir gwarchoddedig maint 12 cae pêl-droed mewn achos a ddisgrifiwyd fel "un o'r troseddau gwaethaf o'i math a welwyd ers 30 mlynedd". Dywedodd Callum Stone, arweinydd ein tîm rheoleiddio coedwigoedd: "Mae colli'r coetir brodorol gwlyb hwn yn ofnadwy a bydd yn cymryd cenedlaethau lawer i goed newydd dyfu yn eu lle, os byddant yn tyfu o gwbl." Byddwn yn mynd ati nawr i ddwyn achos enillion troseddau yn erbyn y troseddwr.
- Cafodd gweithgarwch pysgota anghyfreithlon ers blwyddyn ar Afon Teifi ei ddadlennu diolch i ymchwiliad. Plediodd y prif ddiffynnydd yn euog, ond mae wedi cael ei gyfeirio i Lys y Goron gyda'r bwriad o gyflwyno achos enillion troseddau. Cafodd pedwar diffynnydd arall eu herlyn a'u cael yn euog, gan arwain at gyfanswm o £20,610 mewn dirwyon. Cafodd dau arall rybudd ffurfiol am gymryd rhan yn y gweithgarwch anghyfreithlon.

Cyfathrebu a Digidol

54. Fel rhan o'n hymdrechion parhaus i amlygu'r materion allweddol sy'n wynebu Cymru o safbwynt perygl llifogydd, gwnaethom fanteisio i'r eithaf ar gyhoeddiad Llywodraeth Cymru am brosiectau sydd i'w cefnogi drwy ei rhaglen fuddsoddi er mwyn tanlinellu

graddfa'r camau gweithredu uniongyrchol sydd eu hangen i addasu i'r argyfwng hinsawdd. Hefyd, trosglwyddwyd y neges hon yn ein hymatebion i ddau adroddiad y Panel Rhynglywodraethol ar y Newid yn yr Hinsawdd a gyhoeddwyd yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

55. Er mwyn cadarnhau dull newydd o roi trwyddedau cyffredinol i reoli adar gwyllt, roedd angen rheoli negeseuon yn ofalus cyn y cyhoeddiad ac adeg y cyhoeddiad. Mae cymorth cyfathrebu'n parhau drwy gyhoeddi'r ddogfen benderfynu; ymdrin â cheisiadau Rhyddid Gwybodaeth ac ymholiadau gan gwsmeriaid a rhanddeiliaid; a thrwy baratoi ar gyfer lansio trwyddedau newydd ar 1 Gorffennaf.
56. Parhaodd ein gwaith partneriaeth gyda Chyngor Cymru ar gyfer Dysgu yn yr Awyr Agored i hyrwyddo Wythnos Dysgu yn yr Awyr Agored ym mis Mawrth, gan annog pobl i gymryd rhan mewn amrywiaeth o weithgareddau sy'n seiliedig ar fyd natur ledled Cymru. Cafodd y gwaith hwn gryn sylw yn y cyfryngau darlledu a phrint. Buom yn gweithio'n agos gyda'r tîm Cynllun Gweithredu Mawndiroedd Cenedlaethol i hyrwyddo'r map newydd o fawndiroedd Cymru a'r cynllun grant. Hefyd, nodwyd y ffaith ein bod wedi cwblhau ein harolwg o'r Ystad Goetir fel rhan o'n hymdrechion i reoli lledaeniad *Phytophthora pluvialis*.
57. Mae digwyddiadau ymgysylltu ac allgymorth gyda'n llysgenhadon ar gyfer yr arolwg Natur a Ni wedi parhau hefyd. Ar bob un o'n safleoedd, mae ein negeseuon wedi canolbwyntio ar hamdden cyfrifol dros gyfnod y Pasg, ac roedd y gwaith hwn yn cynnwys lansio ffilm newydd sy'n dangos y dulliau gwahanol i bobl fwynhau coetiroedd a Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol. Hefyd, gwnaethom gefnogi ymgyrch iechyd meddwl awyr agored 'Helpwch Ni i'ch Helpu Chi' Llywodraeth Cymru a hyrwyddo dychweliad Gwalch y Pysgod i Lyn Clywedog, gan gynnwys y ffrydiau camera byw o'r nyth i'r nifer cynyddol o bobl sy'n mwynhau gwyllo'r aderyn hwn.
58. Mae ein gwaith gorfodi wedi cynyddu wrth i amserlenni'r Llysoedd ddal i fyny yn dilyn covid, ac rydym wedi rhoi cyhoeddusrwydd i nifer o ganlyniadau yn y llys a'r sancsiynau a gyflwynwyd ar gyfer gweithgareddau amrywiol, gan gynnwys sawl achos o bysgota anghyfreithlon, cwmpo coed yn anghyfreithlon a throseddau llygredd afonydd. Roedd yr achosion proffil uchel yn cynnwys euogfarnau'n ymwneud â physgota anghyfreithlon a barodd am 20 mlynedd ar Afon Teifi, a thorri dros wyth hectar o goetir yn anghyfreithlon yn Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Gŵyr.
59. Rydym yn parhau i ymdrin ag ymholiadau'n ymwneud ag ansawdd dŵr gan gynnwys ein gwaith rheoleiddio Gorlifoedd Stormydd Cyfunol a phroblemau'n ymwneud ag Afon Gwy yn benodol. Rydym wedi derbyn nifer o geisiadau Rhyddid Gwybodaeth gan gyfryngau gwahanol. Mae sawl ymgyrch ar y cyfryngau cymdeithasol am ansawdd dŵr yn parhau, ac er na allwn ymateb i bob neges, rydym yn ceisio ymateb i gwestiynau, naill ai'n uniongyrchol neu drwy'r adran Cwestiynau Cyffredin ar y wefan. Hefyd, rydym yn hyrwyddo straeon cadarnhaol am ein gwaith ar afonydd, a bydd y gwaith hwn yn cyflymu unwaith y bydd etholiadau'r awdurdodau lleol drosodd.

Digidol

60. Ddiwedd mis Mawrth, er mwyn nodi pen-blwydd cyntaf lansio Strategaeth Ddigidol Cymru, cymerais ran mewn gweminar a gynhaliwyd gan y Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol (CDPS) ochr yn ochr â'r Dirprwy Weinidog Lee Waters AC a chydweithwyr o Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot a Chwaraeon Cymru. Buom yn trafod sut rydym yn defnyddio Strategaeth Cymru i lywio trawsnewidiad digidol ein sefydliad ein hunain.
61. Ar ôl i'r Bwrdd gymeradwyo'r strategaeth ddigidol lefel uchel, cynhaliwyd y gweithdy cyntaf ar flaenoriaethu a chynllunio darpariaeth ar 27 Ebrill, wedi'i hwyluso gan CDPS, gan ddod ag arweinwyr o bob rhan o'r sefydliad at ei gilydd. Bydd y gwaith hwn yn parhau yn ystod mis Mai a mis Mehefin.
62. Mae'r prosiect arddangos gyda CDPS sy'n edrych ar enillion gwastraff wedi symud i'r cam alffa, ac rydym yn dechrau cynllunio a phrofi teithiau defnyddwyr gwahanol. Fel rhan o'r ymrwymiad i weithio yn yr awyr agored, mae'r holl sesiynau dangos a dweud rheolaidd ar gael i'w gweld ar restr chwarae gwastraff peryglus Cymru ar YouTube.
63. Mae gwaith yn parhau ar lunio ein strategaeth gynnwys, yn ogystal â'r gwaith i wella cynnwys coetiroedd fel rhan o'r argymhellion archwiliad dwfn. Mae pob un o'r rhain yn gweithio yn unol â'r safonau digidol ar gyfer gwasanaethau digidol, gan ein helpu i ddatblygu ein sgiliau mewnol yn y maes hwn.
64. Rydym wedi cynnal gweithdy i rannu arferion gorau, awgrymiadau ac adnoddau er mwyn helpu pobl sy'n ysgrifennu adroddiadau tystiolaeth i ystyried hygyrchedd o'r dechrau. Cafwyd adborth cadarnhaol am y sesiwn, a fydd yn helpu i sicrhau bod mwy o adroddiadau tystiolaeth yn addas i'w cyhoeddi ar wefan CNC.
65. Hefyd, mae sawl aelod o staff wedi manteisio ar y cyfle i gael hyfforddiant am ddim gan CDPS ym meysydd dylunio gwasanaethau, anghenion defnyddwyr, a pherchnogaeth gwasanaethau, ac rydym wedi parhau i gyfrannu at gymunedau ymarfer gwahanol er mwyn rhannu'r hyn a ddysgir a gweld beth mae eraill yn ei wneud mewn mannau eraill.

Cwsmeriaid

66. Mae'r Awdurdod Safonau Cwynion wrthi'n archwilio holl sefydliadau'r Sector Cyhoeddus yng Nghymru er mwyn gwella cysondeb a gwasanaeth cwsmeriaid. Fel rhan o'r archwiliad a thrwy weithio'n agos gyda'r Gwasanaethau Pobl, rydym yn adnewyddu ein polisi ar gyfer ymdrin â chwynion honedig am gamymddwyn gan staff. Hefyd, rydym yn gwella ein proses ar gyfer rheoli Cwynion Cam 2, i'w gwneud yn haws i swyddogion ymchwilio gynnal yr ymchwiliad ac osgoi oedi diangen i'r cwsmer, gan sicrhau ein bod yn parhau i gynnal ymchwiliadau cadarn.

67. Ar ôl penodi cyflenwr y mis diwethaf i gynllunio a darparu hyfforddiant rhagoriaeth gwasanaeth cwsmeriaid ar gyfer holl gydweithwyr Cyfoeth Naturiol Cymru, mae gwaith wedi dechrau ar ddatblygu cynnwys ar gyfer y modiwl 'rhagoriaeth cwsmeriaid' cyffredinol, ac mae'r gwaith yn datblygu'n dda. Amcangyfrifir y bydd modd profi'r modiwl gyda chydweithwyr ym mis Mehefin/Gorffennaf, a rhagwelir y gellir ei gyflwyno'n ehangach o fis Medi ymlaen. Disgwylir i ail ddarparwr arbenigol gael ei benodi i ddatblygu cynnwys ar gyfer gweithgarwch canolfan alwadau yn ystod yr wythnos yn dechrau 9 Mai.
68. Rydym yn parhau i weithio gyda'r tîm Gwelliant Parhaus i adolygu'r broses gyfan ar gyfer ymateb i geisiadau am ddata cwsmeriaid wedi'i drwyddedu. Rydym wedi cyrraedd cam dadansoddi'r broses a'n bwriad yw cyflwyno gwelliannau yn y chwarter nesaf. Rydym yn gwneud cynnydd da ym mhroses Ymchwil a Darganfod ein prosiect Mapio Teithiau Cwsmeriaid. Mae ein contractwr, Mima, wedi dechrau ymgysylltu â chydweithwyr a chysylltiadau ledled CNC i greu darlun o'n holl weithgarwch sy'n ymwneud yn uniongyrchol â chwsmeriaid. Ar gyfer y garreg filltir nesaf, bydd tîm Mima yn rhannu'r wybodaeth hon gyda ni ac yn dechrau blaenoriaethu pwy y dylem siarad yn fanylach â nhw er mwyn deall canfyddiadau cwsmeriaid o'n sefydliad.

Busnes Mewnol

Adfywio

69. Mae Bwrdd y Rhaglen Adfywio yn gyfrifol bellach am sicrhau bod unrhyw faterion newydd yn ymwneud â Covid yn cael eu cofnodi a'u datrys.
70. Mae'r Rhaglen Moderneiddio Menter (EMP) wedi bod yn canolbwyntio ar wneud bywyd yn haws i staff wrth weithio mewn ffordd fwy hyblyg ers Covid. Er gwaetha'r ffaith bod y cynnig TGCh wedi bod yn llwyddiannus, nodwyd rhai heriau a fydd, o'u goresgyn, yn gwneud y profiad gwaith yn well i bawb.
71. Cyn Covid, roedd y dull diogelwch ar gyfer TGCh yn seiliedig ar sicrhau mai'r swyddfa oedd y lle mwyaf diogel. Wrth i'r busnes geisio bod yn fwy ystwyth a hyblyg o safbwynt sut mae pobl yn gallu gweithio, mae TGCh wedi gorfod newid y dull gweithredu hwn a chanolbwyntio mwy ar gadw pobman yn ddiogel. Mae'r gwaith hwn bron wedi'i gwblhau, felly buom yn ymgymryd â gweithgareddau ymchwil a datblygu ledled y busnes er mwyn penderfynu sut i fanteisio ar y dechnoleg newydd.
72. Dewch â'ch Dyfais Eich Hun (BYOD) oedd y man cychwyn, ac mae wedi bod ar waith ers chwe mis heb unrhyw broblemau. Mae'n caniatáu i staff ddefnyddio eu ffôn, gliniadur, iPad ac Android eu hunain i gael mynediad at wasanaethau sylfaenol.

73. Dros y tri mis diwethaf, mae EMP wedi bod yn cynnal Prawf o Gysyniadau (PoCs) ledled y busnes i weld sut y gellir defnyddio'r dechnoleg hon a mathau eraill o dechnoleg i helpu'r busnes. Maent yn cynnwys:

- Porth defnyddwyr TGCh Hornbill (Gweithgareddau TGCh awtomataidd ac wedi'u tracio)
- Arc-GIS Pro
- Power-BI
- Y gymuned wyddoniaeth (Platfform)
- Desg gwasanaeth newydd ar gyfer cyfleusterau a fflyd

74. Bydd modd graddio'r gwasanaethau hyn ar ôl eu comisiynu er mwyn eu lleihau pan na fyddant yn cael eu defnyddio a darparu'r pŵer mwyaf posibl pan fydd angen. Byddant yn gallu defnyddio pŵer yn fwy effeithlon, a defnyddir technoleg carbon niwtral i'w creu.

75. Mae EMP wedi darparu ateb cludadwy ar gyfer Bwrdd CNC, a gellir ei ddefnyddio ledled y busnes ar gyfer cyfarfodydd mawr â rhwng 6-30 o bobl gan ddarparu llais a fideo clir ym mhob tîm ar gyfer unrhyw un nad yw'n dymuno teithio.

76. Mae'r gwaith o ailstrwythuro Adran Rheoli'r Fflyd a Chyfleusterau, a fydd yn hwyluso canlyniadau strategol y Rhaglen Adfywio, wedi'i gwblhau ac rydym wrthi'n recriwtio i lenwi swyddi gwag. Mae system archebu desg o'r enw Mynediad ar waith ac mae'n 'gweithio'n dda'.

77. Mae timau seiliedig ar le wedi bod yn cyflwyno eu cynnig llety i Dîm y Rhaglen Adfywio. Rydym wrthi'n datblygu'r cynlluniau hyn i greu strategaeth llety CNC sy'n cynnwys achosion busnes wedi'u blaenoriaethu.

Natur a Ni: Pa ddyfodol ydym ei eisiau ar gyfer ein hamgylchedd naturiol?

78. Daeth cam cyntaf Natur a Ni i ben ar 28 Ebrill. Mae'r holl weminarau a gweithdai rhanddeiliaid wedi'u cynnal, ac mae'r arolwg wedi cau bellach. Bydd pedwar grŵp ffocws yn cael eu cynnal ym mis Mai. Mae'r cyfle i rannu eich gweledigaeth eich hun ar gael o hyd drwy ein gwefan.

79. Ymwelodd 52,033 o ddefnyddwyr â gwefan Natur a Ni yn ystod yr ymgyrch deg wythnos, ac ymddangosodd ein hysbysebion dros saith miliwn o weithiau ar y we. Cwblhaodd 3,067 o bobl arolwg Natur a Ni. Cofrestrodd 850 o bobl ar gyfer un o'n gweminarau, gweithdai a grwpiau ffocws, ac mae 362 wedi mynychu un ohonynt hyd yma.

Cynnwys pobl ifanc a chymunedau amrywiol

80. Dangosodd data'r ymgyrch ar ymatebion i'r arolwg fod yna fwch yn ein hymgysylltiad â chynulleidfa ifanc ar ddiwedd mis Mawrth (0.2% o dan 18 oed, 9.8% o dan 35 oed).

Mewn ymateb, fe aethom ati i dargedu pobl o dan 35 oed yn benodol ar gyfer ein hymgyrch ddigidol yn ystod mis Ebrill. Mewn ymateb, roedd nifer yr arolygon a gwblhawyd gan bobl ifanc o dan 18 oed wedi cynyddu i 3.1% erbyn 21 Ebrill, ac i 14.6% ar gyfer y rhai o dan 35 oed.

81. Hefyd, roedd dulliau cyfathrebu pwrpasol gyda grwpiau cymunedol a sefydliadau ieuencid wedi llwyddo i gynyddu cyfranogiad sefydliadau o'r fath gyda Natur a Ni. Roedd 15% o'r sefydliadau a lawrlwythodd y pecyn cymorth yn grwpiau ieuencid a chymunedol (yn ogystal â 15% o'r sector addysg).
82. Cynyddodd ein tîm cyfathrebu ei weithgarwch ar y cyfryngau cymdeithasol a'i waith cyfathrebu gyda phartneriaid a grwpiau penodol sy'n gweithio gyda phobl ifanc a chymunedau BAME neu gymunedau nas clywir yn aml yn ystod ail hanner yr ymgyrch. Roedd 92.1% o'r ymatebwyr i'r arolwg wedi nodi eu bod yn wyn, o'i gymharu â 95% o boblogaeth Cymru.

Camau nesaf

83. Mae canfyddiadau'r arolwg a'r digwyddiadau'n cael eu dadansoddi ar hyn o bryd a disgwylir adroddiad erbyn diwedd mis Mehefin. Hefyd, rydym yn disgwyl yr allbynnau gan feirdd preswyl Natur a Ni ym mis Mai.
84. Rydym yn cynllunio'r broses ymgysylltu ar gyfer cam nesaf Natur a Ni, a fydd yn cyfleu'r canfyddiadau hyn i bobl Cymru gyda'r nod o ddeall pa ganfyddiadau y mae cymunedau gwahanol yn uniaethu â nhw. Rydym yn cynnal gweithdy gydag academyddion er mwyn cynllunio methodoleg fanwl ar gyfer y gwaith hwn ym mis Mai. Bydd yr allbynnau o gam 2 yn cael eu defnyddio i ddatblygu'r weledigaeth ar gyfer amgylchedd Cymru ar y cyd â phobl a sefydliadau ledled Cymru. Rydym yn archwilio modelau llywodraethu gwahanol ar gyfer y dull gweithredu hwn, a thrafodwyd y mater yng nghyfarfod y Grŵp Cynghori ddechrau mis Mai.

Diwrnod #TîmCNC

85. Mae paratodau'n mynd rhagddynt ar gyfer Diwrnod #TîmCNC ar 15 Mehefin – gobeithio bydd modd cynnal y digwyddiad hwn wyneb yn wyneb yng Nghanolfan y Celfyddydau Aberystwyth, os bydd y canllawiau presennol yn parhau. Byddwn yn rhannu mwy o wybodaeth yn nes at y dyddiad. Rydym yn archwilio dull hybrid lle bydd mwy o gynnwys yn cael ei rannu ar-lein drwy gydol y dydd. Byddwn yn canolbwyntio ar aildatblygu cysylltiadau (gan roi mwy o amser i bobl siarad) yn ogystal â chanolbwyntio ar Adfywio ac ymgysylltu ar gyfer Amcanion Llesiant nesaf y Cynllun Corfforaethol – yn ogystal ag ardal lesiant 'Caffi Cwtch'. Mae'r cyfnod enwebu ar gyfer Gwobrau #TîmCNC yn cychwyn ar 11 Ebrill ac yn cau ar 6 Mai. Mae'r gwobrau'n seiliedig ar ein gwerthoedd sefydliadol, ac maent yn cynnwys ein Cystadleuaeth Ffotograffiaeth hefyd.

86. Ym mis Mai rydym yn annog pobl i fynd ar Daith Gerdded #TîmCNC gan ganolbwyntio ar aildatblygu rhwydweithiau a chydweithio, sy'n cefnogi ein hagenda llesiant.

Datblygu Arweinyddiaeth

87. Dechreuodd ein rhaglen arweinyddiaeth, Ymlaen#2 ar 30 Mawrth, a bydd ar waith tan fis Chwefror 2023. Mae'n cynnwys naw modiwl wedi'u cyflwyno. Bydd Ymlaen#3 yn dechrau ar 9 Medi a bydd yn gorffen ym mis Medi 2023. Mae 30 o gynrychiolwyr ym mhob carfan. Mae rhaglen Ymlaen wedi'i chymeradwyo'n allanol gan y Sefydliad Arweinyddiaeth a Rheolaeth (TILM) ac mae gan bob cynrychiolydd y cyfle i gwblhau'r dysgu ar-lein a bod yn Aelod Cyswllt o'r TILM.

Gyrfaoedd Cynnar

88. Dechreuodd ein 24 lleoliad Kickstart gyda CNC ar 1 Ebrill 2022. Mae'r lleoliadau hyn ar gyfer pobl ifanc 16 i 24 oed a byddant yn para am chwe mis tan 30 Medi 2022. Rhoddir cymorth sefydlu a hyfforddiant llawn er mwyn sicrhau bod y person ifanc yn cael cyfleoedd cyflogaeth cynaliadwy.

Cyflogwr Cymraeg Gwaith y Flwyddyn

89. Yn olaf, mae'n bleser gennyf ddweud bod y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol wedi cyhoeddi mai CNC yw Cyflogwr Cymraeg Gwaith y Flwyddyn ar gyfer 2022. Ar hyn o bryd mae gennym tua 150 o staff wedi'u cofrestru ar gyrsiau Cymraeg eleni, ac i gefnogi hyn mae CNC yn caniatáu i staff fynychu cyrsiau yn ystod oriau gwaith; mae'n trefnu sesiynau adolygu cyn arholiadau os oes angen, yn trefnu sesiynau ychwanegol ar gyfer dosbarthiadau yn ystod gwyliau'r Haf, yn caniatáu absenoldeb astudio i'r rhai sy'n astudio ar gyfer arholiadau ac yn darparu cynllun mentora.

Rhagolwg

- Digwyddiad Senedd CNC - 18 Mai
- Cyfarfod y Bwrdd yn Sir Gaerfyrddin – 25 a 26 Mai
- Pwyllgor Cyngori ar Dystiolaeth - 7 Mehefin
- Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg - 9 Mehefin
- Y Pwyllgor Cyllid -10 Mehefin
- Galwad Diweddarau'r Bwrdd -14 Mehefin
- Diwrnod #TîmCNC - 15 Mehefin
- Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig - 21 Mehefin
- Y Pwyllgor Pobl a Thaliadau - 24 Mehefin
- Y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd - 1 Gorffennaf
- Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (Cyfarfod Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon) - 8 Gorffennaf
- Cyfarfod Bwrdd CNC - 13 a 14 Gorffennaf
- Sioe Frenhinol Cymru - 18 - 21 Gorffennaf
- Yr Eisteddfod – 30 Gorffennaf - 6 Awst

Papur Bwrdd

Teitl y Papur:	Pwyllgor Cyllid - diweddariad
Cyfeirnod y Papur:	22-05-B10
Noddwyd y Papur gan:	Syr David Henshaw – Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Cyflwynwyd y Papur gan:	Syr David Henshaw

Diben y Papur:	Gwybodaeth
Argymhelliad:	Nodi'r diweddariad

Mater

1. Mae'r papur hwn yn rhoi diweddariad i'r Bwrdd yn dilyn cyfarfodydd y Pwyllgor Cyllid ar 14 a 28 Ebrill 2022.

Diweddariad

Cyfarfod 14 Ebrill 2022

2. Cymerodd y Pwyllgor Cyllid ran mewn sesiwn a drefnwyd yn allanol ar ddatblygu Cynllun Corfforaethol CNC (2023-27).

Cyfarfod 28 Ebrill 2022

Diweddariad Cyllid (2021-22)

3. Rhoddwyd diweddariad i'r Pwyllgor ar berfformiad ariannol CNC yn ystod 2021-22. Er nad oedd y sefyllfa ddiwedd blwyddyn wedi'i chadarnhau eto croesawodd y Pwyllgor y sefydlogrwydd a ddarparwyd.

Y Gyllideb a Chynllun Busnes (2022-23) yn cynnwys diweddariad ar Ymarfer Llinell Sylfaen

4. Cafwyd trafodaeth ar yr heriau a oedd yn gysylltiedig â chyllideb CNC ar gyfer 2022-23, yn cynnwys y risgiau sy'n gysylltiedig â darparu a phwysigrwydd sicrhau nad yw'r mecanwaith cyllido cyfredol yn atal y sefydliad rhag cyflawni ei flaenoriaethau.
5. Mae'r Pwyllgor wedi gofyn am enghreifftiau i ddangos y problemau sy'n gysylltiedig â'r canlynol: y dull cyllido cyfredol; yr anghysonderau o ran adrodd i Lywodraeth Cymru; sut y gall dulliau gwahanol ychwanegu mwy o werth o ran darparu dull Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy ynghyd â manteision adrodd ar sail canlyniadau.

6. Adolygwyd Dangosfwrdd Perfformiad drafft Cynllun Busnes 2022-23 a darparwyd adborth amrywiol. Roedd y themâu/meysydd gwaith allweddol ar gyfer y sefydliad wedi'u rhagweld ar sail blaenoriaethau Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, roeddent yn amodol ar lythyr cylch gwaith CNC oedd heb ei dderbyn eto. Pwysleisiodd y Pwyllgor yr angen am eglurder ar themâu'r Dangosfwrdd er mwyn i Lywodraeth Cymru ddeall yn hawdd unrhyw effaith ar berfformiad CNC yn sgil unrhyw gytundeb allbwn â nhw.
7. Darparwyd diweddariad o'r gwaith sy'n gysylltiedig â cham tri'r Ymarfer Llinell Sylfaen.

Dewisiadau eraill o ran Gwerthu Coed

8. Cynigodd y Pwyllgor eu barn ar y cynnig i ddatblygu dulliau gwahanol o werthu coed, yn dilyn ymrwymiad yn y Cynllun Gwerthu a Marchnata Coed i werthu hyd at 30% o'r coed mewn ffyrdd mwy pwrpasol. Roedd yn gyfle cyffrous a allai fod yn drawsnewidiol ond roedd hefyd yn faes risg uchel. O ganlyniad, roedd gwaith yn symud ymlaen yn ofalus.

Adolygiad Strategol o Godi Tâl

9. Cafwyd diweddariad ar raglen yr Adolygiad Strategol o Godi Tâl a'r gwaith sy'n gysylltiedig â'r ymgynghoriad arfaethedig ym mis Hydref 2022. Ychwanegwyd hwn fel eitem sefydlog i ragolwg y Pwyllgor Cyllid, oherwydd rhagwelir ymgysylltu rheolaidd â'r Pwyllgor wrth symud ymlaen. Hefyd, rwyf wedi gofyn am nodyn am yr egwyddorion a ddefnyddir i ddatblygu'r cynigion codi tâl, er mwyn briffio Llywodraeth Cymru ar y dull sy'n cael ei fabwysiadu.

Rheoli Risg – Archwiliad Dwfn o Risg Strategol 01 (Cyllid Annigonol)

10. Craffodd y Pwyllgor ar Risg Strategol 01 a oedd yn gysylltiedig â chyllid tymor canolig annigonol a fyddai'n llesteirio'r gwaith o gyflawni strategaeth gynaliadwy hirdymor CNC. Er ein bod ni'n gyffyrddus ar y cyfan y bydd y camau gweithredu arfaethedig yn helpu i gyflawni'r sgôr targed o 13, gofynnem am ystyriaeth bellach i'r iaith a ddefnyddir yn y ddogfen.
11. Nodwyd hefyd bod angen i'r Gofrestr Risg Strategol adlewyrchu materion byd-eang sy'n dod i'r amlwg.

Diweddariad grantiau

12. Rhoddwyd diweddariad cynnydd ar waith parhaus i ddatblygu cynnig ar fodel cyflawni amgen i weinyddu grantiau yng Nghymru. Bydd y Pwyllgor yn derbyn diweddariad pellach ym Mehefin 2022 pan fydd adroddiad y Ganolfan Gyllido ar gael.

Papur Bwrdd

	Manylion y Papur
Teitl y Papur:	Diweddariad gan y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd (FRMC)
Cyfeirnod y Papur:	22-05-B11
Noddir y Papur gan:	Paul Griffiths – Cadeirydd yr FRMC
Cyflwynir y Papur gan:	Paul Griffiths
Diben y Papur	Gwybodaeth
Argymhelliad	Nodi'r diweddariad

Mater

1. Mae'r papur hwn yn darparu diweddariad i'r Bwrdd yn dilyn cyfarfod yr FRMC a gynhaliwyd ar 7 Ebrill 2022. Gellir darparu cofnodion y cyfarfodydd hyn i unrhyw aelod o'r Bwrdd sydd â diddordeb.
2. Isod, amlygir y materion y mae Cadeirydd yr FRMC yn ystyried y dylid tynnu sylw'r Bwrdd cyfan atynt.

Diweddariad

Sesiwn Drafod Strategol

Crynodeb

3. Cynhaliwyd sesiwn drafod benodol i ystyried y cyfeiriad strategol a'r blaenoriaethau ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd (FRM) yn CNC. Yn dilyn cyflwyniadau a roddodd drosolwg o'r gwasanaeth FRM a'r gweithgareddau allweddol, cafwyd trafodaeth ar y dull o ymdrin ag FRM yn CNC.
4. Roedd y Pwyllgor yn cydnabod graddau'r ystod o weithgareddau sy'n gysylltiedig â FRM a'r anawsterau o ran nodi'r cyfeiriad strategol yn sgil hyn. Trafodwyd y dull o ymdrin â pherygl llifogydd ac ystyriwyd a oedd angen cydnabod na ellid rheoli'r perygl o lifogydd yn ddi-ben-draw. Byddai angen canolbwyntio ar bartneriaethau, lleihau dyblygu

a lleihau gorgyffwrdd er mwyn datblygu cynllun cyfunol a fyddai'n manteisio ar arloesedd ac arfer gorau.

5. Byddai angen datblygu dull cyfannol a oedd yn cynnwys atebion sy'n seiliedig ar natur a datgarboneiddio, gan gynnwys ystyried effaith hirdymor atebion sy'n seiliedig ar natur. Trafodwyd ffocws ar atebion dalgyloch. Ystyriwyd y materion sy'n ymwneud â symud oddi wrth y dull presennol. Trafodwyd cyfathrebu ac ymgysylltu â chymunedau a chydnabuwyd pwysigrwydd mesur effeithiolrwydd camau gweithredu a datblygu negeseuon clir ac allweddol.
6. Trafodwyd gallu CNC i gydbwyso ei ofynion sy'n cystadlu â'i gilydd a sicrhau bod cysylltiad ar draws blaenoriaethau. Ymchwiliwyd i'r ysgogiadau a'r cymhellion sydd eu hangen i gyflawni newid. Pwysleisiwyd dull cydgysylltiedig ar draws sectorau, gan gynnwys o fewn swyddogaethau CNC, y byddai ei angen i greu strategaeth integredig.
7. Bydd yr eitem hon yn cael ei thrafod yn sesiwn gyhoeddus cyfarfod y Bwrdd ym mis Mai.

Cyfarfod yr FRMC

Materion yn codi

8. Hysbyswyd yr FRMC fod Llywodraeth Cymru yn bwrw ymlaen â'r gwaith o gomisiynu ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu ar gyfer "adolygiad annibynnol o adroddiadau Adran 19 llywodraeth leol ac adroddiadau CNC ar y llifogydd eithafol yn ystod gaeaf 2020/21". Nodwyd bod CNC wedi bod yn dryloyw o ran ei ddull gweithredu a'i fod wedi cyhoeddi'r holl wybodaeth am hyn.

Rhaglen Weithredu ar gyfer Adolygu ac Adfer yn dilyn Llifogydd

9. Darparwyd diweddariad ar y Rhaglen Weithredu ar gyfer Adolygu ac Adfer yn dilyn Llifogydd. Arhosodd y statws Coch Oren Gwyrdd (RAG) yn Oren, gan adlewyrchu'r heriau sy'n gysylltiedig â recriwtio, effeithiau stormydd diweddar, materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi fyd-eang a dibyniaeth ar brosiectau TGCh. Trafodwyd y materion hyn gan y Pwyllgor a darparwyd mwy o fanylion am y risg TGCh. Eglurwyd y dull o olrhain y camau a drosglwyddwyd i'r tîm Stiwardiaeth Tir. Darparwyd mwy o fanylion am y camau gweithredu sy'n gysylltiedig â modelu a rhagweld. Gofynnodd yr FRMC am i'r buddion y byddai cymuned yn disgwyl eu gweld o'r camau gweithredu gael eu hychwanegu at yr adroddiad.

Y Rhaglen Gyfalaf

10. Darparwyd diweddariad ar y Rhaglen Gyfalaf. Trafodwyd y gwaith sy'n mynd rhagddo gyda'r Swyddfa Rheoli Rhaglenni. Gofynnodd y Pwyllgor am y broses hidlo a gwneud penderfyniadau ar gyfer y Rhaglen Gyfalaf a gofynnodd am drosolwg o'r broses gwneud penderfyniadau i egluro'r llwybr archwiliadwy i roi sicrwydd.
11. Cymeradwyodd yr FRMC y Cynllun Tymor Canolig Rheoli Perygl Llifogydd a'r amrywiannau ers y cyfarfod blaenorol.

Cronfeydd dŵr

12. Darparwyd diweddariad ar y dull o fynd i'r afael ag argymhellion yr Athro Balmforth yn ei adroddiad yn dilyn y digwyddiad yng nghronfa ddŵr Toddbrook yn Lloegr. Disgrifiwyd cydymffurfiaeth CNC a pherfformiad Chwarter 4. Rhoddwyd esboniad ar gydymffurfiaeth a diogelwch fel mesurau ar wahân. Roedd Adolygiad Balmforth wedi gwneud argymhellion ar y dull o godi tâl a disgrifiwyd y broses codi tâl bresennol a'r broses a gynigiwyd ar gyfer y dyfodol.
13. Ystyriwyd cynhyrchu adroddiad blynyddol a chytunodd yr FRMC y dylai'r adroddiad gael ei lunio a'i gyhoeddi ochr yn ochr â'r adroddiad bob dwy flynedd. Trafodwyd y cynllun codi tâl arfaethedig, ac eglurwyd y manylion. Nodwyd y pwysau ariannol presennol ar gymdeithas. Gofynnodd aelodau'r Pwyllgor am ragor o fanylion am y grŵp arbenigol y bydd angen ymgynghori ag ef cyn yr ymgynghoriad llawn â rhanddeiliaid ar y cynigion i godi tâl, a darparwyd y manylion hynny. Cytunodd yr FRMC i gefnogi egwyddorion y cynllun codi tâl arfaethedig ar gyfer Rheoleiddio Cronfeydd Dŵr.

Adolygiad Effeithiolrwydd yr FRMC

14. Cyflwynwyd dadansoddiad o holiaduron ar-lein yr FRMC i'r FRMC, ac ystyriwyd y camau â blaenoriaeth. Trafodwyd y dull o greu cydbwysedd rhwng yr angen i awdurdodi penderfyniadau penodol a chynnal trafodaethau strategol. Trafodwyd ailgyflwyno ymweliadau safle. Ystyriodd yr FRMC y cwestiwn o sut y gallai'r Pwyllgor sicrhau bod trafodaethau'n gysylltiedig â risgiau diogelwch eraill. Cytunwyd bod meysydd seilwaith y tu allan i faes Llifogydd y tu hwnt i gwmpas y Pwyllgor.

Adolygiad Risg Rheoli Digwyddiadau

15. Cafwyd cyflwyniad i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am Risg Strategol Rheoli Digwyddiadau yn Effeithiol (SR09). Roedd risgiau sy'n dod i'r amlwg yn cael eu hystyried, yn enwedig o ran y sefyllfa yn Wcráin. Nodwyd bod camau gweithredu a mesurau rheoli newydd wedi'u cyflwyno, ond ni ystyriwyd bod y sgoriau risg ar gyfer SR09 wedi newid ers yr adolygiad diwethaf, gan fod angen ymgorffori'r camau rheoli newydd a gwireddu'r buddiannau'n llawn cyn i'r sgoriau presennol newid.
16. Ystyriodd yr FRMC gynnwys y diweddariad a chytunodd y gellid craffu'n flynyddol (yn hytrach na dwywaith y flwyddyn) ar y risgiau strategol oni bai bod unrhyw beth arwyddocaol i'w adrodd rhwng y cyfnodau adrodd a drefnwyd.

UNRHYW FATER ARALL

17. Diolchodd yr FRMC i Julia Cherrett am ei gwaith fel Cadeirydd y Pwyllgor.

Papur Bwrdd

Dyddiad y Cyfarfod	26/05/2022
Teitl y Papur	Newidiadau arfaethedig i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol
Cyfeirnod y Papur	22-05-B12
Noddwyd y Papur gan	Clare Pillman, Prif Swyddog Gweithredol
Paratowyd y Papur gan	Clare Jones, Prif Gyngorydd Arbenigol, Llywodraethu
Cyflwynwyd y Papur gan	Clare Jones, Prif Gyngorydd Arbenigol, Llywodraethu
Diben y Papur	Approval
Crynodeb	Gofyn am gymeradwyo'r newidiadau arfaethedig i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol gan y Bwrdd Busnes Rheoleiddio

Cefndir

- Mae'r papur hwn yn cyflwyno newidiadau arfaethedig i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol gan y Bwrdd Busnes Rheoleiddio. Mae'r Tîm Llywodraethu'n cynnal adolygiad blynyddol o'r Cynllun, ond weithiau rydym yn derbyn ceisiadau am ddiweddariadau y tu allan i'r broses honno. Yn ddiweddar, rydym wedi derbyn cais gan y Bwrdd Busnes Rheoleiddio i gynnwys saith cofnod newydd yn ymwneud â gweithgareddau rheoleiddio.
- Mae ein gweithdrefnau'n datgan bod rhaid cyflwyno unrhyw linellau neu adrannau newydd yn y Cynllun, neu newidiadau i'r awdurdod dirprwyedig sy'n effeithio ar y Prif Swyddog Gweithredol ei hun neu aelodau'r Tîm Gweithredol, i'r Bwrdd eu cymeradwyo hefyd.
- Mae'r papur hwn yn gofyn am gymeradwyaeth y Bwrdd i gyflwyno newid i'r Cynllun i gynnwys y llinellau ychwanegol y gofynnir amdanynt. Cymeradwywyd y cynnig gan y Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd, Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, a'r Prif Weithredwr ym mis Ebrill 2022.
- Mae'r Bwrdd Busnes Rheoleiddio wedi gofyn am gyflwyno saith cofnod newydd i ymdrin â cheisiadau a gyflwynir gan CNC fel sefydliad drwy ei hawl ei hun. Mae'r

Bwrdd Busnes o'r farn fod y rhain yn galw am gofnod ar wahân, yn arbennig er mwyn sicrhau'r gymeradwyaeth lefel uwch sydd ei hangen ar gyfer ein ceisiadau ni, ac i wahaniaethu rhwng ceisiadau allanol a cheisiadau a gyflwynir gan CNC.

5. Mae yna effaith ganlyniadol ar rifau'r adran hon, ond nid yw'r diwygiadau hyn wedi'u cynnwys yn yr atodiad gan y byddwn yn cymryd y bydd cymeradwyo'r ychwanegiadau'n cynnwys cymeradwyo'r newidiadau canlyniadol i'r rhifau.
6. Mae Atodiad 1 yn cyflwyno'r saith cofnod Bwrdd Busnes Rheoleiddio newydd i'r Bwrdd eu cymeradwyo.

Risgiau a chyfleoedd

7. Mae'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol yn rhan bwysig o'n fframwaith llywodraethu a gall methu diwygio'r lefel ddirprwyo gyfredol adael CNC yn agored i'r posibilrwydd o gyhuddiadau o wrthdaro buddiannau canfyddedig neu wirioneddol.

Goblygiadau ehangach

8. Nid oes unrhyw oblygiadau nac ystyriaethau ariannol ychwanegol.
9. Mae'r gofynion llywodraethu'n effeithio ar bob aelod o staff i'r un graddau. Ni ragwelir unrhyw effeithiau andwyol ar gyfer unrhyw grwpiau neu nodweddion gwarchoddedig penodol.

Y camau nesaf

10. Yn dilyn cymeradwyo'r cofnodion ychwanegol arfaethedig bydd y Bwrdd Busnes Rheoleiddio'n cael ei gynghori a'r llinellau newydd yn cael eu cynnwys ym mhrif ddogfen y Cynllun.

Argymhelliad

11. Gofynnir i'r Bwrdd gymeradwyo'r cofnodion ychwanegol arfaethedig i'w cynnwys ym mhrif ddogfen y Cynllun Statudol a Chyfreithiol.

Mynegai atodiadau

Atodiad 1: CNC SaLS 2022 – Ychwanegiadau'r Bwrdd Busnes Rheoleiddio i'w cymeradwyo gan y Bwrdd

						Delegated Level			
	REF	Category	Sub-Category	Function	Applicable Board(s)	Section of legislation	Job Grade	Job Description	Link to MoM
Proposed	18.85	Regulatory activities	Water Quality	Determination of an NRW application to issue, refuse, transfer, revoke or vary a Water Quality Permit.	REGBB	Regulations 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 24, 25, 27 and part 1 of Schedule 5 Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2016	Grade 9	Permitting Services Manager (Grade 9)	No
Proposed	18.92	Regulatory activities	Waste	Determination of an NRW application to issue, refuse, transfer, revoke or vary a Waste Permit.	REGBB	Regulations 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 24, 25, 27 and part 1 of Schedule 5 Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2016	Grade 9	Permitting Services Manager (Grade 9)	No
Proposed	18.154	Regulatory activities	Radioactive Substances	Determination of an NRW application to issue, refuse, transfer, revoke or vary an RSR Permit.	REGBB	Regulations 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 24, 25, 27 and part 1 of Schedule 5 Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2016	Grade 9	Permitting Services Manager (Grade 9)	No
Proposed	18.178	Regulatory activities	Species licensing	Issue, refuse, modify, and revoke licences required by NRW.	REGBB	Regulation 55 of the Conservation of Habitats and Species Regulations 2017, Regulation 55 of the Conservation of Offshore Marine Habitats and Species Regulations 2017, Section 8 of the Deer Act 1991, Section 16 of the Wildlife and Countryside Act 1981, Section 10 of Badgers Act 1992 and Article 36 of the Invasive Alien Species (Enforcement & Permitting) Order 2019	Grade 6/7	Permitting Team Leader (Grade 6/7)	No
Proposed	18.211	Regulatory activities	Industry Regulation	Determination of an NRW application to issue, refuse, transfer, revoke or vary an Installation permit.	REGBB	Regulations 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 24, 25, 27 and part 1 of Schedule 5 Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2016	Grade 9	Permitting Services Manager (Grade 9)	No
Proposed	18.213	Regulatory activities	Forestry Licences – Felling (including FRP approval), EIAs	Issue, refuse, modify and revoke licences required by NRW.	REGBB	EIA (Forestry) (England and Wales) Regulations 1999 amended 2017	Grade 6/7	Permitting Team Leader (Grade 6/7)	No
Proposed	18.216	Regulatory activities	Marine Licences	Determination of an NRW application to issue, refuse, transfer, revoke or vary a Marine licence.	REGBB	The Marine and Coastal Access Act 2009 Part 4, Chapter 1	Grade 9	Permitting Services Manager	No

Papur Bwrdd

Teitl y Papur:	Sefydlu Pwyllgor Cyngori Rhanbarthol yn unol â'r Ddeddf Coedwigaeth (1967)
Cyfeirnod y Papur:	22-05-B13
Noddir y Papur gan:	Ceri Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu
Cyflwynir y Papur gan:	Ruth Jenkins, Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol, Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu; Melanie Meaden, Cyngorydd Arbenigol Arweiniol, Coedwigaeth
Diben y Papur	Penderfyniad
Argymhelliad	Dylai'r Bwrdd ystyried a chymeradwyo sefydlu Pwyllgor Cyngori Rhanbarthol ar gyfer coedwigaeth

Mater

1. Mae'r papur hwn yn gofyn i'r Bwrdd gymeradwyo sefydlu Pwyllgor Cyngori Rhanbarthol (RAC) drwy Fforwm Rheoli Tir Cymru (WLMF) i roi cyngor mewn perthynas â swyddogaethau coedwigaeth penodol.
2. Mae'r Ddeddf Coedwigaeth (1967) yn ei gwneud yn ofynnol i CNC gynnal RAC. Yn flaenorol, cyflawnwyd rôl yr RAC gan Banel Cyngori Strategaeth Coetiroedd Llywodraeth Cymru, ond mae'r Panel hwn wedi'i ddiddymu a'i ddisodli gan strwythurau llywodraethu coedwigaeth newydd. O ganlyniad, mae Llywodraeth Cymru wedi ei gwneud yn glir mai cyfrifoldeb CNC yw sefydlu a chynnal RAC. Tynnwyd sylw Asesydd Diogelu'r Amgylchedd Dros Dro Cymru (IEPAW) at y mater hwn mewn cwestiwn diweddar.
3. Yn dilyn trafodaethau diweddar rhwng y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu (EPP), y Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol (CCC), y Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol (NRM), y Pennaeth Llywodraethu, a thîm Cyfreithiol CNC, nodwyd ateb a fyddai'n defnyddio'r WLMF presennol i weithredu fel RAC. Cymeradwywyd y cynnig gan Dîm Gweithredol CNC ym mis Ionawr 2022.
4. Mae gofyniad cysylltiedig ond ar wahân o dan y Ddeddf Coedwigaeth i Bwyllgor Cyfeirio gael ei benodi gan Weinidogion Cymru os bydd gwrthwynebiad i benderfyniad a wneir gan CNC. Mae Llywodraeth Cymru yn ffurfio panel statudol newydd i fynd i'r afael â'r gofyniad hwn.

Cefndir

5. Mae Atodiad 1 yn crynhoi'r gofynion perthnasol a nodir yn y Ddeddf Coedwigaeth (1967). I grynhoi, rôl RAC yw:
 - Cynghori CNC ar wrthod / caniatáu trwyddedau cwmpo coed yn amodol ar amodau, hysbysiadau ailstocio, cyhoeddi cyfarwyddiadau cwmpo coed a gorfodi amodau trwyddedau cwmpo coed a chyfarwyddiadau cwmpo coed yn unol â Safon Coedwigaeth y DU (UKFS); a
 - Chynghori ar y ddyletswydd gyffredinol i hyrwyddo sefydlu a chynnal a chadw coed sy'n tyfu (h.y. Adnodd Coedwigoedd Cymru).
6. Yn ogystal, mae'r Ddeddf Coedwigaeth yn nodi bod rhaid i'r Cadeirydd ac aelodau eraill yr RAC gael eu penodi gan CNC a dal a gadael eu swyddi yn unol â'r offeryn y'u penodir yn seiliedig arno. Mae'n ei gwneud yn ofynnol hefyd bod rhaid cael rhwng saith a deuddeg aelod, ac ni fydd llai na phedwar o'r rhai a benodir yn cynrychioli buddiannau perchnogion coetiroedd a masnachwyr pren a sefydliadau sy'n ymwneud ag astudio a hyrwyddo coedwigaeth.
7. Mae'n ofynnol i CNC ystyried unrhyw gyngor a roddir gan yr RAC. Yn ogystal â'r RAC yn rhoi cyngor ar y swyddogaethau uchod, mae'r Ddeddf Coedwigaeth yn rhoi disgresiwn hefyd i CNC ofyn iddo roi cyngor hefyd ar *unrhyw swyddogaethau eraill o'r fath y gall CNC eu pennu o bryd i'w gilydd*.
8. Ceir esboniad manylach o'r cynnig i gysylltu'r RAC â'r WLMF yn Atodiad 2. Yr awgrym yw y byddai'r RAC yn gweithredu ar sail 'yn ôl yr angen' ond gan ddarparu ar gyfer o leiaf un cyfarfod y flwyddyn.
9. Mae llawer o fanteision i ddefnyddio'r WLMF at y diben hwn. Mae'n grŵp sefydledig ar gyfer ymgysylltu â rhanddeiliaid, felly byddai'n osgoi rhoi beichiau ychwanegol ar randdeiliaid sydd eisoes yn brysur. Yn ogystal â sicrhau mewnbwn gan y rhai sydd ag arbenigedd priodol ym maes coedwigaeth, bydd aelodau sefydledig WLMF yn cyfrannu safbwynt rheoli tir ehangach at eu cyngor. Byddai datblygu unrhyw grŵp newydd i weithredu fel RAC yn gofyn am adnoddau ysgrifenyddiaeth a staff ychwanegol i'w rheoli hefyd.
10. Ar ôl yr archwiliad dwfn i goed a phren ym mis Mehefin 2021, mae mwy o ddiddordeb mewn coed a choetiroedd a'u rôl yn y canlyniadau sydd eu hangen i fynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur. Dylai'r argymhellion sy'n deillio o'r archwiliad dwfn hwn gefnogi newid sylweddol mewn cyfraddau plannu coed ledled Cymru ac, ynghyd ag elfennau coedwigaeth newydd y Bil Amaethyddiaeth, mae'n debygol y bydd mwy o ddiddordeb, craffu a gwrthwynebiad posibl i benderfyniadau CNC. Felly, ystyrir bod sefydlu RAC yn amserol.

Argymhelliad

11. Gofynnir i'r Bwrdd gymeradwyo ffurfio RAC sy'n gysylltiedig â'r WLMF presennol, yn unol â gofynion y Ddeddf Coedwigaeth.

Risgiau Allweddol

12. Mae perygl y gallem wynebu her gyfreithiol gan randdeiliaid allanol os nad ydym yn sefydlu RAC sy'n gweithio. Mae risg hefyd o her gan yr IEPAW. Mae risg i'n henw da os nad ydym yn mynd i'r afael â newidiadau yn ymagwedd Llywodraeth Cymru at lywodraethu coedwigaeth, ac yn ymateb iddynt. Mae risg y bydd Llywodraeth Cymru yn ein cosbi os na fyddwn yn sefydlu RAC pan fo'n amlwg yn gyfrifoldeb arnom i wneud hynny.
13. Yn fewnol, mae risg o ran cymorth ysgrifenyddol i'r WLMF gan nad yw Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd yn darparu hyn ar hyn o bryd. Dim ond tan wanwyn 2023 y mae adnodd ysgrifenyddiaeth bresennol yr WLMF ar gael. Byddai angen i ni ddod o hyd i ateb tymor hwy i'r mater hwn er mwyn parhau i gefnogi'r WLMF yn briodol, ynghyd â'r ddyletswydd RAC newydd hon.
14. Mae risg o ran sicrhau aelodaeth briodol o'r WLMF wrth symud ymlaen i sicrhau ei fod yn bodloni gofynion penodol y Ddeddf Coedwigaeth (gweler paragraff 6). Ar hyn o bryd, mae aelodaeth yr WLMF yn cynnwys sefydliadau sy'n cynrychioli rheolwyr tir. Mae gan y rhan fwyaf ddiddordeb mewn coedwigaeth, ond dim ond Confor (Cydffederasiwn Diwydiannau Coedwigoedd y DU) sy'n bodloni gofynion cynrychioli'r sector coedwigaeth.
15. Yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Mawrth, cytunwyd y byddai'r Cadeirydd a'r Prif Weithredwr yn archwilio opsiynau i ffurfio is-grŵp o'r Bwrdd i ddarparu trosolwg a gwaith craffu strategol ar goedwigaeth. Byddai hyn yn wahanol i'r RAC arfaethedig a fyddai'n rhoi cyngor annibynnol i CNC, gan gynnwys i bwyllgor newydd y bwrdd pe bai angen. Fel rhan o ddatblygu prosesau a chanllawiau'n fewnol (gweler paragraff 17), bydd y berthynas rhwng y ddau yn cael ei hegluro.

Camau Nesaf

16. Bydd angen diwygio Cylch Gorchwyl yr WLMF er mwyn bodloni gofynion yr RAC yn llawn ac adolygu'r aelodaeth.
17. Bydd angen datblygu prosesau a chanllawiau mewnol i esbonio pryd yn union y dylid ceisio mewnbyn cynghori gan yr RAC.

Goblygiadau Ariannol

18. Prin yw goblygiadau ariannol y cynnig hwn. Nid yw aelodau'r WLMF yn cael eu talu. Dim ond â chyfarfodydd ac amser staff y byddai'r costau'n gysylltiedig.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (EqIA)

19. Nid oes EqIA wedi'i gynnal gan fod yr WLMF yn bodoli eisoes.

Mynegai Atodiadau

Atodiad 1: Tabl o ofynion yr RAC a nodir yn Neddf Coedwigaeth 1967

Atodiad 2: Amlinelliad o'r cynigion i'r WLMF weithredu fel yr RAC

Atodiad 3: Cylch Gorchwyl drafft y Pwyllgor Cyngori Rhanbarthol (RAC)

Atodiad 4: Cod Ymddygiad drafft (Pwyllgor Cyngori Rhanbarthol)

Annex 1: Table of RAC requirements stipulated in the Forestry Act 1967

Requirement	Clause
NRW shall continue to maintain a RAC whose purpose is to advise on our performance relating to specified forestry functions namely:	Pt 3, s.37 (1) Pt 3, s.37 (1, b)
<ul style="list-style-type: none"> • Powers to control the felling of trees including: <ul style="list-style-type: none"> - Felling licence applications - Felling licence conditions for replanting and maintenance of those trees in accordance with rules and practice of good forestry for ten years 	Pt 2 Pt 2, s.10 Pt 2, s.12
<ul style="list-style-type: none"> • Powers to direct felling in the interests of good forestry etc. 	Pt 2, s.18
<ul style="list-style-type: none"> • Powers to enforce felling licence conditions and felling directions 	Pt 2, s.24
We must take into account any advice tendered by the RAC in considering whether to refuse a felling licence or grant unconditionally (not to replant) or conditionally (to replant) and in considering whether to give felling directions	Pt 3, s.37 (3a) Pt 3, s.37 (3b)
To operate with respect to our fulfilment of:	
<ul style="list-style-type: none"> • The general duty of 'promoting the establishment and maintenance of adequate reserves of growing trees' 	Pt 1, s.1 (3)
The RAC is also required to provide a consultation role in the appointment of the Welsh Minister's Committee of Reference in the event of a challenge to decisions made by us in respect of:	Pt 2, s.27 (1,a; 2,a)
<ul style="list-style-type: none"> • Refusal of, or granting of, a felling licence subject to conditions 	Pt 2, s.16
<ul style="list-style-type: none"> • Restocking notices 	Pt 2, s.17B
<ul style="list-style-type: none"> • Serving of felling directions 	Pt 2, s.20, 21
<ul style="list-style-type: none"> • Enforcement of felling licence conditions and felling directions 	Pt 2, s.25

Annex 2: Outline proposals for the WLMF to act as the RAC

Membership of the WLMF acting as the RAC

The existing membership of the WLMF will be reviewed to ensure it meets the requirements of the Forestry Act in relation to forming a RAC. Members would be expected to be well informed of the interest they represent. As far as possible, the WLMF should be made up of members without conflicting interests to avoid the appearance of bias. As far as possible, this should exclude members who have already been appointed to WG's Statutory Panel (Committee of Reference).

The Chair of the WLMF (NRW Board member) would be responsible for all appointments. Members, including the Chair, would be invited to serve for three years and the service would normally be limited to two terms. Members would be expected to adhere to a Code of Conduct, which would be developed alongside amended Terms of Reference (ToR).

Meetings of the WLMF acting as the RAC

It is proposed that the WLMF, acting as the RAC, would meet at least once a year¹, but thereafter it will be on an 'as needed' basis, as and when required using the routine scheduled WLMF meetings. It is anticipated that the WLMF would not need to fulfil the role of the RAC more than 2-3 times a year, but the frequency of required meetings would be monitored and kept under review.

Role of the WLMF acting as the RAC

The RAC would be a role fulfilled by the WLMF. The WLMF is an advisory committee on land management issues, operating to advise into the Executive of NRW. The ToR of the WLMF would need to be updated to fully reflect the role of the RAC and worded to ensure that the Chair cannot unduly influence or vote on issues where the RAC must advise NRW independently.

NRW will be responsible for requesting a meeting of the WLMF acting as the RAC. The process of arranging such a meeting would be managed by the WLMF Secretariat.

The role of the WLMF acting as the RAC would be to provide advice on our application of the relevant provisions of the Forestry Act but we will look to adopt an internal policy position that clearly states the circumstances in which we would request advice from the WLMF. Internal guidance would be developed to support the policy position.

¹ i.e. the RAC would be a formal component of one of the quarterly meetings of the WLMF each year.

Annex 3: RAC draft Terms of Reference

Requirement for Regional Advisory Committee

Under the Forestry Act 1967, NRW is required to maintain a Regional Advisory Committee (RAC).

Remit

The remit of the RAC, in accordance with relevant functions of the Forestry Act 1967, is to advise NRW where appropriate:

- on the application of its powers relating to refusal / granting of felling licences subject to conditions, restocking notices, the serving of felling directions and the enforcement of felling licence conditions and felling directions in accordance with the UKFS;
- on the general duty to promote the establishment and maintenance of growing trees (the Welsh Government Woodland Estate and the whole Welsh Forest Resource); and
- 'on *such other functions as NRW may from time to time determine*'.

The role of RAC is advisory, not promotional or executive. NRW is required to take account of any advice tendered by the RAC.

Membership

The RAC consists of an independent Chair and a total of between seven and twelve members, of whom no less than four of those appointed shall '...represent the interests of owners of woodlands and timber merchants respectively and organisations concerned with the study and promotion of forestry.', in accordance with requirements of the Forestry Act 1967.

The Chair is responsible for the appointment of all members.

Members are appointed in a personal capacity, whether or not they are nominated by a representative body.

Members are expected to be well informed of the interest they represent, but not to act as official representatives of their nominating bodies.

Members, including the Chair, are normally invited to serve for 3 years and the service is normally limited to 2 terms. A third term may be served in some circumstances, such as unique and valuable expertise or to help ensure continuity.

Meetings and communications

The RAC would meet at least once a year¹, but thereafter it will be on an 'as needed' basis using the routine scheduled WLMF meetings. It is anticipated that the RAC would not need to meet more than 2-3 times a year, but the frequency of required meetings would be monitored and kept under review.

Only Natural Resources Wales² can request a meeting of the RAC. The process of arranging such a meeting would be managed by the WLMF Secretariat.

Expected outputs

Minutes will be taken at each meeting with the confirmed version agreed by members within one month of the meeting being held.

The minutes will clearly identify the advice for NRW being tendered by RAC members.

Code of conduct

Members must adhere to a Code of Conduct which describes the responsibilities of members in relation to their individual conduct. The role of Chair is also described. On appointment all members will be required to declare that they will be guided by the Code.

¹ i.e. the RAC would be a formal component of one of the quarterly meetings of the WLMF each year.

² All NRW employees and including NRW's Board, in accordance with internal guidance (TBD).

Annex 4: Draft Code of Conduct (RAC)

Principles

The following principle shall guide the conduct of members:

Members should act with integrity.

Responsibilities and Conduct of Individual Members

Members need to draw a distinction between their position as members of the RAC and their activity in other capacities. Membership is not an impediment to participation in other forms of public work or in the work of forestry and countryside organisations but the position imposes some obligations.

Individual members should act with awareness of their wider responsibilities. They should at all times:

- comply with this Code;
- act in good faith in providing advice on the fulfilment of NRW's duty to promote the establishment and maintenance of adequate reserves of growing timber and the performance by NRW of its functions in relation to applications for felling licences and proposals for restocking notices and felling directions.

Members should not:

- act in a way which may bring Natural Resources Wales into disrepute;
- use information gained in the course of their public service for personal gain;
- disclose confidential information received by virtue of their appointment;
- use the opportunity of public service to promote their private interests.

As a general guide members should not take any action which cannot be publicly explained.

Public criticism of the RAC by a member would not be compatible with membership of the RAC unless the member made it clear that they were expressing a personal opinion, not as a consequence of or in relation to their role as a member of the RAC.

Attendance

Members are expected to attend meetings. The office of a member of the RAC shall become vacant if he/she has been absent from more than two consecutive meetings of the RAC, otherwise than by reason of illness or some other cause approved during the period by the Chair.

Declaration of Interests Formal Business

Any member who has a clear and substantial interest in a matter under consideration by the RAC should declare that interest at any meeting where the matter is to be discussed. Such declaration should make clear the interest and whether it carries either direct or indirect financial interest to the individual.

Where such an interest constitutes a direct or indirect financial interest, the member involved should withdraw from any meeting and not seek to influence any decision taken by the RAC relating to the matter under discussion.

In all circumstances, members should ask themselves whether members of the public, knowing the facts of the situation, would reasonably conclude that the interest involved might influence the approach taken or the actions of the RAC. If so, the interest is sufficient for the member to withdraw.

Members who have any queries or concerns about these matters should discuss them with the Chair.

Informal and other business

Members should apply the same standards regarding the declaration of interests and non-involvement in relevant business in their dealings with Natural Resources Wales' staff and in informal meetings of members.

Gifts, Hospitality and Fees

Members should politely decline any offer of gifts, favours, hospitality or fees arising from their position in the RAC. Members should consult the Chair in cases of doubt.

Role of the Chair

The Chair has particular responsibility for providing effective leadership on matters such as:

- encouraging high standards of propriety, in particular ensuring that individual members comply with this Code;
- providing an assessment of performance of individual members on request when they are being considered for reappointment or appointment to the Board of some other public body.

The Chair will ensure the RAC meets at appropriate intervals throughout the year and that the minutes of meetings accurately record decisions taken and, where appropriate, the views of individual members.

Resolution of Difficulties

If members have difficulty in complying with this Code or believe that the RAC is proposing to act improperly, they should raise the issue with the Chair who will advise on its resolution. If a RAC member remains concerned they may seek guidance from the Chair of Natural Resources Wales.

Papur Bwrdd

	Manylion y Papur
Teitl y papur:	Cynnal yr arwynebedd coetir ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru
Cyfeirnod y papur:	22-05-B14a
Noddir y papur gan:	Ceri Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu
Cyflwynir y papur gan:	Miriam Jones-Walters, Cynghorydd Arbenigol, Stiwardiaeth Tir
Diben y papur	Penderfyniad
Argymhelliad	Argymhellir y dylai'r Bwrdd gymeradwyo cytundeb Adran 83 sy'n gofyn am brynu 260 hectar arall erbyn diwedd 2025/26.

Mater

- Ym mis Ebrill 2019, datganodd Llywodraeth Cymru argyfwng hinsawdd. Mae gan Lywodraeth Cymru ddyhead i gael 43,000 hectar o goetir newydd erbyn 2030 (a 180,000 hectar erbyn 2050) i helpu Cymru i gyrraedd ei thargedau lleihau allyriadau carbon, gan adlewyrchu argymhellion y Pwyllgor ar Newid Hinsawdd. Fel y rheolwr coetir unigol mwyaf yng Nghymru, drwy Ystad Goed Llywodraeth Cymru, dylai'r tir a reolir gennym gyfrannu'n gadarnhaol at yr ymdrech genedlaethol hon ac osgoi datgoedwigo net ar Ystad CNC.
- O dan Adran 83 o Ddeddf Llywodraeth Cymru, rhaid i CNC ofyn am gymeradwyaeth gan Lywodraeth Cymru pan fydd yn dymuno prynu darn o dir ar gyfer Ystad Goed Llywodraeth Cymru am fwy na £250,000.
- Rhaid i CNC gael cymeradwyaeth y Bwrdd, cyn cyflwyno'r cais i Weinidogion Cymru, i brynu tir fel rhan o Ystad Goed Llywodraeth Cymru ar gyfer creu coetir i gymryd lle'r coetir a gollir drwy ddatblygiadau ynni adnewyddadwy, i gynnal yr arwynebedd coetir ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru, ac i ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur.
- Rydym yn ceisio penderfyniad ar lefel ein huchelgais ar gyfer creu coetir, a chymeradwyaeth i wneud cais am gymeradwyaeth i'r Bwrdd.

Cefndir

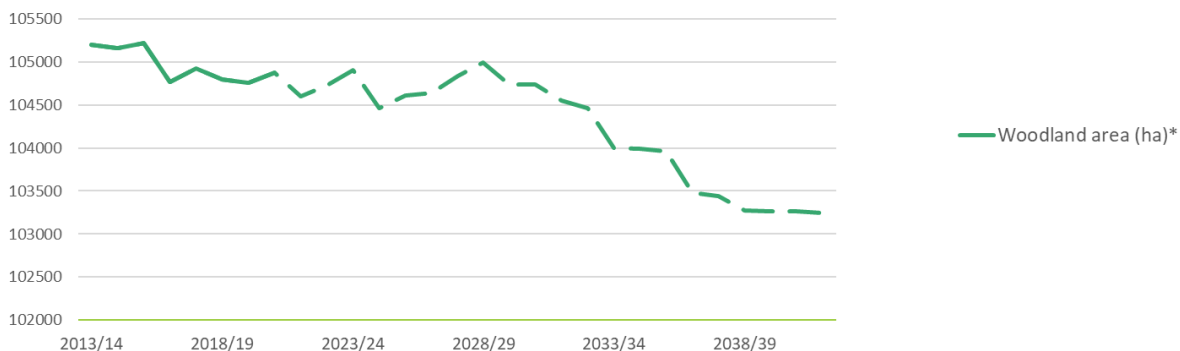
5. Gweler y nodyn briffio yn Atodiad 1 am ragor o gefndir a manylion am ein dull o brynu tir. I grynhoi:

- Yn 2020, rhoddodd Gweinidogion Cymru gymeradwyaeth Adran 83 i CNC gaffael cyfanswm o 350 hectar o dir dros ddeng mlynedd, hyd at uchafswm o £10 miliwn, i fodloni gofynion plannu cydadferol ar gyfer datblygiadau ynni adnewyddadwy.
- 350 hectar oedd yr arwynebedd credadwy lleiaf o blannu cydadferol i gymryd lle coetir a gollir yn barhaol o dan ôl troed tyrbinau a ffyrdd. Ystyriwyd amrywiaeth o opsiynau i gyflawni'r plannu cydadferol hwn. Penderfynwyd caffael a phlannu tir ein hunain, gan ein galluogi i sicrhau bod yr ystod lawn o fuddion y gellir eu cyflawni gan goetiroedd cyhoeddus yn cael ei chyflawni. Rydym bellach wedi cyrraedd terfyn y gymeradwyaeth hon, ar ôl caffael/cytuno ar 332 hectar, y mae 84 hectar ohono wedi'i blannu. Ochr yn ochr â hyn, rydym wedi edrych ar dir heb ei blannu (megis mewn tenantiaethau amaethyddol) ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru a, hyd yma, rydym wedi nodi 107 hectar arall ar gyfer creu coetir (mae hyn y tu allan i gymeradwyaeth Adran 83).
- Rydym yn gobeithio y byddwn wedi cwblhau'r gwaith plannu erbyn diwedd 2022/23. Rydym wedi dangos y gallwn gyflawni gwaith plannu cydadferol yn effeithiol drwy'r mecanwaith hwn, gan sicrhau buddion ac enghreifftiau o ddatblygu da o weithio gyda chymunedau a rhanddeiliaid.
- Mae caffael tir ffermio ar gyfer creu coetir yn fater sensitif sydd wedi cael sylw gan y cyfryngau a bod yn destun lobïo gan y sector amaethyddol yn ddiweddar, oherwydd yr effaith dybiedig ar gymunedau gwledig a diogelwch bwyd yng Nghymru. Rydym yn cynnal yr arwynebedd coetir sydd ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru mewn ffyrdd heblaw prynu tir, er enghraifft, drwy drosglwyddo tir o gyrff cyhoeddus eraill. Lle rydym yn gwneud cais am dir, rydym yn cynnig gwerth teg y farchnad ac yn osgoi cystadleuaeth â phrynwyr eraill. Bydd unrhyw dir a brynwn yn gyfran fach o dir a werthir yn gyhoeddus yng Nghymru. Rydym yn canolbwyntio ar barseli o dir (yn hytrach na ffermydd cyfan), gerllaw neu'n agos at Ystad Goed Llywodraeth Cymru, â chynhyrchiant amaethyddol is.
- Bydd unrhyw dir a ystyriwn yn cael ei sgrinio'n ofalus ar gyfer addasrwydd gan ddilyn Safon Coedwigaeth y DU. Bydd cynigion yn destun Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol ar gyfer sgrinio coedwigo. Rydym yn ymgynghori ar ein cynlluniau gyda rhanddeiliaid a chymunedau lleol. Pan fyddwn yn caffael/nodi tir, y ffocws yw dylunio coetir sy'n addas ar gyfer y safle a'r dirwedd gyfagos, yn seiliedig ar y cyfyngiadau, y cyfleoedd a Safon Coedwigaeth y DU. Bydd y cyfan yn sicrhau ein bod yn "rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy", gan gyflawni amcanion lluosog nawr ac ar gyfer y dyfodol. Bydd rhywfaint o hyn yn goetir cymysg a chynhyrchiol, a bydd rhywfaint ohono'n cyflawni'n bennaf ar amcanion bioamrywiaeth neu amwynder.

Asesiad

6. Rydym yn parhau i ddatblygu prosiectau ynni adnewyddadwy ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru, yn ogystal â gwneud newidiadau buddiol eraill i'r arwynebedd coetir ar yr Ystad. Rhan o hyn yw creu mannau agored, sy'n rhan annatod o reoli coetiroedd neu gynefinoedd eraill a rhan o'r broses o reoli coedwigoedd yn dda.
7. Mae Ffigur 1 yn dangos sut, o dan ein diffiniadau presennol o'r system gwybodaeth ddaearyddol, yr adroddir bod "coetir" ar Ystad CNC wedi gostwng o 105.2kha yn 2013/14 i 104.7kha yn 2019/20, a disgwylir iddo barhau i ostwng i 102.8kha erbyn 2029/30. Fel y disgrifir uchod, bydd llawer o hyn yn dal i gael ei ddiffinio fel coetir neu, o leiaf, nid fel datgoedwigo parhaol, felly nid ydym yn diffinio ein targed yn seiliedig ar y dadansoddiad hwn. Fodd bynnag, gwyddom (o drafodaeth gyda'r tîm Masnachol) y bydd tua 260 hectar yn cael ei ddatgoedwigo'n barhaol ar gyfer prosiectau ynni adnewyddadwy newydd, felly dyma sail ein targed arfaethedig. Y tu hwnt i hyn, mae Llywodraeth Cymru yn ceisio cynyddu ei phortffolio o ffermydd gwynt ar y tir a allai arwain at ardaloedd pellach, sylweddol o ddatgoedwigo. Byddwn yn cyfrifo amcangyfrifon gwell o dueddiadau mewn datgoedwigo gwirioneddol dros y blynyddoedd nesaf.

Figure One: Trends/ forecast of woodland area on the Natural Resources Wales Managed Estate 2013 to 2043

*Woodland area includes 900ha woodland on National nature reserves

* With no new woodland creation, loss in woodland area is due to renewable energy development or conversion to open habitats. This is likely not to be as significant as is indicated here (taken from SCDB), but serves to illustrate the need to continue to create new woodland.

Crynodeb

8. Gobeithiwn y bydd y gyfradd creu coetir yng Nghymru yn cyflymu'n gyflym yn y blynyddoedd i ddod ac y caiff y broses ei chyflawni gan ffermwyr a thirfeddianwyr sy'n dewis plannu ar eu tir eu hunain. Fel y trafodir yn Atodiad 1, mae caffael tir fferm yn fater sensitif, ac mae angen bod yn ofalus ynghylch y math o dir a brynwn, sut rydym yn ymgysylltu â rhanddeiliaid a chymunedau a chyfradd a graddfa ein hymdrechion i brynu tir. Felly, gallem ystyried yr opsiynau canlynol.

- 8.1 Gwneud dim. Yng nghyd-destun yr argyfyngau hinsawdd a natur, nid yw parhau i fynd ar drywydd plannu cydadferol ac felly sefyllfa o ddatgoedwigo net ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru yn hyfyw. Yn ogystal, os na fyddwn yn

parhau i gaffael tir, bydd angen chwilio am fecanwaith amgen ar gyfer plannu cydadferol ar gyfer datblygiadau ynni adnewyddadwy.

- 8.2 Gallem fynd ati i gaffael tir fesul achos, gan ganiatáu i'r Bwrdd graffu ar yr achos busnes a chael cymeradwyaeth o dan y broses Adran 83 ar gyfer pob safle. Mae profiad wedi dangos i ni nad yw hyn yn caniatáu i ni gystadlu ar y farchnad agored.
- 8.3 Rydym yn ceisio cymeradwyaeth i wneud iawn am y 260 hectar y gwyddom y bydd yn cael ei ddatgoedwigo os bydd yr holl brosiectau masnachol (adnewyddadwy) presennol yn mynd rhagddynt, a'n nod yw cwblhau hyn erbyn diwedd tymor y Senedd (Mai 2026 - pedair blynedd). Er mwyn cyflawni hyn, byddwn yn parhau â'n hegwyddorion ar gyfer tir addas, â chynhyrchiant amaethyddol is, yn agos at Ystad Goed Llywodraeth Cymru, drwy lefel isel o ymyrraeth yn y farchnad dir ac edrych ar dir addas arall fel y tir hwnnw sydd ym mherchnogaeth y sector cyhoeddus. Byddai hyn yn gwneud cynnydd yn erbyn yr amcan o gynnal arwynebedd coetir Ystad Goed Llywodraeth Cymru ac, ar ôl gwneud hynny, bydd yn ein galluogi i adolygu'r targed o gymharu â cholli coetir, yn ogystal â chyd-destun ehangach cynnydd yn erbyn targedau creu coetir ac uchelgeisiau'r Senedd newydd.

Argymhelliad

9. Argymhellir y dylai'r Bwrdd gymeradwyo'r cytundeb Adran 83 sy'n gofyn am brynu 260 hectar arall erbyn diwedd 2025/26.
10. Mae Llywodraeth Cymru wedi dweud ei bod yn cefnogi'r dull gweithredu. Ymgynghorwyd hefyd â'r timau Masnachol a Chyllid.

Risgiau Allweddol

11. Mae'r amcanion sefydliadol canlynol o dan fygythiad o beidio â chael eu cyflawni os na chaiff hyn ei ddatblygu:
- Ymateb i'r argyfwng hinsawdd; lleihau ein hól troed carbon a chreu coetir newydd.
 - Ymateb i'r argyfwng natur; rheoli tir yn gynaliadwy.
12. Mae creu coetir yn hanfodol i liniaru'r newid yn yr hinsawdd, drwy ddylunio coetiroedd newydd, gwydn gall gyfrannu hefyd at addasu'r ystad a'i gwneud yn fwy gwydn.
13. Bydd cynyddu'r uchelgais ar gyfer creu coetir yn ein helpu i gyflawni'r uchod, a bydd yn cyfrannu at gyflawni'r canlynol hefyd:
- Datblygu CNC i fod yn sefydliad rhagorol sy'n gwasanaethu cymunedau Cymru, ac sydd o fudd iddynt.

Camau Nesaf

14. Os bydd y Bwrdd yn cefnogi'r argymhelliad, byddwn yn cyflwyno cyflwyniad Adran 83 i Weinidogion Cymru i'w gymeradwyo.

Goblygiadau Ariannol

15. Caiff cyllid ar gyfer y gweithgarwch hwn ei nodi drwy ymarfer cynllunio'r gwasanaeth Stiwardiaeth Tir, a chaiff ei ymgorffori yng Nghynllun Busnes Blynyddol CNC. Mae'n debygol mai'r prif ffynonellau cyllid fydd grantiau gan Lywodraeth Cymru (nid Cymorth Grant), incwm pren, ffioedd opsiynau a ddargedwir ac incwm arall o ddatblygu ynni adnewyddadwy.
16. Yn seiliedig ar gost caffael a phlannu tir drwy'r rhaglen hyd yma, byddai 260 hectar ychwanegol yn costio tua £8.2 miliwn. Gweler y dadansoddiad ariannol yn Atodiad 2. Mae hyn yn dangos holl gostau staff y rhaglen gydol y gwaith plannu a sefydlu. Mewn gwirionedd, cyfran o'r costau staff sy'n berthnasol gan y bydd sefydlu'r 350 hectar a gafaelwyd eisoes yn cyd-fynd â'r gwaith hwn. Mae'r costau'n seiliedig ar ymestyn y broses o gaffael tir dros weddill tymor y Senedd (hyd at 2026), gyda chostau sefydlu'n parhau am bum mlynedd ar ôl plannu.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

17. Mae'r gweithgarwch hwn yn cael ei gwmpasu gan yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar gyfer y Cynllun Gwasanaeth Stiwardiaeth Tir ac sydd ar gael ar gais.

Mynegai Atodiadau

- Atodiad 1: Nodyn briffio ar 'Gynnal y Coetir ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru'
- Atodiad 2: Dadansoddiad Ariannol

Annex 1: Briefing Note; Maintaining the Woodland on the Welsh Government Woodland Estate (WGWE)

Key Points

- In April 2019 the Welsh Government declared a climate emergency. Welsh Government has an aspiration of 43,000 hectares of new woodland by 2030 (and 180,000ha by 2050) to help Wales meet its carbon emission reduction targets reflecting the recommendations of the committee on Climate Change,
- In Natural Resources Wales (NRW) we contribute to meeting this target in several ways. Primarily this is enabling woodland creation on land owned by others, through our role in verification for Glastir Woodland creation and in Environmental Impact Assessment (EIA) for afforestation. Related, and in addition to these activities, are actions from Trees and Timber Deep Dive¹, which are also high priority for us.
- As the biggest single manager of woodland in Wales, via the WGWE, the land we manage should positively contribute to this national effort and avoid net deforestation on the NRW Estate.
- Renewable energy developments on the NRW Estate result in the permanent loss of woodland under installations. We also lose woodland cover for other reasons such as conversion of poorly growing plantations on organic soils into healthy wet bog. Whilst this is highly beneficial, this means that the WGWE risks a net loss of woodland cover, in the context of a target of 10,000ha per year woodland creation in Wales.
- Welsh Ministers have committed to compensating for woodland lost to renewable energy developments on the NRW Estate. To date this commitment is for NRW to carry out 350ha compensatory planting for three windfarms, we are on track to complete this by the end of 2022/23.
- Further, a Welsh Government policy commitment made in 2018 set out an ambition to ensure we have a bigger woodland area on the WGWE in 25 years and contribute to woodland expansion in Wales.
- Woodland creation on the WGWE is needed to maintain the area of woodland cover on the NRW Estate, between c. 260ha and 1,000ha is needed over the next 10 years.
- Purchase of farmland is just one element of how we do this and at most would be a few % of the overall market for agricultural land. When we do buy land, we are transparent and avoid competing in the market.

¹ [Trees and Timber Deep Dive | GOV.WALES](https://gov.wales/trees-and-timber-deep-dive)

Media lines to take

- Achieving the increase in woodland needed in Wales as part of the national effort to reach net zero emissions needs all land managers and landowners to play their part, including we in Natural Resources Wales on the land we manage.
- While highly beneficial, woodland creation on the WGWE is only a small part of the national effort to increase woodland in Wales and would involve a very small proportion of land in Wales. We want most woodland expansion in Wales to be via other landowners and managers choosing to create woodland.
- All the land we consider will be carefully screened for suitability following the UK Forestry Standard. Proposals will be subject to Environmental Impact Assessment for afforestation screening. We consult on our plans with stakeholders and local communities.
- *If pressed on intervention in the market for farmland:* We are maintaining the amount of woodland on the WGWE in ways other than buying land, for example, via land transfer from other public bodies. Where we do bid for land, we offer fair market value and avoid competition with other buyers. Any land we buy will be a small proportion of land sold publicly in Wales. Our focus is on parcels of land (as opposed to whole farms), near or adjacent to existing WGWE, or lower agricultural productivity.
- We are a Welsh public body, proud to serve the people of Wales and land in our stewardship will be managed for the benefit of people in Wales.

Further detail

Wales is one of the least wooded countries in Europe, with trees covering just 15 percent of our land against a European average of 37%. The UK continues to import around 80% of our timber and wood products, and whilst Wales is capable of growing, producing and processing quality timber, we need to do more to ensure a healthy future supply.

We need to maintain the area of woodland on the WGWE so that our Estate continues to help reduce carbon emissions and produce timber and fulfil commitments made by Ministers that the WGWE would remain largely a woodland estate and be bigger in 25 years than it was in 2018.²

What we are doing

In 2020 approval was granted by Welsh Ministers for NRW to increase the WGWE by a total of 350ha of land over ten years, to a maximum value of £10m, as compensatory planting for renewable energy developments. A range of options were considered to achieve this compensatory planting, the decision was made to acquire

² “The first principle is that this is a woodland estate. It was acquired for that purpose through Act of Parliament. While NRW has wider objectives, and can hold land for other purposes, the publicly owned woodland estate

land should remain as woodland. To support our woodland creation goals, the woodland area on the estate should be bigger in 25 years than it is today.” Extract from [Purpose and Role of the Welsh Government Woodland Estate](#).

and plant land ourselves, enabling us to ensure the full range of benefits deliverable by public woodlands are achieved.

350ha was the minimum area to replace woodland permanently lost under the footprints of turbines and roads.

To date we have acquired 189ha (five sites) of which 84ha (three sites) are now planted. We have offers accepted on a further 138ha (three sites) which we expect to complete on early in 2022/23. All these sites were acquired under the section 83 approval secured in 2020. To date we have c.17ha 'left' against this original approval. We may use this remaining approval for a further acquisition if an opportunity presents itself. Equally, we will continue to secure sites against the existing approval if any of those currently with solicitors fall through. In addition, we have identified 107ha existing unplanted land within NRW managed land (four sites) suitable for woodland establishment, these are not included in the Section 83 agreement.

When we have completed on an acquisition, we begin detailed planning and consult and involve neighbours, stakeholders, and communities in our plans for new woodland. We do this in a way that is proportional to the site³, we always write to our new neighbours and important local stakeholders. On sites that are remote where there is a small impact on the landscape this may be sufficient. Where there is likely to be a greater degree of interest and impact we go further, using online consultations on citizen space, local media, and social media, and in person engagement events.

Acquisition, planting, and establishment costs of £10M over ten years are funded through transfer of options fees from the renewable energy facilities, beyond this the main sources of funding are likely to be specific grants from WG, timber income, renewable energy development, and other sources such as carbon finance.

What we need to do

Several beneficial changes on the WGWE (e.g., renewable energy developments or conversion of degrading afforested organic soils that are bad at growing timber into healthy wet bog) result in deforestation.

Fig. 1, shows how woodland on the NRW Estate decreased from 105.2kha in 2013/14 to 104.7kha 2019/20, is set to carry on decreasing to 102.8kha by 2029/30. Some of these 'deforested' areas are likely to be a result of the creation of open space within woodlands, an important part of the woodland habitat or will be allowed to develop as successional woodland, however some are a conversion to non-woodland habitat.

Whilst it is difficult to determine accurate figures, we know that c.260ha will be permanently deforested for new renewables projects, we also know that c.700ha peatland will be restored between 2020 and 2025.

³ This follows the requirements of the UK Woodland Assurance Standard to which we are externally audited each year and the Environmental Impact Assessment for afforestation process

Therefore, in addition to the 350ha compensatory planting underway, to contribute to woodland expansion we would need to create a further between 200-1000ha in the next c.10 years.

How are we going to do it?

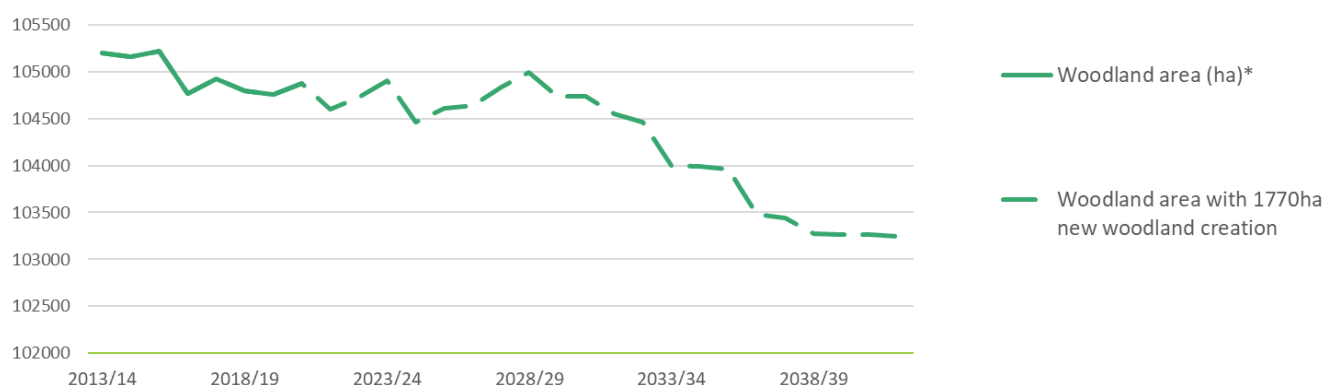
Acquisition of farmland for woodland creation is a sensitive issue. However, even if all the top of the range of woodland creation targets over the next 10 years were achieved by open market purchase it would represent 1-2% of the land publicly sold each year in Wales and 0.076% of farmland over the 10 years. We focus on sites that have been on the market for long enough to tell us there is little if any interest from others in buying it, we never “gazump”, we always tell the vendors exactly what we would do with it, i.e.: our behaviour in the market is transparent and non-aggressive.

Purchasing land is also costly, but publicly owned forestry land provides high benefit compared to costs; the key uplift in public benefit is in the value of public access. On each purchase, the price we pay is set by the market as we buy land at market value. Therefore, we can be confident in the financial case.

According to Welsh Government targets there should be 43,000ha of woodland created by 2030. Our maximum target for more woodland on the WGWE would be just 2% of that target. The vast majority of woodland expansion in Wales will be due to landowners and land managers being enabled to choose to plant woodland, as opposed to acquisition. Most of our effort is rightly going into enabling woodland creation on land owned by others.

Key facts and figures

Figure One: Trends/ forecast of woodland area on the Natural Resources Wales Managed Estate 2013 to 2043

*Woodland area includes 900ha woodland on National nature reserves

** With no new woodland creation, loss in woodland area is due to renewable energy development or conversion to open habitats. This is likely not to be as significant as is indicated here (taken from SCDB), but serves to illustrate the need to continue to create new woodland.

Contact: Miriam Jones-Walters Miriam.Jones-Walters@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk 07812492380

Date: 14/12/2021 updated 15th Feb 20

Annex 2: Financial Breakdown

Year	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totals
	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	
ha acquisition	65	65	65	65							
NRW Staff resource	£ 92,400	£ 92,400	£ 92,400	£ 92,400	£ 92,400	£ 92,400	£ 92,400	£ 92,400	£ 92,400	£ 92,400	£ 924,000.00
Capital (land)	£ 989,170	£ 989,170	£ 989,170	£ 989,170	£ -	£ -	£ -	£ -	£ -	£ -	£ 3,956,680.00
Revenue (operations)	£ 17,000	£ 169,741	£ 175,786	£ 181,831	£ 141,722	£ 29,640	£ 26,910	£ 13,260	£ 13,260	£ 13,260	£ 782,409.52
Risk Contingency (44%)	£ 483,371	£ 550,577	£ 553,237	£ 555,896	£ 103,013	£ 53,698	£ 52,496	£ 46,490	£ 46,490	£ 46,490	£ 2,491,759.39
Total	£ 1,581,941	£ 1,801,888	£ 1,810,593	£ 1,819,297	£ 337,135	£ 175,738	£ 171,806	£ 152,150	£ 152,150	£ 152,150	£ 8,154,849

Papur Bwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)

Dyddiad y cyfarfod	26/05/2022
Teitl y papur	Adolygiad Strategol o Ystad Goed Llywodraeth Cymru (Parhad)
Cyfeirnod y papur	22-05-B14b
Noddir y papur gan	Ceri Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol, Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu, a Sarah Jennings, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol
Paratowyd y papur gan	Andrew Wright, Uwch Gyngorydd Arbenigol, Iechyd Planhigion a Throsoglwyddo Gwybodaeth, Stiwardiaeth Tir
Cyflwynir y papur gan	Andrew Wright, Dom Driver, Pennaeth Stiwardiaeth Tir, Elsie Grace, Pennaeth Masnachol
Diben y papur	Discussion Trafodaeth
Crynodeb	Trafod y gwaith dilynol ar y drafodaeth strategol ar Ystad Goed Llywodraeth Cymru a darparu cyd-destun ar gyfer sut mae CNC yn ymdrin ag unrhyw adolygiad o Ddiben a Rôl Ystad Goed Llywodraeth Cymru, unrhyw swyddogaeth Bwrdd newydd ar gyfer goruchwyllo gweithgareddau masnachol a stiwardiaeth yn strategol ar Ystad tir CNC, y Cytundeb Lefel Gwasanaeth gyda Llywodraeth Cymru ar gyfer Ystad tir CNC ac elfennau Ystad tir CNC o'r Cynllun Corfforaethol newydd.

Cefndir

- Cyhoeddwyd Diben a Rôl Ystad Goed Llywodraeth Cymru yn 2018 drwy gydweithio rhwng Is-adran Tir, Natur a Choedwigaeth Llywodraeth Cymru a CNC a oedd yn cynnwys ymgynghori helaeth yn fewnol ac yn allanol. Lansiodd Gweinidog yr Amgylchedd y Diben a'r Rôl yn y Sioe Fawr ym mis Gorffennaf 2018. Mae'n nodi gweledigaeth 25 mlynedd Llywodraeth Cymru ar gyfer yr Ystad goed ac mae'n gysylltiedig â [Coetiroedd i Gymru - Strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer Coetiroedd a Choed](#) a [Safon Coedwigaeth y DU](#).
- Yn fwy diweddar, mae'r Bwrdd wedi nodi awydd i wella goruchwyliaeth ar lefel Bwrdd ar ymhellach ar gyfer Ystad Goed Llywodraeth Cymru. Yng nghyfarfod y Bwrdd ar 23 Mawrth 2022, cyflwynwyd trosolwg o weithgareddau stiwardiaeth coedwigaeth a

masnachol, ac yna gweithdy i ysgogi trafodaeth gan aelodau'r Bwrdd gyda ffocws ar y goblygiadau i Ddiben a Rôl newidiadau yn ein hamgylchedd gweithredu ers ei gyhoeddi. Teimlai'r Bwrdd fod y Diben a'r Rôl yn dal i ddarparu fframwaith lefel uchel defnyddiol ond nad oedd yn mynd i'r afael â rhai agweddau amgylcheddol a chymdeithasol presennol ac y gallai fod angen adolygu'r ddogfen.

3. Teimlai'r Bwrdd hefyd y dylid sefydlu mecanwaith ychwanegol, megis is-bwyllgor, i alluogi gwelliannau pellach mewn goruchwyliaeth ar lefel Bwrdd ar gyfer swyddogaethau stiwardiaeth a masnachol ar Ystad CNC. At hynny, teimlai'r Bwrdd y dylai fod cyfres o fetrigau i ddangos perfformiad Ystad CNC. Rhoddwyd y dasg i'r Cadeirydd a'r Prif Weithredwr ystyried y mecanwaith ychwanegol mwyaf priodol ar lefel Bwrdd a fydd, y deallwn, yn cael ei drafod yng nghyfarfod y Bwrdd.
4. Ers cyfarfod y Bwrdd, mae'r Gweinidog wedi comisiynu cyfres o Gytundebau Lefel Gwasanaeth (CLGau) rhwng Llywodraeth Cymru a CNC ar gyfer gwaith CNC ar draws amryw o swyddogaethau. Mae un o'r rhain ar yr "Ystad goed" (isod rydym yn esbonio pam mai'r cwmpas fydd Ystad tir gyfan CNC). Y CLGau yw'r ddyfais lle gellir cysoni disgwyliaid o ran lefelau gwasanaeth â chyllid ac, ar gyfer Ystad CNC, i ddatrys amlygiad CNC i anwadalrwydd incwm masnachol. O'r herwydd, mae'n bwysig eu bod yn cael eu darparu'n brydlon a'u bod o ansawdd da, gyda dyddiad cau ar gyfer eu cyflwyno ym mis Gorffennaf 2022. Dyma'r flwyddyn hefyd pan fyddwn yn datblygu cynllun corfforaethol newydd; bydd angen i hyn gynnwys ein strategaeth ar gyfer Ystad CNC.
5. Rydym yn nodi isod oblygiadau'r agweddau hyn o ran y ffordd orau o gyflawni'r newidiadau yn ein dull o ymdrin â choedwigaeth ar Ystad CNC a drafodwyd yng nghyfarfod Bwrdd CNC ym mis Mawrth 2022.
6. Un agwedd ar y CLG fydd y lefel creu coetir ar Ystad CNC a'r defnydd o Ystad CNC. Mae angen penderfyniad nawr ar sut rydym yn ymdrin â'r gweithgarwch hwn gan ein bod wedi cyrraedd terfynau ein cytundeb Adran 83 blaenorol ar gyfer caffael ar gyfer creu coetir. Nodir hyn mewn papur arall ar gyfer y cyfarfod Bwrdd hwn.
7. Mae'r ystyriaethau yn y papur hwn yn adlewyrchu trafodaethau gan y Bwrdd Busnes Stiwardiaeth Tir ym mis Mawrth a mis Ebrill 2022 a chytundeb yng nghyfarfod y Tîm Gweithredol ar 26 Ebrill 2022.

Goblygiadau

8. Dylai'r CLG fod yn ganolbwynt i'n gwaith ar gyfer rhan gyntaf y flwyddyn a bydd angen i ganlyniad hyn lifo i mewn i'r Cynllun Corfforaethol. Byddai adolygu'r Diben a'r Rôl yn golygu gwaith sylweddol ac nid yw'r capasiti gennym i wneud y CLG ac adolygiad yn 2022/23. Yn ystod 2022/23, ni lwyddom chwaith i roi ystyriaeth strategol fanwl bellach mewn swyddogaeth Bwrdd newydd, ac eithrio'r hyn sy'n canolbwyntio ar y CLG a/neu'r Cynllun Corfforaethol. Mewn gwirionedd, bydd y gwaith ar y CLG yn llywio elfen Ystad CNC o'r Cynllun Corfforaethol ac a ellir datrys y meysydd o wendid cymharol yn y Diben a'r Rôl drwy fecanwaith o'r fath. Pe bai'r Bwrdd yn penderfynu bod angen adolygiad o'r Diben a'r Rôl, byddai angen i ni wedyn raglennu hyn yn 2023/24 – 2024/25, yn amodol ar gytundeb gan y Gweinidog a dyrannu adnoddau gan CNC a Llywodraeth Cymru.

9. Dylai cwmpas y CLG gynnwys, ymhlith elfennau eraill:

- Aml-flwyddyn, gan gwmpasu cyfnod y Senedd.
- Deinamig, gan alluogi cytundeb ar faint a natur y newidiadau a gyflwynwyd, yn hytrach na chyfres o opsiynau statig yn unig ar gyfer lefelau. Er enghraifft, gallai gynnwys lefelau rheoli perygl llifogydd yn well, newidiadau o ran faint o bren a ddygir i'r farchnad, lefelau darpariaeth hamdden, gwelliannau pellach yn swyddogaeth ecolegol ardaloedd gwerth natur uchel, datblygu mentrau lleol a/neu gyflymu'r broses o ymaddasu i'r newid yn yr hinsawdd.
- Ystad tir CNC (h.y. yn cynnwys y Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (NNR) yn ein gofal uniongyrchol, yn hytrach nag Ystad Goed Llywodraeth Cymru yn unig) er mwyn adlewyrchu lefelau gwasanaeth yn ddigonol ar yr holl dir gwerth natur uchel sydd yn ein gofal ac adlewyrchu gwerth ein Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol.
- Gweithgareddau masnachol, yn ogystal â gweithgareddau "stiwardiaeth" e.e. lefelau gwasanaeth o ran datblygu gwynt ar y tir, gwerthu a marchnata pren, trefniadau deiliadaeth ar gyfer datblygu mentrau hamdden.
- Naill ai cynnwys yn uniongyrchol neu gysylltiad clir â'r mecanwaith ariannol y cytunwyd arno i ddatrys y risgiau o ran anwadalrwydd incwm masnachol, yn enwedig incwm pren ac, os oes modd, galluogi ail-fuddsoddi ar gyfer datblygu cyfalaf.
- Cyfres o ddangosyddion canlyniadau, y tueddiadau a fydd yn dangos cyflawniad yr effaith a ragwelir yn y CLG, yn ogystal â chytundeb ar safonau i'w cynnal e.e. Safon Sicr Coetiroedd y DU, Safonau Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol ac ISO14001 - Rheoli Amgylcheddol. Yn ystod tymor y CLG, ein nod yw darparu cyfrifon cyfalaf naturiol ar gyfer Ystad CNC a datblygu'r dull Pobl, y Blaned a Ffyniant (3Ps) o gyfrifo gwerth am arian, y gellid ei gynnwys mewn unrhyw fersiwn o'r CLG yn y dyfodol.
- Cyfeiriad at strategaethau perthnasol presennol, gan gynnwys, er enghraifft, y Strategaeth Fasnachol a'r Cynllun Gwerthu a Marchnata Pren.

10. Mae cydweithwyr Llywodraeth Cymru ar dîm CLG Ystad tir CNC yn cefnogi'r gwaith cwmpasu cychwynnol hwn. Caiff y cwmpas manwl ei fireinio wrth i ni ddatblygu'r ddogfen.

11. Gallai'r dangosyddion, y cyfrifon cyfalaf naturiol a'r adroddiadau 3Ps fod yn sail i'r mesurau perfformiad a adroddwyd i swyddogaeth y Bwrdd hefyd, ac rydym yn argymhell eu bod yn cwmpasu gweithgareddau masnachol a stiwardiaeth ar Ystad tir CNC yn ei chyfanrwydd.

12. Ochr yn ochr â hyn, gofynnodd y Gweinidogion i CNC sefydlu Grŵp Technegol Coedwigaeth fel rhan o'r gwaith o gyflawni'r Archwiliad Dwfn i Goed a Phren. Bydd hwn yn grŵp gorchwyl a gorffen sy'n cael ei redeg gan gorff allanol i roi cyngor i Weinidogion ar agweddau penodol ar goedwigaeth yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat. Bydd y cyngor hwn yn berthnasol i'r Cynllun Corfforaethol ac unrhyw adolygiad o'r Diben a'r Rôl. Ni chaiff ei gyflwyno mewn pryd i lywio drafft cyntaf y CLG, ond gall lywio ystyriaeth y Gweinidog ohono. Noder hefyd nad yw cynnig y Pwyllgor Cynghori Rhanbarthol ar Goedwigaeth (RAC) a gafodd sylw yn y cyfarfod hwn hefyd yn dibynnu

fawr ddim ar y gweithgareddau yn y papur hwn; yn hytrach, mae'r RAC yn cael ei gynnig i fodloni gofynion cynghori statudol penodol, fel y nodir yn y papur.

Risgiau a chyfleoedd

13. Mae CLG Ystad tir CNC yn un o'r camau gweithredu i reoli Risg 5 y Bwrdd Busnes Stiwardiaeth Tir, "Methiant i reoli'r potensial i gostau rheoli Ystad CNC fod yn uwch nag incwm ac argaeledd cymorth grant."¹ Y lefel risg gynhenid yw 21, gyda sgôr targed o 9. Ar hyn o bryd, mae ar lefel risg 10 yn y tymor byr (2022/23) oherwydd proffidioldeb ein busnes pren a'r setliad ariannol blynyddol cymharol ffafriol ar gyfer CNC. Ond yn y tymor hwy, dros dair blynedd a mwy, mae lefelau risg yn cynyddu oherwydd anwadalrwydd incwm pren a'r potensial ar gyfer disgwyliadau afresymol o lefelau gwasanaeth o gymharu â chyllid. Mae ansicrwydd ynghylch cyllid cyfalaf hirdymor i uwchraddio ein seilwaith sydd mewn perygl o gael ei ddifrodi neu o ddod yn beryglus oherwydd y newid yn yr hinsawdd yn arbennig o bwysig. Mae perygl, pe bai'r CLG yn rhy fanwl, y byddai'n cyfyngu ar ein gallu i reoli Ystad CNC yn unol â'n cymwyseddau corfforaethol. Bydd cwmpasu'r CLG a'r mecanweithiau adrodd yn allweddol i reoli'r risg hon.
14. Mae'r CLG yn berthnasol hefyd i Risg 1 y Bwrdd Busnes Masnachol, Anwadalrwydd Incwm, lefel risg gynhenid 20, lefel risg darged 9, gyda'r sgôr risg gyfredol yn 13. Gallai'r mecanwaith ariannol yn y CLG greu risg i gyflawni'r Strategaeth Fasnachol. Yn ogystal, gall colli amlygiad i anwadalrwydd incwm, er y gall hynny fod yn beth da yn gyffredinol, arwain at erydu ein galluoedd masnachol yn raddol. Bydd angen dylunio manylion y mecanwaith ariannol yn ofalus i liniaru'r risgiau hyn.
15. Mae'r ddwy risg yn cysylltu â Risg Strategol 1, "Cyllid annigonol (tymor canolig)".

Goblygiadau ehangach

16. **Cyllid:** trafodir goblygiadau ariannol uchod a chytunwyd arnynt gyda chydweithwyr cyllid.
17. **Cydraddoldeb:** Mae'r gweithgareddau yn y papur hwn o fewn cwmpas y Cynllun Gwasanaeth Stiwardiaeth Tir, felly fe'u cwmpesir gan ei [Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb](#).
18. **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:** Mae'r gweithgareddau yn y papur hwn o fewn cwmpas y Cynllun Gwasanaeth Stiwardiaeth Tir a'r Cynllun Corfforaethol, felly byddant yn cael eu cwmpasu yn eu hystyriaeth o'r Ddeddf.

Y camau nesaf

19. Yn seiliedig ar drafodaeth y Bwrdd, bydd CLG Ystad tir CNC, Llywodraeth Cymru a thîm CNC yn parhau i weithio ar y CLG. Bydd y Pennaeth Stiwardiaeth Tir a'r Pennaeth Masnachol yn arwain unrhyw gamau sy'n codi o'r drafodaeth ar swyddogaeth y Bwrdd i oruchwylio gweithgareddau masnachol a stiwardiaeth ar Ystad tir CNC.

¹ LandStewardshipRiskMatrix_MASTER.xlsx – ar gael ar gais

20. Ymdrinnir â chyfathrebu drwy weithgarwch cyffredinol y CLG. Mae'r broses CLG yn gyffredinol yn cael ei harwain gan Bennaeth y Swyddfa Strategaeth Gorfforaethol a Rheoli Rhaglenni a'i llywodraethu drwy Banel CLG.

Argymhelliad

21. Eich bod yn trafod goblygiadau'r meysydd i'w hystyried a nodir uchod er mwyn darparu cyd-destun ar gyfer ein gwaith ar y CLG a'r rhyngweithio yn y dyfodol â pha bynnag swyddogaeth Bwrdd a sefydlir ar gyfer goruchwyllo Ystad tir CNC yn strategol.

Papur Bwrdd

Dyddiad y cyfarfod	26/05/2022
Teitl y papur	Cyfeiriad Strategol Rheoli Perygl Llifogydd
Cyfeirnod y papur	22-05-B15
Noddir y papur gan	Ceri Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu
Paratowyd y papur gan	Jeremy Parr, Pennaeth Rheoli Perygl Llifogydd a Digwyddiadau
Cyflwynir y Papur gan	Jeremy Parr, Pennaeth Rheoli Perygl Llifogydd a Digwyddiadau
Diben y papur	Discussion Trafodaeth
Crynodeb	<p>Gofynnir am farn y Bwrdd ar lunio cyfeiriad strategol CNC ar gyfer ein gweithgareddau a'n blaenoriaethau Rheoli Perygl Llifogydd, drwy ystyried y cwestiwn: <i>O ystyried y perygl cynyddol o lifogydd, disgwyliadau cynyddol ar CNC a'r cynnydd posibl o tua 60% yng nghyllideb Llywodraeth Cymru, a ddylem ymateb drwy gynyddu gwariant ar ein hystod bresennol o raglenni neu a yw hyn yn gyfle i newid blaenoriaethau'n sylweddol?</i></p>

Cefndir

Sbardunau

1. Cynhaliodd y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd (FRMC) drafodaeth ar gyfeiriad strategol a blaenoriaethau Rheoli Perygl Llifogydd CNC, yn ei gyfarfod ym mis Ebrill 2022. Roedd sawl sbardun i'r drafodaeth, gan gynnwys:

- Cydnabod maint yr heriau sydd o'n blaenau (e.e. argyfyngau hinsawdd a natur, yr agenda ymaddasu i'r newid yn yr hinsawdd; heriau o ran sgiliau a chapasiti);

- Ystyried y cyfleoedd (e.e. disgwylir i gyllidebau refeniw Rheoli Perygl Llifogydd (FRM) Llywodraeth Cymru gynyddu'n sylweddol (tua 60% dros dair blynedd¹); y cyfleoedd posibl mewn arloesi a thechnoleg);
- Rôl yr FRMC a'r Bwrdd o ran cyngori ar strategaeth, ynghyd â barn aelodau newydd o'r Bwrdd ar yr FRMC.

2. Mae'r papur hwn yn crynhoi prif bwyntiau'r drafodaeth ac yn cyflwyno opsiynau i'w hystyried gan y Bwrdd llawn. Er mwyn cynorthwyo'r ystyriaeth, mae Cadeirydd yr FRMC yn gofyn y cwestiwn fel a ganlyn:

'O ystyried y perygl cynyddol o lifogydd, disgwyliadau cynyddol ar CNC a'r cynnydd posibl o tua 60% yng nghyllideb Llywodraeth Cymru, a ddylem ymateb drwy gynyddu gwariant ar ein hystod bresennol o raglenni neu a yw hyn yn gyfle i newid blaenoriaethau'n sylweddol?'

3. Mae'r Bwrdd Gweithredol ac aelodau'r FRMC yn cydnabod bod hwn yn bwnc y bydd yr FRMC a'r Bwrdd yn debygol o fod am ddychwelyd ato mewn cyfarfodydd yn y dyfodol, yn bennaf am ei fod yn faes cymhleth sy'n esblygu o hyd. Er enghraifft, bydd angen i drafodaethau barhau gyda Llywodraeth Cymru ar eu blaenoriaethau a'u cynlluniau ar gyfer buddsoddi yn eu cyllidebau cynyddol. Felly, gofynnir am arweiniad strategol gan Fwrdd CNC er mwyn helpu i lywio'r cyfeiriad yn y dyfodol.

Cyd-destun

4. Mae rheoli perygl llifogydd yn weithgarwch amlweddol. Mae elfennau allweddol y cyd-destun i helpu i ystyried y drafodaeth strategol yn cynnwys y canlynol:

- (a) Llywodraeth Cymru sydd â'r cyfrifoldeb statudol² dros gynhyrchu'r Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru, a chyhoeddwyd y fersiwn ddiweddaraf yn 2020³. Mae gan CNC (a phob Awdurdod Rheoli Perygl Llifogydd - RMAs) ddyletswydd i weithredu mewn modd sy'n gyson â'r Strategaeth Genedlaethol⁴. Mae'r Strategaeth yn cynnwys Mesurau (y gellir eu cyflawni) ar gyfer CNC ac RMAs eraill hefyd.
- (b) Mae Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru⁵ yn cynnwys targedau a mesurau ar gyfer FRM dros oes y llywodraeth hon (hyd at 2026); rhestrir y rhain yn Atodiad 1. Noder yn benodol y mesur ar Gomisiwn Seilwaith Cenedlaethol Cymru i 'asesu sut y gellir lleihau'r tebygolrwydd o lifogydd ... erbyn 2050'.

¹ Gweler [Cyllideb Derfynol 2022 i 2023 | LLYW.CYMRU](#) Cyllideb adnoddau (refeniw) 'Rheoli perygl llifogydd a pholisi dŵr' i gynyddu i ~£55 miliwn yn 2024/25 (tua £50 miliwn wedi'i ddyrannu i FRM) o llinell sylfaen o ~£30 miliwn wedi'i ddyrannu i FRM yn 2021/22

² Gweler [Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 \(legislation.gov.uk\)](#) Adran 8

³ Gweler [y Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru | LLYW.CYMRU](#)

⁴ Gweler [Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 \(legislation.gov.uk\)](#) Adran 12

⁵ Gweler [y Rhaglen lywodraethu: diweddariad | LLYW.CYMRU](#)

- (c) Disgrifir gweithgareddau a gwariant presennol CNC ar FRM yn ein Hadroddiad Blynyddol FRM⁶. Atgynhychir yr adran dyraniadau refeniw, sy'n disgrifio ein gweithgareddau a'n lefelau buddsoddi, o'r adroddiad hwnnw yn Atodiad 2. Mae Atodiad 3 yn dangos y disgrifyddion gweithgareddau a ddefnyddiwn i grwpio ein gweithgareddau at ddibenion cynllunio busnes ac adrodd.
- (d) Mae gweithgareddau FRM CNC yn cael eu darparu yng nghyd-destun Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy, Datganiadau Ardal, SoNaRR (Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol) a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae buddion lluosog yn cael eu ceisio a'u cyflawni drwy weithgareddau FRM, a defnyddir egwyddorion a ffyrdd o weithio Deddf yr Amgylchedd a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- (e) Nid yw CNC yn gyfrifol am reoli 'pob achos o lifogydd'. Mae ein pwerau a'n cyfrifoldebau'n ymwneud â llifogydd o brif afonydd a'r môr, ac ar gyfer rheoleiddio cronfeydd dŵr, ac mae gan Awdurdodau Lleol gyfrifoldebau am lifogydd o ddŵr nad yw'n brif afon a dŵr wyneb (a elwir yn aml yn 'llifogydd lleol'). Mae gan CNC rôl oruchwylio strategol hefyd, a ddisgrifir yn y Strategaeth Genedlaethol (paragraffau 123-124) fel a ganlyn:

'cael dealltwriaeth gyson, ar draws Cymru gyfan, o bob ffynhonnell llifogydd ac erydu arfordirol, a'r risgiau sy'n gysylltiedig â nhw, er mwyn darparu cyngor i Lywodraeth Cymru yn ogystal â helpu i hysbysu'r Awdurdodau Rheoli Risg a'r cyhoedd Mae hyn yn bwysig er mwyn gwneud y defnydd gorau o gynllunio a buddsoddi er mwyn rheoli perygl llifogydd yn effeithiol, mewn ffordd sy'n seiliedig ar risg, yn dryloyw ac yn gyson.'

- (f) Rydym yn cynnal adolygiadau ac asesiadau o'n gweithgareddau, a lefelau'r perygl o lifogydd, er mwyn llywio ein proses o gynllunio gwaith i'r dyfodol. Mae enghreifftiau'n cynnwys:
- Mae Asesiad Perygl Llifogydd Cymru (cynnyrch mapio a modelu) yn rhoi data ar lefelau'r perygl o lifogydd nawr ac yn y dyfodol;
 - Mae ein gwaith Adolygu Llifogydd a'n Hadolygiad o'r Gwasanaeth Rhybuddio am Lifogydd ym mis Chwefror 2020 yn llywio'r gwaith o ddatblygu ein gwasanaethau digwyddiadau llifogydd;
 - Llywiodd y gwaith Adolygu Ardaloedd Busnes a wnaed (tua) 2013-2015 ein penderfyniadau i flaenoriaethu gwaith statudol a rhwymedigaethau cyfreithiol (e.e. gwaith cynnal a chadw) dros weithgareddau dewisol neu anstatudol (e.e. codi ymwybyddiaeth gymunedol) – ond gan gydnabod bod y naill a'r llall yn rhan o'r adnoddau sydd gennym reoli perygl llifogydd ac, yn ddelfrydol, y byddai'r ddau weithgarwch (a phob un arall) yn cael eu darparu pe bai digon o adnoddau;
 - Mae Cynlluniau Rheoli Traethlin yn llywio ein gwaith o addasu'r arfordir.
- (g) Mae Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd (FRMPs) newydd CNC wrthi'n cael eu datblygu. Mae'r rhain yn un o ofynion y Rheoliadau Llifogydd (2009) a rhaid iddynt gynnwys gwybodaeth am yr hyn sydd mewn perygl o lifogydd ochr yn ochr â'r amcanion a'r mesurau a gynigiwn i reoli'r perygl o lifogydd i bobl, yr amgylchedd a

⁶ Gweler [Cyfoeth Naturiol Cymru / Adroddiad blynyddol rheoli perygl llifogydd 2020-2021](#), yn enwedig yr adran ar 'ble mae ein harian yn cael ei wario'

gweithgarwch economaidd ledled Cymru dros gyfnod o chwe blynedd. Rydym yn datblygu amcanion strategol cenedlaethol ar gyfer y cynlluniau newydd hyn, ac rydym wedi rhannu fersiynau drafft gyda'r FRMC er mwyn iddo wneud sylwadau arnynt. Mae'r FRMPs presennol (2015) ar gael ar ein gwefan⁷.

- (h) Mae cyd-destun hanesyddol eang i'r ffordd mae'r ymateb i lifogydd wedi esblygu: o gysyniad o *ddraenio tir* ar ddechrau'r 20^{fed} ganrif i *amddiffyn rhag llifogydd* ganol y ganrif i *reoli perygl llifogydd* ar droad y ganrif a, gellid dadlau, i *addasu a gwrthsefyll* llifogydd yn yr 21^{ain} ganrif.
- (i) Byddwn yn ceisio cysylltu'r gwaith o ddatblygu ein cyfeiriad FRM strategol â datblygu ein cynllun corfforaethol nesaf, a byddwn yn parhau hefyd i gysylltu â'r trafodaethau 'lefel gwasanaeth' parhaus rhwng CNC a Llywodraeth Cymru.

Crynodeb o drafodaethau'r FRMC

5. Mae'r prif bwyntiau o drafodaeth yr FRMC ym mis Ebrill wedi'u crynhoi fel a ganlyn:

- (a) Cydnabod y bu ffocws gwleidyddol ar gynlluniau cyfalaf yn aml yn hanesyddol, a diffyg gwerthfawrogiad o'r gweithgareddau hanfodol a ariennir gan refeniw (er y gallai hyn fod yn dod yn fwy cytbwys);
- (b) Gwerthfawrogi bod elfen gref o waith FRM craidd y mae angen buddsoddiad (refeniw) ynddo a'i wella'n barhaus e.e. ein gwasanaeth rhybuddio am lifogydd neu ein gwaith cynnal a chadw. Mae hyn yn cynnwys buddsoddi yn yr asedau seilwaith (ffisegol, dynol, digidol) sy'n sail i'r gweithgareddau craidd hyn;
- (c) Cydnabod y cyfle i newid gweithgarwch ac ymateb, yn sgil cyhoeddiadau cyllideb Llywodraeth Cymru ar gyfer tymor y llywodraeth - y cynnydd mewn refeniw FRM (noder bod hyn ar gyfer pob RMA, nid CNC yn unig) o ~£30 miliwn yn 2021/22 i ~£50 miliwn yn 2024/25;
- (d) Awydd i beidio â gwneud 'mwy o'r un peth' yn ddiodyn, ond i ymateb i'r argyfyngau natur a hinsawdd a'r heriau ymaddasu gyda dulliau newydd neu arloesol;
- (e) Diddordeb mawr mewn gwthio'r ffiniau ar ddulliau cyfan/integredig sy'n seiliedig ar ddalgylch o reoli perygl llifogydd, gyda buddion lluosog. Mae hyn yn cynnwys atebion sy'n seiliedig ar natur, ond gydag ystyriaethau ar raddfa dalgylch i raddau helaeth, ac elfennau cryf o weithio mewn partneriaeth ar raddfa;
- (f) Diddordeb mawr mewn 'gwneud mwy' ar ddatblygu cydnerthedd cymunedol, gan gynnwys y cysyniadau o sut y gall cymunedau wneud mwy i helpu eu hunain, ochr yn ochr â'r gwasanaethau cyhoeddus a ddarperir yn ganolog;

⁷ Gweler [Cyfoeth Naturiol Cymru / Cynlluniau rheoli perygl llifogydd](#)

- (g) Awydd i fod yn arloesol a defnyddio technoleg sy'n dod i'r amlwg, ond cydnabod yr angen i hyn beidio ag amharu ar yr angen am ffocws clir ar waith parhaus sydd ei angen i gadw gweithgareddau craidd ar lefelau priodol o wasanaeth;
- (h) Cydnabod yr heriau sgiliau yn y sector, yn enwedig o ystyried bod cyllideb ychwanegol sylweddol (a disgwyliadau) yn debygol;
- (i) Cydnabod y bydd Llywodraeth Cymru yn chwilio am fwy o gyflawniad a mwy o ganlyniadau yn erbyn y cynnydd (tebygol) yn y gyllideb, a'r cyfle posibl i lunio ein gweithgareddau ychwanegol yn y goleuni hwn e.e. gallem gyflwyno'r achos dros fuddsoddi mwy mewn dulliau seiliedig ar ddalgylch er mwyn sicrhau mwy o ganlyniadau;
- (j) Cydnabod y cysylltiadau cryf â blaenoriaethau a strategaethau cwsmeriaid a digidol CNC, a Datganiadau Ardal⁸ a SoNaRR⁹.
- (k) Awydd i archwilio'r berthynas rhwng cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru dros strategaeth a rôl oruchwylio strategol CNC i sicrhau ein bod yn cyflawni ein holl ddyletswyddau a chyfrifoldebau.

Opsiynau

6. Wrth ymateb i'r her a fynegwyd gan Gadeirydd yr FRMC (paragraff 2), gellir crynhoi'r opsiynau cyffredinol fel a ganlyn:
- Opsiwn A – Gwneud mwy o'r un gweithgareddau.
 - Opsiwn B – Lleihau'r ystod o weithgareddau, ac ehangu eu hansawdd neu eu cwmpas.
 - Opsiwn C – Mabwysiadu dull sylfaen sero a datblygu ein gweithgareddau.
 - Opsiwn D – Ehangu ein gweithgareddau presennol a datblygu rhai newydd.
7. Mae angen i ni gydnabod nad oes unrhyw un ateb i lifogydd a bod angen amrywiaeth o ymyriadau a gweithgareddau. Mae'n wir i raddau, er bod angen i ni addasu a bod yn agored i dactegau a gweithgareddau newydd yn ein hymateb i heriau'r argyfyngau hinsawdd a natur.
8. Mae angen i ni gydnabod hefyd fod gennym gasgliad sylweddol iawn o asedau (ffisegol, dynol, digidol) sydd angen eu cynnal a chadw (gweithredu a chynnal a chadw, a gwelliant parhaus). Mae bylchau a gwasgbwyntiau yn y gwasanaethau a ddarperir ar hyn o bryd e.e. cynnal a chadw, cyngor datblygu, rhwydwaith hydrometrig, ein gwasanaethau digidol ac ati. Nid yw'n fater o newid tactegau yn unig a naill ai gwneud llai neu barhau â'r sefyllfa bresennol gyda'r gweithgareddau hyn wrth i ni ddatblygu

⁸ [Cyfoeth Naturiol Cymru / Datganiadau Ardal](#)

⁹ [Cyfoeth Naturiol Cymru / Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol \(SoNaRR\) Cymru 2020](#)

gweithgareddau newydd a fydd yn 'trwsio'r heriau llifogydd' (a'r heriau hinsawdd a natur) sy'n ein hwynebu. Nid yw mor syml â hynny.

9. At hynny, ar gyfer pob un o'n gweithgareddau, mae amrywiaeth o opsiynau ar gyfer 'gwneud mwy' ym mhob gweithgaredd, yn hytrach na dewis deuaidd. Ystyriwch yr enghraifft o Rybuddion Llifogydd. Mae'r opsiynau'n cynnwys gwneud mwy ar (a) ehangu cwrpas y gwasanaeth yn ddaearyddol (mwy o eiddo yn cofrestru ar gyfer gwasanaethau presennol) (b) gwella ansawdd y gwasanaeth (rhybuddion mwy cywir i gwsmeriaid presennol) neu (c) datblygu gwasanaethau newydd e.e. rhybuddion llifogydd dŵr wyneb. Pa un yw'r opsiwn gorau? Mae cyfres o ddewisiadau ar gyfer ein holl weithgareddau o ran i ba raddau rydym yn ymgymryd â nhw. Hefyd, mae pob dewis yn dibynnu ar seilwaith neu systemau sylfaenol e.e. mae ehangu cwrpas yn gofyn am fwy o orsafoedd a systemau telemetreg, a mwy o alluoedd modelu. Nid yw'n ddewis syml o wneud mwy o un gweithgarwch yn unig – mae rhyngweithio rhyngddynt.

Yr opsiwn a ffefrir

10. Awgrymir mai Opsiwn D yw'r opsiwn realistig a'r opsiwn a ffefrir – mae angen cyfuniad o'r canlynol arnom:

- (a) mynd i'r afael â bylchau yn y ddarpariaeth gwasanaethau allweddol bresennol;
- (b) ystyried ehangu'r gwasanaethau a ddarperir mewn rhai meysydd gweithgareddau presennol (i'w cytuno); a
- (c) chyflwyno elfennau newydd o weithgarwch.

Efallai y bydd Opsiwn C yn ymddangos yn ddymunol, ond gwyddom na allwn roi'r gorau i wneud llawer o'n gweithgareddau presennol, am resymau deddfwriaethol a disgwyliadau, a byddai'r opsiwn hwn yn cymryd amser i'w asesu a'i gyflawni. Nid yw Opsiynau A a B yn ehangu'r adnoddau sydd gennym i ymateb i'r heriau.

11. Ar ôl trafod yn yr FRMC a'r ET, awgrymir mai dyma'r 5 prif faes arfaethedig o weithgarwch newydd neu estynedig i'w hystyried:

(a) **Datblygu a sefydlu dulliau rheoli a darparu dalgylchoedd integredig ymhellach**

Rydym yn gwybod bod arnom angen yr ystod lawn o ddulliau dalgylch cyfan ar gyfer rheoli'r tywydd eithafol sy'n ein hwynebu (sychder a gwres, yn ogystal â llifogydd). Mae angen i ni gysylltu'n well â'r ffordd rydym yn rheoli'r tir (e.e. cyfleoedd mawndiroedd, plannu coed, gwneud lle ar gyfer dŵr, arferion amaethyddol), sut rydym yn rheoli cyrsiau dŵr (yn eu cyfanrwydd - o'r tarddiad i'r môr), sut rydym yn manteisio ar atebion sy'n seiliedig ar natur (gan gydnabod eu bod yn rhan o'r adnoddau sydd gennym, a bod angen strwythurau lle defnyddir peirianeg hefyd) a sut rydym yn cynllunio datblygu ar gyfer y dalgylch cyfan, ar gyfer buddion lluosog a mynd i'r afael â heriau'r argyfyngau natur a hinsawdd. Mae angen i ni weithio gyda phartneriaid a rhanddeiliaid hefyd - nid yw'r holl ysgogiadau gyda ni, ac nid ni sy'n gyfrifol am yr holl ddarpariaeth. Mae Datganiadau Ardal a SoNaRR yn adnoddau da i'n helpu, ond mae arnom angen mwy o egni a ffocws ar gyfer gwaith cynllunio a darparu dalgylchoedd integredig go iawn, ar draws pob dalgylch yng Nghymru.

(b) **Adeiladu gwydnwch cymunedol**

Gwyddom fod risg weddilliol i gymunedau hyd yn oed ar ôl i ni wneud popeth o fewn ein gallu fel cyrff cyhoeddus (RMAs) i reoli'r perygl o lifogydd. Gwyddom hefyd fod rhaid i ni flaenoriaethu lleoliadau risg uchel, sy'n golygu efallai na fydd cymunedau bach neu anheddau ynysig yn derbyn yr ystod lawn o wasanaethau rheoli perygl llifogydd. Hyd yn oed os oes gan leoliadau amddiffynfeydd rhag llifogydd, gall llifogydd ddigwydd ac nid ydynt yn warant na fydd llifogydd byth yn digwydd. Mae angen i'r cysyniad o wydnwch llifogydd fod yn amlwg yn ein gweithgareddau yn y dyfodol e.e. adeiladu neu ôl-osod eiddo â deunyddiau sy'n ystyriol o lifogydd fel y gellir eu meddiannu'n gynt o lawer ar ôl llifogydd, neu wella ein gwasanaeth rhybuddion llifogydd a hyrwyddo datblygiad cynlluniau llifogydd cymunedol ac unigol.

(c) **Archwilio gwneud mwy ar rôl oruchwylio strategol**

Nid yw graddau'r rôl oruchwylio strategol wedi'i diffinio ac mae lle i wneud mwy e.e. ar annog cydweithio rhwng pob RMA neu ar arwain ar yr agenda datblygu sgiliau ar gyfer Cymru. Gallem fod yn fwy cyfarwyddol yn yr hyn a wnawn a'r hyn y gofynnwn i eraill ei wneud. Byddai angen gwneud hyn yn ofalus ac mae'n bwysig cydnabod y risgiau – er enghraifft, byddai angen i ni barchu democratiaeth leol ac atebolrwydd Awdurdodau Lleol, a rolau strategaeth a pholisi Llywodraeth Cymru.

(d) **Datblygu cynlluniau ymaddasu ar gyfer ardaloedd sydd mewn perygl mawr**

Gwyddom fod angen cymryd golwg hirdymor a chynllunio ar gyfer dyfodol anodd. Mae'r cysyniad o 'lwybrau addasol' yn un defnyddiol yma; y syniad o gynllunio ar gyfer ystod o senarios a sbardunau, felly os cyrhaeddir y sbardun, rydym i gyd yn gwybod beth yw'r ymateb cywir yn hytrach na chladdu ein pennau yn y tywod a gobeithio na fydd yn digwydd a cheisio ymateb pan fydd yn digwydd, pan mae'n rhy hwyr. Rydym yn datblygu cynlluniau addasol mewn mannau, ond mae'n *ad hoc* ac mae ei angen ar gyfer Cymru gyfan. Mae hyn yn cysylltu â'r cysyniad cynllunio dalgylch integredig (neu barth arfordirol) o dan (a) uchod.

(e) **Integreiddio'r cyfleoedd ariannu, gan sicrhau'r canlyniadau gorau posibl ar gyfer ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur**

Mae perygl bod cyllid a mentrau'n bodoli ar eu pennau eu hunain ac nad ydynt yn gydgysylltiedig, ar draws yr holl ymyriadau amgylcheddol/adnoddau naturiol. Er enghraifft, a yw cyfleoedd mawndiroedd wedi'u cydgysylltu'n llawn â phwysau dŵr (maint ac ansawdd dŵr)? Mae angen i ni wneud mwy i'w cydgysylltu a bod yn hyblyg yn ein dulliau gweithredu – ac mae hyn hefyd yn ymwneud â'r cysyniad cynllunio integredig o dan (a) uchod.

12. Mae'r rhain yn feysydd lle awgrymir y dylid gwneud mwy o ymdrech. Gwyddom hefyd fod angen i ni sicrhau, yn unol â pharagraff 8, ein bod yn mynd i'r afael â'r bylchau a'r pwysau yn ein gwasanaethau presennol. Nid yw'n fater o wneud llai o'r hyn rydym yn ei wneud nawr, er mwyn gwneud mwy o'r hyn a awgrymir ym mharagraff 11 uchod. Mae angen i ni wneud y ddau beth. **Wrth gwrs, dim ond gyda naill ai mwy o adnoddau neu lefelau gwasanaeth gwahanol y cytunwyd arnynt y mae hyn yn bosibl** Y dewis arall yw ein bod yn ail-flaenoriaethu'r adnoddau presennol i wneud mwy o'r gweithgareddau o dan baragraff 11 uchod, ond y cwestiwn fyddai 'oddi wrth beth?' Nid oes llawer o gyfle i ailgyfeirio'r adnodd FRM presennol heb effaith sylweddol

ar weithgareddau FRM craidd, felly mae angen trafodaethau ar lefelau gwasanaeth yn y dyfodol.

13. Gwyddom hefyd fod heriau sylweddol o ran sgiliau a chapasiti sy'n effeithio ar y sector cyfan. Bydd angen ymdrech ar y cyd i fynd i'r afael â hyn, a bydd yn cymryd amser, felly mae'n debygol o fod yn gyfyngiad gwirioneddol ar ein huchelgais a'n gallu i gyflawni.

Risgiau a chyfleoedd

14. Mae prif risgiau lefel uchel yr opsiwn a ffefrir yn cynnwys:

- (a) Ni fydd rhagor o gyllideb ychwanegol (y tu hwnt i'r hyn a gyhoeddwyd) ar gael; y canlyniad fyddai, os byddwn yn gwneud mwy, y byddem yn rhoi gwaith a phwysau ychwanegol ar yr adnoddau presennol (cam lliniaru: gweithio gyda Llywodraeth Cymru i gynllunio a dangos gwerth adenillion ar fuddsoddiad, a dim ond gwneud mwy os yw'r gyllideb gennym i wneud hynny).
- (b) Rydym yn gorymestyn ein hunain ar dasgau newydd i feysydd sydd ar gyrion ein cylch gwaith, neu y tu hwnt iddo, e.e. ar ehangu rôl oruchwylio strategol, gan gynnwys i diriogaeth polisi Llywodraeth Cymru (cam lliniaru: bydd angen i ni ystyried yn ofalus derfynau a goblygiadau (bygythiadau a chyfleoedd) gwneud mwy yn y maes hwn, gan fod yn glir ar y ffiniau/ymylon hyn).
- (c) Yr heriau o ran adnoddau hyd at gynnydd posibl o 60% yn y sylfaen adnoddau. Bydd hyn yn gofyn am reolaeth sylweddol ar raglenni/prosiectau. Hefyd, mae prinder sgiliau a chapasiti yn y sector, gyda'r risg na allwn recriwtio staff i ddarparu adnoddau ar gyfer yr ymrwymadau newydd (cam lliniaru; yn unol â pharagraff 13, bydd angen gweithredu sylweddol ar y cyd i fynd i'r afael â hyn).
- (d) Rheoli disgwyliadau – mae cwmpas yr hyn sy'n cael ei ddisgrifio'n sylweddol e.e. bydd cynlluniau rheoli ac addasu dalgylchoedd gwirioneddol integredig a hirdymor ar gyfer *pob* dalgylch ledled Cymru yn cymryd cryn amser ac adnoddau i'w cyflawni (cam lliniaru: byddai angen i ni reoli disgwyliadau o'r dechrau e.e. drwy ymgysylltu'n effeithiol â rhanddeiliaid).

15. Mae prif gyfleoedd lefel uchel yr opsiwn a ffefrir yn cynnwys:

- (a) Ni yw'r 'arbenigwyr cenedlaethol'. Rydym mewn sefyllfa dda i ymgymryd â'r gweithgareddau hyn, mae angen rhywun i'w harwain a'u sbarduno ac, os nad ni, pwy? Fodd bynnag, mae angen cydnabod nad ni fydd yn gyfrifol am yr holl ddarpariaeth; mae gweithio mewn partneriaeth yn bwysig ar gyfer cynllunio a chyflawni.
- (b) Mae'r rôl oruchwylio strategol yn rhoi cyfle i gyflawni llawer o weithgareddau, os ydym am eu harchwilio (er bod angen elfen briodol o ofalus – gweler paragraff 14(b) uchod).
- (c) Mae'r tebygolrwydd o gyllideb ychwanegol yno - mae'n ymddangos yn rhesymol rhagdybio y byddwn yn cael cyfran.

- (d) Mae sylw ac ewyllys wleidyddol yn gysylltiedig â'r argyfyngau hinsawdd a natur, felly mae lle a chyfle i ni wneud mwy yn y meysydd hyn (os yw adnoddau'n caniatáu).
- (e) Rydym yn datblygu ein cynllun corfforaethol a'n gweledigaeth hirdymor, ac mae cyfle o ran yr amseru a'r aliniad. Dyma'r adeg iawn i fyfrio ar ein dyletswyddau a'n cyfrifoldebau.

Goblygiadau ehangach

16. Bydd goblygiadau ehangach i beth bynnag y byddwn yn dewis gwneud mwy ohono, neu ei wneud yn wahanol. Mae hyn yn cynnwys:
- a) Gwasanaethau cymorth mewnol CNC: bydd effeithiau ar yr holl wasanaethau cymorth a bydd angen mewnbwn ychwanegol ar gyfathrebiadau, ymgysylltu â rhanddeiliaid, cyngor cyfreithiol, cymorth ariannol, caffael, recriwtio ac ati. Bydd angen lefelau addas o adnoddau ar y gwasanaethau cymorth hyn.
 - b) Recriwtio a chadw: rydym yn gwybod bod y farchnad ar gyfer gweithwyr proffesiynol perygl llifogydd yn heriol iawn a bod prinder pobl addas ar draws y sector. Bydd angen sgiliau rhanddeiliaid ac ymgysylltu a gweithwyr proffesiynol arnom hefyd. Ni fydd cynnydd posibl o 60% yn y gyllideb a gweithgarwch yn digwydd yn ddiraffferth. Mae hon yn broblem/risg sylweddol y mae angen ei rheoli, gyda dull rheoli rhaglenni/prosiectau yn ôl pob tebyg.
 - c) Timau a strwythurau presennol: ni ellir ychwanegu cynnydd posibl o ~60% yn nifer y staff (os mai felly y bydd pethau) i'r strwythurau presennol. Bydd angen ystyried ffurf a strwythur y sefydliad, ac o bosibl newid rhaglenni yr ymgwymerir â nhw.
 - d) Agweddau cydraddoldeb: mae ystyriaethau cydraddoldeb ac amrywiaeth - er enghraifft, sut rydym yn gweithio gyda chymunedau difreintiedig sydd mewn perygl o lifogydd, neu sectorau anodd eu cyrraedd mewn cymdeithas. Ar hyn o bryd, nid ydym wedi cwblhau Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan ein bod yn trafod syniadau a chyfeiriad yn hytrach na chynigion cadarn.
 - e) Effeithiau iechyd: mae agweddau iechyd corfforol a meddyliol i lifogydd a rheoli perygl llifogydd. Fel uchod, ar hyn o bryd, nid ydym wedi cwblhau asesiad o'r effaith ar iechyd.
 - f) Diogelu Data: efallai y bydd rhai goblygiadau o ran diogelu data a GDPR, ond mae'r rhain yn debygol o fod yn estyniadau o'r hyn rydym yn ei ystyried a'i reoli eisoes e.e. data sydd gennym ar dderbynwyr ein gwasanaeth rhybuddion llifogydd. Fel uchod, ar hyn o bryd, nid ydym wedi cwblhau asesiad o'r effaith ar ddiogelu data.
 - g) Ystyriaethau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol; mae llifogydd yn cysylltu'n dda â'r cysyniad o lesiant cenedlaethau'r dyfodol, ac yn benodol ein hamcanion llesiant (e.e. ein hamcan i *leihau'r risg i bobl a chymunedau o beryglon amgylcheddol megis llifogydd a llygredd*). Mae egwyddorion a ffyrdd o weithio Lles a Rheoli

Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy (SMNR) yn rhan annatod o'n gwaith llifogydd, a byddant yn feysydd fydd yn cael eu hystyried ar gyfer ehangu.

Y camau nesaf

17. Byddwn yn defnyddio'r adborth o sesiwn drafod y Bwrdd ac yn datblygu'r syniadau ymhellach gyda'r FRMC a chyda'r Tîm Gweithredol (fel y bo'n briodol). Os dymunir, byddwn yn ailystyried yr eitem mewn sesiwn/sesiynau'r Bwrdd yn y dyfodol (i'w gytuno).
18. Byddwn yn cael trafodaethau cynnydd cyfochrog gyda Llywodraeth Cymru hefyd ar y cynlluniau a'r blaenoriaethau ar gyfer buddsoddi yn eu cyllideb refeniw gynyddol ddangosol, ac ar lefelau gwasanaeth. Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i ymuno â'n trafodaethau FRMC.
19. Byddwn yn gweithio gyda'r FRMC i ddatblygu'r amcanion strategol ar gyfer y Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd.

Argymhelliad

20. Yr argymhelliad (mewn ymateb i gwestiwn a ofynnwyd ym mharagraff 2) yw ein bod yn cynllunio ar gyfer dull hybrid (Opsiw D) o gydgrynhoi a llenwi bylchau mewn gweithgareddau presennol a rhoi hwb i'r gweithgareddau 'newydd' ym mharagraff 11 uchod – yn amodol ar y gyllideb a'r adnoddau sydd ar gael. Mae angen gwneud rhagor o waith, a chael barn aelodau'r Bwrdd, ar y dull gweithredu ac ar y themâu ar gyfer gweithgareddau newydd (neu wedi'u blaenoriaethu).

Mynegai atodiadau

Atodiad 1 – Mesurau Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud â rheoli perygl llifogydd

Atodiad 2 – Gweithgareddau refeniw a dyraniad cyllideb FRM CNC

Atodiad 3 – Disgrifiyddion gweithgareddau FRM a ddefnyddir ar gyfer cynllunio busnes ac adrodd

Annex 1 – Welsh Government Programme for Government measures directly relating to flood risk management

Fund additional flood protection for at least 45,000 homes.

Deliver nature-based flood management in all major river catchments to expand wetland and woodland habitats.

Commission an independent review of the local government section 19 and Natural Resources Wales reports into extreme flooding in winter 2020-21.

Ask the National Infrastructure Commission to assess how the nationwide likelihood of flooding of homes, businesses and infrastructure can be minimised by 2050.

Establish a targeted scheme to support restoration of seagrass and saltmarsh habitats along our coastline.

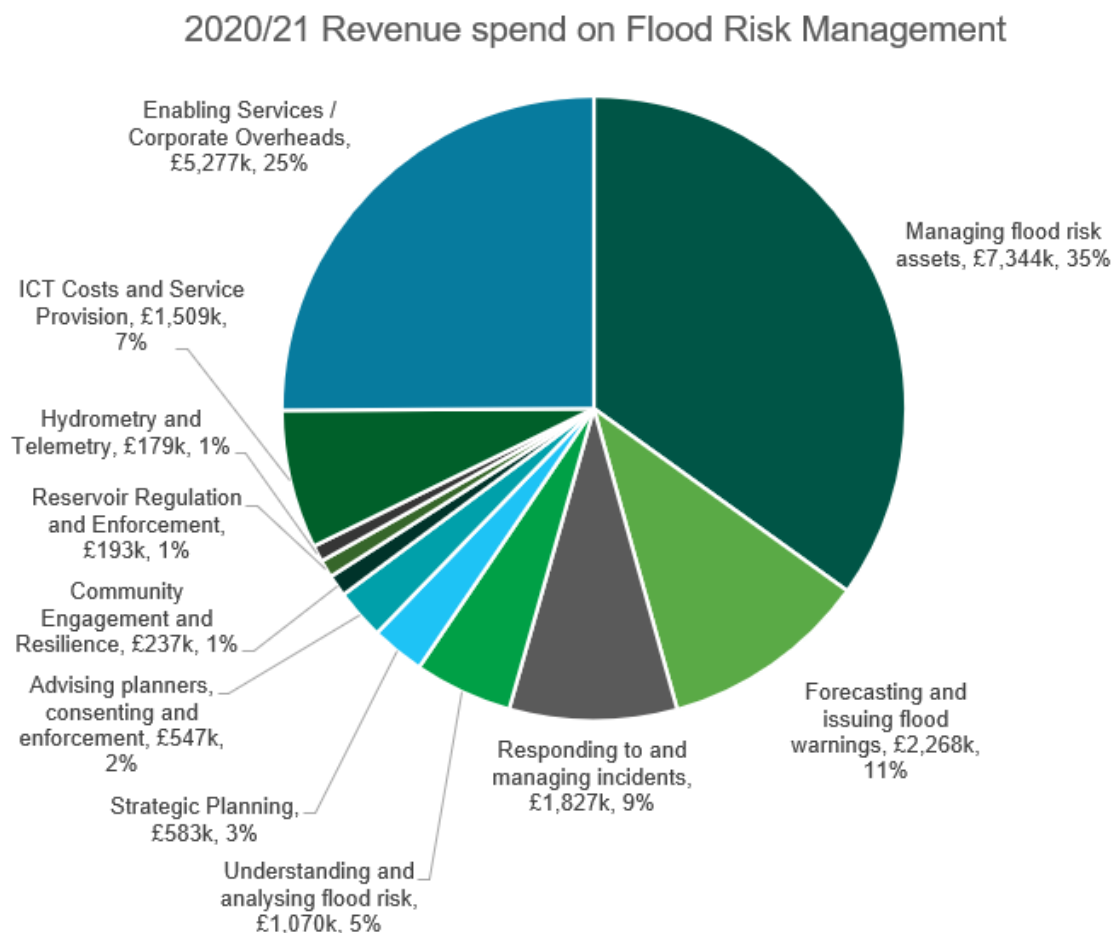
Annex 2 – NRW’s FRM revenue activities and budget allocation

(from NRW’s FRM Annual Report [Natural Resources Wales / Flood risk management annual report 2020-2021](#))

Revenue Funding

The 2020/21 revenue settlement of £21m supported the significant effort that goes into sustaining and providing the services, advice, tools and activities NRW undertakes to help manage flood risk in Wales. This funding predominantly supports staff costs, routine maintenance works, various enabling services which support our work and other routine activities. A breakdown of revenue spend by activity is included in figure 9 below.

Figure 9: Chart showing the breakdown of revenue spend by activity

Each of these work areas interact and overlap with each other to deliver key services, therefore there are some areas where teams support wider activities which can misrepresent the scale of effort in some of the above activities, for example Hydrometry and Telemetry

work heavily supports forecasting and issuing flood warnings and is accounted for above accordingly.

Enabling Service and Corporate Overheads include FRMs contribution to the operation of key business services which support the delivery of FRM activities, these include Communications, Procurement, Governance and Leadership, Corporate Planning, Legal Services, People Management, Facilities, Fleet Management and Finance. ICT costs are associated with ongoing business support, infrastructure and ongoing service and licence fees for FRM systems.

This year's revenue allocation included an increase of an additional £1.25m over previous years, this enabled an additional 36 Full Time Equivalent (FTE) posts to be established as well as supporting the delivery of additional routine maintenance works in year alongside a number of smaller projects. The revenue budget of £21m was fully utilised in 2020/21 and helped support many of the initiatives outlined in this report and ensured that our "business as usual" services continued to be delivered effectively

Annex 3: FRM activity descriptors used for business planning and reporting

Papur Bwrdd

	Manylion y Papur
Teitl y Papur:	Adroddiad Lles, Iechyd a Diogelwch 2021-2022
Cyfeirnod y Papur:	22-05-B16
Noddwyd y Papur gan:	Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol, Strategaeth Gorfforaethol a Datblygu
Cyflwynwyd y Papur gan:	Charlotte Morgan, Rheolwr Lles, Iechyd a Diogelwch
Diben y papur:	Craffu/penderfyniad

Mater

1. Dyma grynoded blynyddol o'n perfformiad Lles, Iechyd a Diogelwch ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC). Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg o sut mae CNC wedi rheoli Lles, Iechyd a Diogelwch gydol 2021-2022.

Cefndir

2. Cymeradwyodd y Bwrdd Strategaeth a Chynllun Gwella newydd Lles, Iechyd a Diogelwch 2021-2024 ym mis Medi 2021. Lanswyd y Rhaglen Lles, Iechyd a Diogelwch i hybu gwelliannau i alluogi CNC i geisio cyflawni ei uchelgais mewn perthynas â Lles, Iechyd a Diogelwch ei weithwyr.
3. Nododd Adroddiad Iechyd, Diogelwch a Lles y flwyddyn ariannol ddiwethaf gamau nesaf a gwaith ar gyfer y dyfodol i'w gweithredu drwy Strategaeth a Chynllun Gwella Lles, Iechyd a Diogelwch 2021-2024 CNC.
4. Erbyn diwedd 2021-2022, rydym wedi cwblhau sawl un o'r prif gamau gweithredu yn y Cynllun yn cynnwys:
 - Sicrhau cofrestrriad ISO 45001: 2018 – Safon rheoli Iechyd a Diogelwch galwedigaethol.
 - Sefydlu partneriaeth gydweithio gyda'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch, CNC a'r Comisiwn Coedwigaeth.

Asesu

5. Yn 2021/2022 llwyddom i wneud camau mawr pellach i weithredu'n Strategaeth. Mae'r uchafbwyntiau o 2021/2022 yn cynnwys:
- Adolygiadau o ddigwyddiadau difrifol. Adolygodd y tîm Lles, Iechyd a Diogelwch ddau ddigwyddiad difrifol ac achosion y bu ond y dim iddynt ddigwydd gan ddefnyddio'r weithdrefn adolygu digwyddiadau. Roedd y digwyddiadau hyn yn cynnwys gweithgareddau gwaith coedwigaeth a digwyddiad trafndiaeth.
 - Digwyddiadau Colli Amser ac Anafiadau adroddadwy RIDDOR. Adroddwyd am saith digwyddiad adroddadwy RIDDOR a thri digwyddiad colli amser ar gyfer 2021/2022. Mae hyn yn gynydd ar y llynedd. Mae adrodd am ddigwyddiadau y bu ond y dim iddynt ddigwydd wedi cynyddu o gymharu â'r flwyddyn ariannol ddiwethaf, gyda'r pandemig a mesurau cyfnodau clo yn dal ar waith. Mae'r tîm Lles, Iechyd a Diogelwch wedi darparu hyfforddiant i reolwyr ac arweinwyr timau ar adrodd ac ymchwilio i ddigwyddiadau. Mae pwysigrwydd rheoli risgiau iechyd a diogelwch a chefnogi staff wedi'i gyflawni drwy ymgyrchoedd a gwaith ymgysylltu gan y tîm Lles, Iechyd a Diogelwch.
 - Ym mis Rhagfyr 2021, sicrhodd CNC gofrestrriad ISO 45001: 2018. Safon ar gyfer rheoli iechyd a diogelwch galwedigaethol yw ISO 45001:2018. Mae fframwaith ISO 45001: 2018 yn galluogi sefydliadau i ddarparu gweithleoedd diogel ac iach drwy atal anafiadau a salwch cysylltiedig â gwaith, yn ogystal â thrwy wella ei berfformiad Iechyd a Diogelwch Galwedigaethol yn rhagweithiol.
 - Covid-19. Darparwyd cyngor a chanllawiau sylweddol i'r busnes yn ystod yr amser digynsail hwn, yn cynnwys asesiad risg swyddogaethol, canllawiau i'r rhai sy'n gweithio ym maes Gweithrediadau a chanllawiau ar fynediad diogel i swyddfeydd.
 - Safon Iechyd Corfforaethol. Cyflwynwyd y cais ar gyfer dyfarniad lefel aur y Safon Iechyd Corfforaethol ym mis Mawrth 2021. Nid yw Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi gallu cynnal yr asesiadau oherwydd y pandemig gan fod angen adnoddau yn y maes hwnnw.
 - Holiaduron cyn-cymhwysu. Aseswyd cyfanswm o 42 o holiaduron cyn-cymhwysu ar gyfer nifer o wahanol dimau. Diben yr asesiad yw sicrhau bod y contractwyr a'r cwsmeriaid rydym yn gweithio gyda nhw wedi'u hasesu'n briodol.
6. Darparwyd gwelliannau a datblygiadau pellach fel:
- Sawl menter les benodol gydol y flwyddyn e.e. Diwrnod Iechyd Meddwl y Byd, Mis Ymwybyddiaeth o Straen.
 - Parhau i ganolbwyntio ar hyrwyddo mis wedi'i neilltuo i iechyd menywod yn ystod mis Hydref a mis ar gyfer iechyd dynion yn ystod mis Mawrth.
 - Cynnal un archwiliad mewnol ar Ddirgryniad Llaw a Braich, a gafodd sgôr cymedrol.

- Cryfhau'r berthynas waith gyda'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch a Chytundeb Diogelwch y Diwydiant Coedwigaeth gyda ffocws ar feysydd Lles, Iechyd a Diogelwch allweddol fel cymhwysedd llif gadwyn.
- Cymeradwyo polisiâu/gweithdrefnau Lles, Iechyd a Diogelwch allweddol i sicrhau bod gennym brosesau cadarn ar waith e.e. Iechyd galwedigaethol, gweithio ar eich pen eich hun ac o bell, gofal llygaid a chymorth cyntaf.

Argymhelliad

7. Gofynnir i'r Bwrdd gymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol Lles, Iechyd a Diogelwch ar gyfer 2021/2022.

Y Camau Nesaf

8. Bydd y tîm Lles, Iechyd a Diogelwch yn parhau i gefnogi'r busnes i sicrhau bod risgiau Lles, Iechyd a diogelwch yn cael eu rheoli'n effeithiol gan CNC. Wrth edrych ymlaen, bydd angen i CNC gynnal a hefyd ddatblygu a gwella ein diwylliant cryf o fonitro a dysgu ym maes Lles, Iechyd a diogelwch ymhellach. Bydd hyn yn parhau i fod yn elfen allweddol o'n strategaeth i symud ymlaen yn y dyfodol.
9. Bydd y tîm Lles, Iechyd a Diogelwch yn defnyddio'r wybodaeth a gasglwyd a'r gwersi a ddysgwyd wrth ddatblygu'n strategaeth a'n cynllun gweithredu ar gyfer y dyfodol.

Goblygiadau Ariannol

10. Cydnabyddir bod camreoli Lles, Iechyd a Diogelwch yn golygu goblygiadau ariannol sylweddol. Mae'r tîm Lles, Iechyd a Diogelwch yn parhau i gyflwyno systemau newydd er mwyn rheoli'n risgiau Lles, Iechyd a Diogelwch a lleihau unrhyw gostau o ganlyniad. Yn ogystal â diogelu'n staff a'r rhai sy'n gweithio ar ac yn defnyddio'r ystad y mae CNC yn ei rheoli, gallai goblygiadau ariannol sylweddol godi yn sgil methiannau i weithredu system Lles, Iechyd a Diogelwch gadarn.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

11. Heb ei gwblhau ar gyfer yr adroddiad hwn.

Mynegai Atodiadau

- Atodiad 1: Adroddiad Lles, Iechyd a Diogelwch Blynyddol – 2021/2022.

Annex 1 – WH&S Annual Report 2021/2022

Summary

This is the annual report to inform of the Wellbeing, Health and Safety (WH&S) developments in 2021/2022 including

- Improvements to our safety management systems
- Performance
- Actions/initiatives that have been put in place.

Overview

The new NRW Wellbeing, Health and Safety Strategy and Improvement Plan for 2021 – 2024 were approved in September 2021. These documents describe the strategic direction for wellbeing, health and safety over the next three years. They detail how NRW intends to organise itself to maintain legal compliance as a minimum and promote a positive, sustainable wellbeing, health and safety culture to continually improve performance.

Good health and wellbeing is increasingly being acknowledged as a vital element in supporting and developing a workforce. Not only are there positive benefits to staff but there are also financial and reputational benefits to the organisation. NRW recognises that an important aspect is the promotion and maintenance of the physical and psychological health, wellbeing and safety of its entire organisation. In order to deliver NRW WH&S objectives, it is vitally important that NRW has a highly motivated, empowered, engaged and healthy workforce.

NRW is seeking to gain registration to both the International Occupational Health and Safety Management Standard ISO 45001:2018 and the Corporate Health Standard gold/platinum award. Working towards, securing and maintaining these standards will be a clear demonstration of NRW's commitment to recognised best practice, enhancing our reputation with staff and new and existing stakeholders, such as the Health & Safety Executive and the Forest Industry Safety Accord, including those in industry and business.

The new WH&S Strategy clearly demonstrate that NRW values its staff and customers and wants them to be safe and thrive because of the positive culture and benefits of working to support the natural resources of Wales. Put simply, it's about NRW being a great place to work and a great organisation to do business with.

The key priorities that were identified to be taken forward in 2021/2022 were:

- The Wellbeing Health and Safety Policy is revised and implemented.
- Health and safety training requirements for all NRW staff are more clearly defined.
- All leaders and managers commit more fully to, and are accountable for, the management of wellbeing health and safety.
- Occupational health and safety risks are managed and controlled in a sensible, proportionate, and enabling manner.
- Improved wellbeing, health and safety promotion, communication, and consultation mechanisms.
- Revised risk assessment process within NRW.
- NRW successfully achieving registration to ISO 45001.
- NRW to maintain the Corporate Health Standard Silver award and await assessment for the Gold level award assessment by Public Health Wales.

Headlines from 2021/2022 include:

- **Serious Incident Reviews (SIR)** –We reviewed three serious incidents and near misses using the serious incident procedure. These incidents involved forestry work activities, a transport incident and a fatal accident to one of NRW's contractors.
- **RIDDOR Reportable LTI's and Injuries.** Seven RIDDOR reported incidents and three lost time incidents (LTIs) for 2021/2022, this is an increase on last year. As expected, incident and near miss reporting increased on last year as Covid-19 restrictions eased and we opened up more.
- We have continued to deliver **training for managers and team leaders** on reporting and investigating incidents. The importance of managing health and safety risks and supporting staff have been delivered through campaigns and engagement activities co-ordinated by the WH&S team.
- **ISO 45001.** ISO 45001:2018 is a standard for the management of occupational health and safety. The framework of ISO 45001: 2018 enables organisations to provide safe and healthy workplaces by preventing work-related injury and ill health, as well as by proactively improving its Occupational H&S performance. NRW attained registration to ISO 45001:2018 in December 2021.
- **Covid-19.** Advice and guidance given to the business during this unprecedented time, which included a Covid 19 functional risk assessment, lateral flow testing guidance and task specific Covid 19 risk assessments.
- **Corporate Health Standard.** The application for the Corporate Health Standard award for gold level was submitted in March 2021. Public Health Wales have been unable to undertake the assessments due to the pandemic as resources were required in that area.
- **Pre-qualification Questionnaires.** A total of 42 pre-qualification questionnaires were assessed, for a number of different teams. This assessment is required as part of health and safety legislation and ensures that our contractors and customers have been assessed prior to undertaking any work on NRW estate.
- More detail on the headlines is provided below.

National Wellbeing, Health & Safety Committee

The National Wellbeing, Health & Safety committee met four times in 2021/2022 to discuss issues raised, update on progress and provide guidance and recommendations, addressing wellbeing, health and safety matters at a strategic level. Topics have included:

- Review of the Strategic Risk Register, particularly the WHS risks
- Incident reporting and analysis of data
- Discussion and review of current Serious Incident Reviews, with monitoring of actions
- Consideration of Internal and external audit findings and recommendations
- Feedback from Regional Forums and Trade Union representatives

In 2021/2022, all the WH&S forums continued with the action focussed approach developed previously, raising awareness of their existence and playing a role in delivery of the strategy and improvement plan items. They also focussed their attention on local initiatives and development of action plans on priority issues, which they had identified, and which complemented and supported the work led by the corporate wellbeing, health and safety team.

Performance – health and safety

Headline accident and near miss statistics

- RIDDOR reportable LTI's and Injuries with no lost time reports to staff have increased this year, with Near Miss reporting by staff also increasing in comparison to the last financial year. This is likely to be as a result of restrictions in place on work and travel throughout the year due to the ongoing pandemic lifting.
- Incidents and near misses relating to contractors have remained fairly static, but members of the public injuries and near misses reported have also reduced.
- The WH&S team continue to deliver training for managers and team leaders on reporting and investigating incidents.
- The importance of managing health and safety risks and supporting staff have been delivered through campaigns and engagement by the WH&S team.
- It is also pleasing to note that there has been continued efforts by the local WH&S forums to improve the quantity and quality of incident reports and to ensure incidents are investigated and closed off by line managers.

	2021/2022	2020/2021	2019-2020	2018-2019	2017-2018	2016-2017
RIDDOR – staff	7	3	6	2	8	9
Lost time injuries – staff	3	1	4	5	8	4
Injuries, no lost time - staff	51	19	121	53	59	68
Near miss – staff	156	109	183	163	201	232

Serious incident reviews	4	4	5	2	3	9
Injuries - contractors	3*	5*	5	9	9	8
Injuries – public	38	18	53	53	95	70
Near miss – contractors	62	46	50	40	44	62
Near miss – public	30	23	33	20	39	27
Property Damage	36	35	32	43	48	63
Hazards Reported	166	65	83	103	78	6

* Includes 1 RIDDOR Reportable injury to a contractor. This will have been reported to HSE by the contractor but has been included in our statistics to ensure a suitable investigation/review takes place.

- Reporting of Injuries, Diseases and Dangerous Occurrences Regulations 2013 (RIDDOR) incident is a particular type of incident that is required to be reported to the Health and Safety Executive (HSE)
- A lost time injury (LTI) is where a member of staff is injured during the course of their work and they have subsequently had time off or been on light duties as a result of their injuries (reportable under RIDDOR if over 7 days). Lost Time starts the first day after the person was injured. The LTI figure does not include LTI's that became RIDDOR reportable.
- An injury with no lost time (Non-LTI) is where a member of staff is injured during the course of their work but only needed minor 1st aid treatment and subsequently have not had any time off work.
- A Near Miss is an unplanned or uncontrolled event that does not cause injury, ill health or damage, but could do so.
- Member of public injuries relate predominantly to mountain bike accidents on our purpose-built trails, and slips, trips and falls on walking trails. Trails are risk assessed and routinely inspected periodically and are also inspected following an accident.
- Public near misses are predominately public incursions on to live harvesting sites or illegal off-road motorcyclists abusing contractors/members of the public.

We have had seven RIDDOR reportable incidents in this reporting period that relate to employees:

- 2nd June 2021 – Slip, trip, fall leading to lower limb sprain/strain and over 7-day injury.
- 23rd August 2021 – Struck by moving vehicle causing leg contusions/bruising and over 7-day injury.
- 23rd September 2021 – Manual handling incident leading lower limb strain/sprain and over 7-day injury.
- 3rd November 2021, Slip, trip, fall leading to lower limb strain/sprain and over 7-day injury.
- 20th December 2021 – Occupational disease, Hand Arm Vibration Syndrome from powered tool use.
- 23rd December 2021 – Occupational disease, Hand Arm Vibration Syndrome from powered tool use.
- 29th March 2022 – Slip, trip, fall leading to lower limb sprain/strain and over 7-day injury.

There has been one RIDDOR Reportable incident to a contractor (reported by Euroforest Ltd):

- 13th October 2021 – Fatality of contractor struck by falling object (tree).

Lost Time Incidents that are not RIDDOR reportable

- 12th May 2021 – Staff member tripped whilst crossing road and twisted ankle.
- 27th July 2021 – Staff member strained back whilst lifting/carrying during a fish count.
- 11th November 2021 – Staff member travelling in NRW vehicle was hit head on by an oncoming vehicle on wrong side of road.

Serious Incident Reviews

Six serious incident reviews were opened in 2021/2022 and two fully investigated using our serious incident review process, with the WH&S Lead Specialist Advisors in conjunction with the Trade Unions undertaking the investigations. There were three fatal accidents to members of the public and these continue to be investigated by the Police and the Coroner. A full investigation cannot be undertaken until these have been concluded. Details on the six serious incident reviews are set out below:

• Near Miss Afan Forest Park – Members of the Public

A near miss incident occurred on the forest road in Afan Forest Park. Harvesting works were being undertaken on the steep slope directly above the forest road. The chainsaw operator lost control of a tree during felling and the tree slid down the bank onto the forest road below. Two members of the public who were walking along the forest road reported that they were almost struck by the tree. A Serious Incident Review was conducted in conjunction with the Standing Sales contractor. The Serious incident report is currently being finalised.

• Failure of work equipment – NRW Fleet Vehicles

A Serious Incident Review was undertaken in relation to a failure of work equipment which resulted in a staff member being injured. The incident occurred with a fleet vehicle and the failure of the handbrake mechanism. The decision was taken remove the make/model of

vehicle from service to allow them all to be inspected by manufacturer. The Serious Incident Report is currently being finalised and actions being assigned.

- **Fatal contractor accident on NRW Estate**

Sadly, there was a fatal accident at Coed Taff Forest, which is within the NRW estate. The coupe within Coed Taff Forest was sold as part of a timber sales contract and was a standing sales site.

The Police and Health and Safety Executive (HSE) are currently investigating the site to ascertain what happened.

- **Fatal accidents to member of the public on NRW Estate**

Sadly, there were three fatal accidents involving members of the public on the NRW estate.

These fatal accidents are currently being investigated by the Police and the Coroner, therefore a full investigation cannot be undertaken until these have been concluded.

One was a fall from height and two were drownings.

Serious Incident Reviews have been opened and paused for all three fatal incidents and will be updated once the coroner's inquests have concluded.

Performance – Wellbeing and health

Occupational health statistics

- **Summary of annual activity**

Our occupational health data for the reported year indicates that 36.5% of our management referrals are related to mental health issues (an 8.5% decrease on last year). 26.5% of those mental health related referrals were confirmed as perceived work-related stress and multifactorial stress/anxiety. Perceived work-related stressors were reported to be organisational change, unmanageable workloads, workplace conflict, job evaluation.

Summary 2021/2022	Comparison from 2020/2021
134 referrals/reviews	+39 (95)
63 HAVS screening	+13 (50)
6 HAVS Tier 4 assessments	+4 (2)
26 Conflict Resolution screening	+3 (23)

130 Whole Body Vibration assessments	+130 (0)
2 Post offer screening	+1(1)
3 Night worker assessments	+3 (0)
8 Physio assessments	-15 (23)

Further detail for the reporting year is provided in the table below.

Year	Referrals	Mental Health	Personal Anxiety/stress and Depression	Workplace Stress/Anxiety /Depression	Multi-faceted stress	Mental health other
2018/2019	157	71	29	24	5	5
2019/2020	142	75	26	31	4	5
2020/2021	95	46	24	12	8	2
2021/2022	134	49	20	13	13	3

The directorate forums have also showed intent and commitment to reducing mental health issues and absence, through support to our corporate initiatives.

Employee Assistance Programme

Between 2021/2022 there have been a total of 285 contacts of which 149 (52%) have been calls to the 24/7 telephone line; 104 (36%) were virtual face to face counselling, 26 (9%) were to the team of Citizens Advice Information Specialists and 6 (2%) were online.

There were four direct Covid-19 type calls.

96 new cases/clients have been presented of which when asked, the majority 54 (56%) identified as female. Of the 96 new, it is excellent to see that 91 (95%) of the new clients came through to Care first via the direct referral route.

The usage to the Lifestyle site has been a little disappointing with just 67 unique page views of which 44 (66%) were views to the “at home” pages and 23 (34%) were to the “at work” pages

Issue category analysis:

Personal :

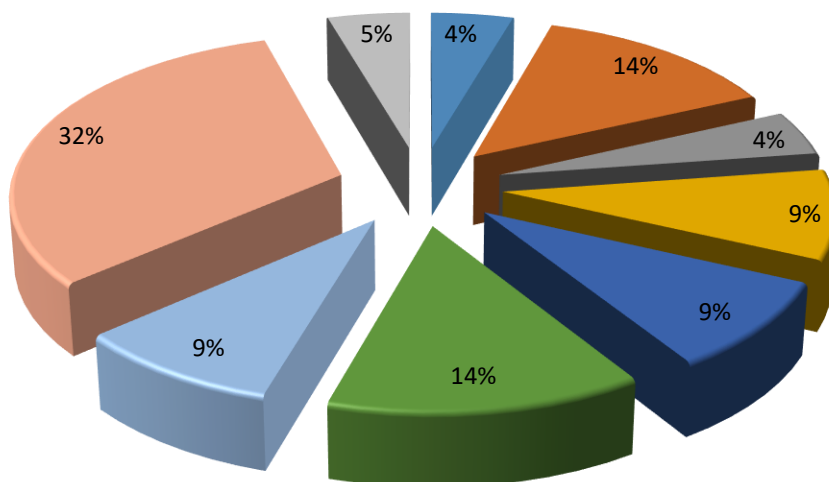
101 personal issues were presented to the Counselling teams where the trends have been:

- Health which has accounted for 48% of all personal issues presented of which 44% related to emotional health and 4% were physical health issues
- 18% were about aspects of personal relationships
- 12% were related to family issues and concerns for family members

Work:

22 work related issues have been presented with the trends being as follows:

- 32% were emotional health issues
- Workplace relationships 14%
- 14% changes in work and workplace
- 9% role ambiguity

- Bullying & Harassment by Managers
- Changes at work
- Disciplinary
- Grievance
- Performance - General
- Relationships at work with colleague
- Role Ambiguity
- Work Related Health - Emotional
- Stress - Relationships

Information Specialist:

13 information issues have been presented to the team which have supported with

- Childcare and children's
- Health/medical
- Law and legal
- General consumer enquiries

Further developments in 2021/2022

• Corporate Health Standard

The focus for 2021/2022 was to prepare, gather evidence and supporting information to continue the Corporate Health Standard (CHS) journey in order to attain the gold award in March 2021. The formal Gold level application for assessment was submitted in March 2021. However, due to the pandemic, Public Health Wales (PHW) have been unable to assess for the CHS for the past 12 months, as their resources have been required in other areas due to Covid-19.

Our Silver award is due to expire in March 2022. However, the Healthy Working Wales Team are working on the development of a new delivery model, which includes a revamped awards scheme that will take account of any work done now or in the past towards the existing awards programme. They will be providing more details during March/April 2022 and have re-assured NRW that the award will not expire in the meantime.

• Wellbeing initiatives

We organised participation in many specific wellbeing initiatives throughout the year. These included:

- Stress awareness month
- Mental health awareness week
- Sun awareness week
- Skin Cancer awareness month
- Cycle to work day
- World suicide prevention day
- Breast cancer awareness month
- Baby loss awareness week which included a blog from a member of staff
- World mental health day
- Movember
- Alcohol awareness week – which included blogs from staff
- Dry January
- Time to talk day – as a result of the feedback some of the mental health first aiders offered up monthly drop-in sessions for the offices that they are virtually based in.
- Sexual abuse and sexual violence awareness week
- National no smoking day

All these initiatives reminded and encouraged staff of how to look after themselves and their colleagues at work and outside of work. These initiatives have been brought to the attention of staff through our Intranet, Manager's Monthly updates, Yammer pages and through engagement at local WH&S Forums and team meetings.

• Wellbeing drop in sessions

The WH&S team and People Management team have run four Wellbeing Drop-in sessions for team leaders and line managers. These sessions are for team leaders and line

managers to ask questions or seek advice, support and guidance on any wellbeing issues. They are not used to discuss any individual cases but to ask general advice wellbeing, such as undertaking an occupational health referral and advice on stress and mental health issues.

- **Lunch and learn sessions**

A number of lunch and learn sessions were arranged over the past 12 months to focus on certain wellbeing aspects. These included burnout, loneliness and suicide awareness. Staff feedback indicated that these sessions are helpful, informative and support staff in their wellbeing.

- **Health awareness months**

Starting in 2020/2021, the WH&S team decided to focus on promoting a month dedicated to women's health during October and a month for men's health during March.

For 2021/2022, the women's health month was raising awareness on the breast cancer. There were awareness sessions delivered by Breast Cancer Now as well as a number of drop-in sessions.

For the men's awareness month, there were sessions on Male Breast Cancer; a healthy eating awareness session, Time to Change to talk about men's mental health and anti-stigma and a resilience session.

- **Hidden disabilities - Sunflower**

In 2021/2022, NRW signed up to the hidden disabilities sunflower scheme. Sunflower Lanyards and business starter packs were sent out to Ynyslas, Coed-y-Brenin, Bwlch Nant yr Arian, Garwnant and Cadair Idris. All visitor centre staff have been trained to identify the hidden disabilities sunflower scheme, gain a deeper understanding of hidden disabilities and be confident to approach and support customers and colleagues living with a hidden disability. We will be looking at rolling out the sunflower lanyards and training to NRW offices in the future.

Engagement with stakeholders

- **The Health & Safety Executive (HSE) and Forest Industry Safety Accord (FISA)**

We have continued to engage with the HSE regarding a number of forestry safety matters. The HSE provided positive feedback following a HSE inspection of work equipment which had been operating on a harvesting site on the NRW estate.

Staff across NRW continue to support FISA by attending and inputting to its various working groups. The Head of Land Stewardship attends and represents NRW at FISA steering group.

• **Timber Customer Liaison Day**

Members of the WH&S team attended NRW's annual timber customer liaison day, to deliver a presentation covering health and safety statistics and performance, information about recent developments within the industry and also providing information about NRW's trial of the FISA chainsaw competency system, inviting customer and contractor participation.

• **Chainsaw Competency System**

NRW staff are developing and running a pilot of FISA's chainsaw competency system and the Safe Forestry mobile phone application. Various groups have been identified to participate in the trial including Timber Customers and their contractors, direct contractors in both Forest Operations and Land Management, NRW staff who operate chainsaws as part of their work, and community groups. It is anticipated that the trial will commence early in the 2022/23 financial year. This will provide NRW with an excellent opportunity to test how well the chainsaw competency system can be embedded and to provide valuable feedback to FISA, shaping further development of the system.

Progress against wellbeing, health and safety actions / initiatives

• **Lone & remote working system**

Peoplesafe is NRW's lone and remote working system, which was launched in July 2018. The system brings together mobile phones and GPS Spot trackers on one platform, offering a solution that can be used by lone and remote workers in areas of poor or no phone signal.

During 2021/2022, we continued to manage the contract with the supplier and provided refresher training on usage of the system to individuals and teams across the business.

As we approach the end of the fourth and final year of the current contract, there are 1,066 users registered to use the system. There has been an increase in usage of the system from 40% in 2018/19, to 59% in 2019/20, to 75% in 2020/2021, and to 86% in 2021/22, which is attributable to the further training delivered and also to the provision of quarterly usage reports to line managers, following internal audit recommendations.

• **NRW Forestry Safety discussion**

A Board level discussion paper was produced which reflected on the fact that accident rates in the forestry sector remain amongst the highest within the UK. The purpose of the paper was to facilitate a discussion at Executive Team (ET) and the NRW Board around whether there is more that NRW should be doing to further enhance safety within the forestry sector both in Wales and the wider UK. The HSE were consulted when the paper was produced and were also engaged in the discussion at ET and NRW Board. The key recommendation in the paper was that the priority for NRW should be to continue to work with FISA, so that its guidance and its industry network can better enable those people

most at risk to work in a safer way and allow the riskier activities to be done in safer ways. This was endorsed by the NRW Board.

• **Audit Programme**

During the course of 2021/22, there was an internal audit review of the Hand Arm Vibration (HAVs) process. This was completed in October 2022 with a moderate reassurance rating. The audit assessed the effectiveness of the controls in place to safeguard staff using vibrating tools/equipment whilst at work.

The audit confirmed that there is a comprehensive policy and procedure in place for management and staff who are exposed to vibrations and that awareness sessions are also being delivered. The audit confirmed that team leaders were keen to mechanise the work undertaken as much as possible, by investing in mechanised equipment which removes staff exposure to vibration.

There were three medium category recommendation and one low category recommendation made. The recommendations included monitoring of all staff who use vibrating tools, that all new starters who are identified as requiring a Tier 1 assessment do so in timely manner and establish a centralised record system for tracking of staff who have a reportable injury to the HSE. The low recommendation relates to the records of hazard events in relation to HAVs on AssessNET which were incomplete.

Policy/procedure update

The following policies and procedures were developed and/or revised in 2021/2022:

- Occupational health policy and procedure
- Incident reporting policy and procedure
- Hand Arm Vibration procedure
- Lone and remote working policy and procedure
- Eye Care policy
- First aid policy and procedure

Coronavirus/Covid-19

With the pandemic still affecting the UK through 2021/2022, there was a continuing need for additional WH&S advice support and guidance for staff who were working from home and teams who were still undertaking key and essential works activities.

We ensure that we maintained up to date information, as national and other guidance and rules changed, on the Coronavirus intranet tile page, which included a number of key information points, such as:-

- Social distancing guidance,
- Home & remote working information,
- Links to Public Health Wales & Welsh Government guidance,
- Violence against women and domestic abuse,
- Lateral flow testing guidance

We also undertook a Coronavirus functional risk assessment. This functional risk assessment was for staff who had been identified as key and essential workers carrying out business critical tasks for NRW during the unprecedented time. The risk assessment detailed additional control measures which allowed key and essential workers to work safely during the pandemic outbreak.

The risk assessment was and continues to be updated regularly to ensure it remained current with relevant guidance from World Health Organisation, Public Health Wales and the Health and Safety Executive.

As restrictions have eased, we have put in place safe systems of work to allow them to work in a safe way whilst the pandemic was still circulating.

For employees who worked in the operational teams, a suite of documents continued to be updated as required. This included: -

- a functional risk assessment,
- safe working guidance for operational works,
- toolbox talk for COVID 19,
- information and advice on the cleaning points of work vehicles.

For the recovery element of COVID 19 and the return of a limited number of staff to certain offices, we produced the following: -

- a functional risk assessment
- toolbox talk for office staff on COVID 19,
- safe working guidance for returning to offices
- site specific checklist for the nominated Senior Responsible Officer for the offices.

• **Employee Assistance Programme (EAP) – Care First**

Our EAP provider Care First continued to provide daily webinars and newsletters to all their clients covering a variety of topics such as the emotional impact of lone working, financial wellbeing; mental health during winter; burnout and tiredness etc.

Care first updated their “Lifestyle” site and including support on how you use their service and looking after your mental health and wellbeing, while still having access to supportive tools and information that were there before. Their Zest platform was also updated to include a brand-new wellbeing assessment utilising a range of questions from clinically validated sources, public health and academia.

• **Contractor Management**

A number of teams have worked together to ensure that contractors and customers who work on NRW land are adequately assessed at the pre-qualification stage, to ensure that they are competent and have made suitable arrangements in place to manage WH&S.

In total, the following have been assessed and approved -

4 Mobile plant hire contractor assessments – all failed the initial assessment and required further clarification.

2 Life Dee river restoration contractor assessments - all failed the initial assessment and required further clarification.

23 Land management framework contractor assessments – 22 of the initial assessment required further clarification, with 1 assessment being approved on initial assessment.

12 transport of plant framework assessments – 9 of the initial assessment required further clarification, with 3 assessment being approved on initial assessment.

1 boat work framework assessment – this required further clarification.

Where potential contractors/customers/suppliers fail the initial assessment, further guidance is provided in that area to allow them to re-submit further supporting evidence. The guidance is reviewed and updated to improve the process for NRW's contractors and customers.

Undertaking this action ensures that NRW is fulfilling its legal obligations, and also provides NRW with assurance that our customers and contractors have robust systems and procedures in place to manage Health and Safety when working for NRW.

Risk assessment management

Employers in each workplace have a legal duty to ensure the health and safety of workers in every aspect related to their work. The purpose of carrying out a risk assessment is to enable the employer to take the measures necessary for the health and safety protection of workers. As part of being compliant with ISO 45001:2018, all NRW teams will need to have work activity specific risk assessments. The WH&S team have been working with teams across NRW to assist the development of the risk assessments in AssessNet.

To make the development of these more efficient and consistent, we have developed templates that can be used by managers and team leaders. We have also re-populated standard hazards and control measures in the system that team leaders and managers can use and custom to their work activities. Where teams already have specific risk assessments, but in another format, we are assisting the business in updating these onto AssessNet.

• Training sessions

The WH&S team delivered a number of training awareness sessions over 2021/2022, these included Hand Arm Vibration Syndrome (HAVs) and Risk Assessment.

In total, the following have been delivered: -

10 HAVs awareness sessions delivered, and 109 staff attended

22 Risk assessments sessions delivered, and 194 staff attended.

Risk register

The strategic risk register was revised, reviewed and amended in 2021/2022. There are nine strategic risks in total, one with a particular focus on WH&S, that of health and safety of staff/contractors/visitors. Work has been undertaken by the WH&S Manager and Executive Director of Operations to ensure that the risk register is effective and fit for purpose. There is a monthly review of the risk register to update and record any completed actions. This is an ongoing project with mitigating actions being updated as and when necessary.

Public Safety Work

• Visitor Safety Group (VSG)

NRW have recently renewed their membership of VSG and continue to sit as a board member of the group promoting public safety best practice in the UK and Ireland. NRW staff have presented on several webinars arranged nationally by VSG on topics relating to recovery and renewal of access to public spaces during the current pandemic.

• National Nature Reserves (NNR) Audits

The combined audits of our National Nature Reserves (NNR) with our colleagues from Conservation Management and Environmental Management giving our NNR staff reassurance on how they are managing their reserves with respect to public safety, conservation management and environmental management (ISO 14001).

Due to the ongoing pandemic the NNR audit programme was largely suspended during this financial year. However, where possible audits took place for Cors Fochno NNR, Coedydd Maentwrog NNR, Coed Y Rhygen NNR, Site visits also took place at Conwy Falls, fish pass, Dolgellau FAS wall, Bontuchel and Lady Bagot's Drive fish passes, Cwmcarn and Wye Valley to look at particular public safety issues.

Internal advice and guidance

The WH&S team provided health and safety/public safety advice and guidance to NRW teams on windfarms, estate standards, forestry, facilities, marine teams, and enforcement teams.

As an organisation, we have agreed to take on a project to make all of the defibrillators we have in our offices and depots publicly available where possible. Once the work is complete, they will be registered on the Welsh Ambulance Trust website and will be available for local communities to use in an emergency. This will be completed in the 2022/23 financial year.

ISO 45001:2018 Management Standard

The contract for the certification for ISO 45001:2018 has been awarded to British Standards Institute (BSi). ISO 45001:2018 is an international standard for health and safety at work developed by national and international standards committee. The stage 1

of the assessment took in April 2021 and this highlights any areas that required further information. BSi recommended that NRW were able to be assessed for the next stage.

The Stage 2 – assessment for registration audit, involved 30 audit days, with a team of 3 external auditors assessing various WH&S policies and procedures, and teams/premises in NRW. The process started mid-October with the audit being completed on 23rd December 2021. This sampling exercise included a large number of premises and teams e.g., forest operations, integrated work force, flood and assets, facilities, WH&S, communications etc, being audited. The auditors assessed WH&S compliance against the standard and our policies and procedures, and assessed areas such as fire safety, electrical certification, risk assessments, wellbeing support.

On the 23rd of December 2021, NRW received formal confirmation of registration to ISO 45001:2018.

During the Stage 2 assessment, there were 12 minor non-conformities and 2 major non-conformities raised.

All non-conformities require a corrective action plan to be submitted which have to be approved by the certification body as suitable and sufficient to address the issues raised.

All 12 minor non-conformities corrective plans have been assessed and approved by BSi.

The 2 major non-conformities raised were: -

- Electrical certification at the Welshpool Depot and
- Lack of - WH&S training certificates; training needs analysis; training database; gap analysis and competency frameworks.

The major non-conformity in relation to electrical certification was actioned by facilities and this was closed off as completed in the re-visit by the BSi auditor in February 2022.

The WH&S training major non-conformity was discussed at the re-visit appointment in February 2022, with the action plan reviewed, and current progress was assessed.

The ISO 45001:2018 standard is designed to prevent work-related injury and ill-health and to provide safe and healthy workplaces by providing a framework where we can manage and continuously improve our approach to health and safety.

Achieving this standard will help NRW ensure the long-term wellbeing, health, and safety of everyone – staff, visitors, contractors and customers.

NRW should be proud of the achievement, many organisations fail to attain the standard, as it is a difficult standard to achieve and maintain.

Next Steps and Future Work for NRW in 2021/2022

There has been significant progress in 2021/2022 with delivery of key wellbeing, health and safety improvements. However, further progress needs to be made and we will do this by focussing on priority work areas in 2022/2023: -

Leadership

Continuing to improve visible leadership from the Board, Executive Team, Leadership Team, Management Team and Team Leaders, especially about the ownership and management of risk.

Health and Wellbeing

Continue to implement the actions in the new WH&S strategy and monitor and evaluate the measurement of performance.

External Engagement

Continue the engagement with both internal and external stakeholders and work together to improve our WH&S performance.

Learning & Development

Continue to assist with key training requirements, to ensure legal compliance and promote the importance of undertaking WH&S training. Determine training needs analysis for all roles and develop competence frameworks for the higher risk activities, e.g., chainsaw, water safety.

System development

Monitor and review the WH&S systems to ensure they are suitable and sufficient.

Performance monitoring & audit

Fully participate in relevant WH&S topics within internal audit programme for 2022/2023.

Enable use of strategic risk register through clear ownership of risk areas and routine assessment of risks.

Legal compliance

Launch a new wellbeing, health and safety strategy to strive for legal compliance.

Staff engagement

WH&S National Committee and Forums continue to actively engage with staff in developing and promoting a safe working environment and culture.

Rhagolwg y Bwrdd – Gorffennaf						
	Eitem	Preifat/Cyhoeddus	Cwmpas	Pwrpas	Amser	Noddwr
1	Cyfarfod agored	Cyhoeddus a Phreifat	Eitem Sefydlog		5	Cadeirydd
2	Adolygu Cofnodion	Cyhoeddus a Phreifat	Eitem Sefydlog		5	Cadeirydd
3	Diweddariad y Cadeirydd	Cyhoeddus a Phreifat	Eitem Sefydlog		10	Cadeirydd
4	Diweddariad y Prif Swyddog Gweithredol	Cyhoeddus a Phreifat	Eitem Sefydlog		10	Clare Pillman
5	Diweddariad Pwyllgorau	Cyhoeddus a Phreifat	Eitem Sefydlog		10	Cadeiryddion Pwyllgorau
6	Adroddiad Cyllid	Private	Penderfyniad	Cymeradwyo'r sefyllfa ariannol ddiweddaraf	20	Rachael Cunningham
7	Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2021/22	Preifat	Penderfyniad	Cymeradwyo Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2021/22	15	Rachael Cunningham Prys Davies
8	Adolygu Polisi Rheoli Risg ac Adolygu Datganiadau Parodrwydd i Dderbyn Risg	Preifat	Penderfyniad	Cymeradwyo'r Adolygiad Blynyddol o'r Polisi Rheoli Risg	30	Prys Davies
9	Cytundeb Cydweithio Cydwasanaethau a Llythyr Cydsyniad	Preifat	Penderfyniad	Cymeradwyo'r Cytundeb Cydweithio Cydwasanaethau a'r Llythyr Cydsyniad cysylltiedig	10	Prys Davies
10	Proses Dynodi Parciau Cenedlaethol	Preifat	Penderfyniad	Cymeradwyo cychwyn proses ffurfiol o ddynodi Parciau Cenedlaethol	30	Ceri Davies
11	Cynllun Busnes ac Adroddiad Diwedd Blwyddyn Dangosfwrdd Perfformiad 2021/22	Cyhoeddus	Penderfyniad	Cymeradwyo Cynllun Busnes ac Adroddiad Diwedd Blwyddyn Dangosfwrdd Perfformiad 2021/22	20	Clare Pillman
12	Rheoleiddio rheoli Adar sy'n bwyta Pysgod: Argymhellion	Cyhoeddus	Penderfyniad	Cymeradwyo'r dull o reoleiddio adar sy'n bwyta pysgod	45	Ceri Davies

Rhagolwg y Bwrdd – Gorffennaf						
	Eitem	Preifat/Cyhoeddus	Cwmpas	Pwrpas	Amser	Noddwr
13	Rôl CNC yn y Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol ar gyfer Adnoddau Dŵr a Gwelliannau Ansawdd Dŵr	Cyhoeddus	Trafodaeth	Trafod cynllun busnes cwmni dŵr Ofwat a rôl CNC yn y Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol ar gyfer Adnoddau Dŵr a Gwelliannau Ansawdd Dŵr	60	Ceri Davies Gareth O'Shea
14	Adroddiad Blynyddol yr Iaith Gymraeg 2021/22	Cyhoeddus	Penderfyniad	Cymeradwyo Adroddiad Blynyddol yr Iaith Gymraeg 2021/22	15	Prys Davies
15	Rhagolwg y Bwrdd	Cyhoeddus	Trafodaeth	Trafod eitemau i ddod	5	Prys Davies
16	Sesiwn holi ac ateb cyhoeddus	Cyhoeddus		Cyfle i'r cyhoedd siarad â'r Bwrdd	45	
17	Unrhyw Fater Arall	Cyhoeddus a Phreifat		Os oes rhywbeth yn codi	5	

Papur Bwrdd

	Manylion y Papur
Teitl y papur:	Newid arfaethedig i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol (SaLS) ar gyfer y Bwrdd Busnes Gwasanaethau Corfforaethol
Cyfeirnod y papur:	22-05-B18
Noddir y papur gan:	Clare Pillman, Prif Weithredwr
Cyflwynir y papur gan:	Colette Fletcher, Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd
Diben y papur	Ceisio cymeradwyaeth ar gyfer llinell gyfeirio newydd mewn perthynas â'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol (SaLS) gan y Bwrdd Busnes Gwasanaethau Corfforaethol

Mater

1. Mae'r papur hwn yn gofyn am gymeradwyaeth ar gyfer cyflwyno newid arfaethedig i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol (SaLS), sef newid a gyflwynir oddi allan i'r broses adolygu flynyddol. Mae'r newidiadau'n effeithio ar lefelau dirprwyo'r Bwrdd ac o'r herwydd bydd angen cael cymeradwyaeth y Bwrdd.

Cefndir

2. Mae'r Tîm Llywodraethu yn cynnal adolygiad blynyddol o'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol (SaLS), ond o dro i dro cawn geisiadau i'w ddiweddarau oddi allan i'r broses honno. Mae'r Gwasanaethau Cyfreithiol wedi anfon cais atom yn gofyn am gael cynnwys llinell SaLS newydd i ymdrin â bwloch o ran cymeradwyo cytundebau annibynnol gyda sefydliadau eraill ar gyfer rhannu a/neu ddefnyddio data personol a'r lefel gymeradwyo briodol sy'n angenrheidiol.
3. Datblygwyd a chytunwyd ar eiriad y llinell SaLS newydd a'r lefel ddirprwyo gyda'r Tîm Diogelwch a Rheoli Gwybodaeth a chydweithwyr yn y Gwasanaethau Cyfreithiol.

Crynodeb

4. Mae Atodiad 1 yn cyflwyno'r llinell newydd arfaethedig i'w hystyried a'i chymeradwyo.
5. Ni cheir unrhyw effaith ganlyniadol ar y rhifau ar gyfer yr adran hon.

Argymhelliad

6. Cynigir y dylai'r Bwrdd adolygu ac ystyried y llinell newydd arfaethedig ar gyfer ei chynnwys ym meistrddogfen y SaLS.

Risgiau Allweddol

7. Mae'r SaLS yn rhan bwysig o'n fframwaith llywodraethu, ac os nad awn ati i sicrhau ei fod yn gyfredol mae yna berygl na fydd yn parhau i fod yn addas i'r diben. Hefyd, byddai risg yn codi pe na bai'r staff yn gwbl glir ynglŷn â'u lefelau awdurdodi a dirprwyo.

Goblygiadau Ariannol

8. Nid oes yna unrhyw ystyriaethau na goblygiadau ariannol ychwanegol.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

9. Mae'r gofyniad llywodraethu yn effeithio ar yr holl staff mewn modd cyfartal. Ni ragwelir y bydd yna unrhyw effeithiau niweidiol ar unrhyw nodweddion neu grwpiau gwarchoddedig penodol.

Mynegai o'r Atodiadau

- Atodiad 1 SaLS CNC 2021 – Y Bwrdd Busnes Gwasanaethau Corfforaethol

						Delegated Level						
	REF	Category	Sub-Category	Function	Applicable Board(s)	Section of legislation	Job Grade	Job Description	Link to MoM	Function Comments	Head of Legal & Head of Governance approval	Approved CEO
Proposed	2.5	Agreement with other bodies	Data sharing / processing	Approval of a standalone agreement for the sharing and/or use of personal data.	CSBB	Data Protection Legislation	Grade 10	Information Asset Owner (Grade 10)	NA	new line		

Papur Bwrdd

	Manylion y Papur
Teitl y Papur:	Cymeradwyo Datganiad Caethwasiaeth Fodern CNC 2022-23
Cyfeirnod y Papur:	22-05-B19
Noddir y Papur gan:	Prys Davies, Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Corfforaethol
Cyflwynir y Papur gan:	Victoria Painter, Rheolwr Llywodraethu a Risg
Diben y Papur	Penderfyniad
Argymhelliad	Argymhellir y dylai'r Bwrdd gymeradwyo Datganiad Caethwasiaeth Fodern CNC ar gyfer 2022-23

Mater

1. Rhaid i rai sefydliadau gyhoeddi datganiad blynyddol sy'n nodi'r camau y maent yn eu cymryd i atal caethwasiaeth fodern yn eu busnes a'u cadwyni cyflenwi yn unol â'r Ddeddf Caethwasiaeth Fodern (2105).

Cefndir

2. Nodir y gofyniad i gyhoeddi Datganiad Caethwasiaeth Fodern yn Adran 54 (Tryloywder mewn Cadwyni Cyflenwi) o Ddeddf Caethwasiaeth Fodern 2015. Yn ôl gwefan Llywodraeth y DU, mae'n ofynnol i sefydliad masnachol gyhoeddi datganiad blynyddol os yw'r holl feini prawf isod yn berthnasol:
 - a. mae'n 'gorff corfforaethol' neu'n bartneriaeth, ble bynnag y cafodd ei ymgorffori neu ei ffurfio
 - b. mae'n rhedeg busnes, neu ran o fusnes, yn y DU
 - c. mae'n cyflenwi nwyddau neu wasanaethau
 - d. mae ganddo drosiant blynyddol o £36 miliwn neu fwy
3. Dyma drydydd Datganiad Caethwasiaeth Fodern blynyddol CNC.

Asesiad

4. Mae gofynion Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015 fel a ganlyn:

- Diweddarau'r Datganiad Caethwasiaeth Fodern bob blwyddyn.
 - Cyhoeddi'r datganiad mewn lle amlwg ar y wefan o fewn chwe mis i ddiwedd y flwyddyn ariannol.
 - Bod y datganiad yn cael ei gymeradwyo gan y Bwrdd.
 - Bod y datganiad yn cael ei gymeradwyo gan Gyfarwyddwr.
5. Rhaid i ddatganiadau ddisgrifio'r prif gamau mae'r sefydliad wedi'u cymryd yn ystod y flwyddyn ariannol i ymdrin â risgiau caethwasiaeth fodern yn y cadwyni cyflenwi a'r busnes. Mae canllawiau statudol y Swyddfa Gartref yn argymhell y dylai datganiadau gwmpasu'r canlynol:
- Strwythur y sefydliad a chadwyni cyflenwi.
 - Polisiâu mewn perthynas â chaethwasiaeth a masnachu pobl.
 - Prosesau diwydrwydd dyladwy.
 - Asesu a rheoli risg.
 - Dangosyddion perfformiad allweddol i fesur effeithiolrwydd y camau sy'n cael eu cymryd.
 - Hyfforddiant ar gaethwasiaeth fodern a masnachu pobl.
6. Mae'r datganiad drafft sydd ynghlwm wrth yr adroddiad hwn yn ymateb i'r holl bwyntiau uchod, fel sy'n ofynnol o dan y ddeddfwriaeth.

Crynodeb

7. Mae cynhyrchu'r datganiad hwn yn ymateb i ofynion y ddeddfwriaeth a nodwyd. Mae'n cynnwys crynodeb o'n cynnydd yn y maes gwaith hwn a datganiad o'r hyn y bwriadwn ei gyflawni dros y flwyddyn i ddod.

Argymhelliad

8. Argymhellir y dylai'r Bwrdd gymeradwyo Datganiad Caethwasiaeth Fodern CNC ar gyfer 2022-23.

Risgiau Allweddol

9. Mae methu â chynhyrchu Datganiad Caethwasiaeth Fodern yn cynyddu'r risg y gallai CNC fod yn hwyluso'n anfwriadol ryw fath o gaethwasiaeth fodern a/neu gamfanteisio ar bobl a masnachu pobl yn ein gweithgareddau.

Camau Nesaf

10. Os caiff ei gymeradwyo gan Fwrdd CNC, bydd y Datganiad yn cael ei lofnodi gan y Prif Weithredwr a'i gyhoeddi mewn lle amlwg ar wefan CNC a'r gofrestr Tryloywder mewn Cadwyni Cyflenwi (TISC) (www.tiscreport.org).

Goblygiadau Ariannol

11. Nid oedd unrhyw oblygiadau ariannol yn uniongyrchol gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

12. Nod Datganiad Caethwasiaeth Fodern yw diogelu'r bobl fwyaf agored i niwed mewn cymdeithas, sy'n fwy tebygol o fod ag un neu fwy o nodweddion gwarchoddedig.

Mynegai Atodiadau

Atodiad 1 Datganiad Caethwasiaeth Fodern Drafft 2022-23

Modern Slavery Statement

2022-23

Introduction

1. This Statement is designed to satisfy the requirements of Part 6 Section 54 of the Modern Slavery Act (2015) and forms part of our commitment to the Welsh Government's '*Code of Practice for Ethical Employment in Supply Chains*' and the UK Woodland Assurance Standard (UKWAS).
2. As the largest Welsh Government Sponsored Body, we hold ourselves to the highest standards of ethical conduct in all our activities and are committed to continuous improvement. NRW does not engage in, or condone, the practices of human trafficking, slavery or enforced labour.
3. Our Values are at the heart of who we are as an organisation. They outline what is important to us, what we are like as people and what we are here to do:
 - We are passionate about the natural environment of Wales
 - We care for each other and the people we work with
 - We act with integrity
 - We make a difference now and for the future
 - We are proud to serve the people of Wales
4. We are committed to improving our business practices to combat modern slavery and human trafficking and to ensure that we are not complicit in any human rights violations. We are committed to zero tolerance of slavery, human trafficking, and child labour practices.
5. For the purposes of this statement, we have adopted the following definitions:
 - 'Slavery' is where ownership is exercised over a person. Someone is in slavery if they are:
 - forced to work through mental or physical threat
 - owned or controlled by an 'employer', usually through mental or physical abuse or the threat of abuse
 - dehumanised, treated as a commodity or bought and sold as 'property'
 - physically constrained or have restrictions placed on their freedom.
 - 'Servitude' involves the obligation to provide services imposed by coercion.
 - 'Forced or compulsory labour' involves work or service extracted from any person under the menace of a penalty and for which the person has not offered themselves voluntarily.

- 'Human trafficking' concerns arranging or facilitating the travel of another with a view to exploiting them.
6. This statement will be published on the Transparency in Supply Chains (TISC) register (www.tiscreport.org).

About Natural Resources Wales (NRW)

7. Natural Resources Wales is the largest Welsh Government Sponsored Body – employing over 2,400 staff across 17 offices and 36 depots pan Wales with a budget of £240 million in 2022/23.
8. We were set up as per the specifications in The Natural Resources Body for Wales (Establishment) Order 2012 and The Natural Resources Body for Wales (Functions) Order 2013. We receive a Remit Letter setting out what the Welsh Government wants us to achieve during that year and a Funding Letter setting out the budget available to us.
9. Our work is overseen by a Board that consists of the Chair and 11 further Non-Executive Directors who are appointed by the Welsh Government, plus the Chief Executive.
10. Around half of our income budget is derived from Grant in Aid from the Welsh Government, but we also generate income by charging for some of our services and several commercial activities including timber sales and tenancies.

Our Supply Chains

11. NRW's supply chains predominantly fall within the following categories:
- Civil Engineering
 - Fleet & Facilities
 - ICT equipment and services
 - Professional services
 - Land Management
 - Hydrometry & Telemetry
 - Forest Operations
12. NRW has many existing contracts and frameworks for specific categories of expenditure. The National Procurement Service (NPS) is a central purchasing body whose role is to set up contracts and framework agreements for use by the Welsh Public Sector. We also utilise the Crown Commercial Service (CCS), Yorkshire Purchasing Organisation (YPO) and Eastern Shires Purchasing Organisation (ESPO) frameworks where appropriate. Decisions on whether to purchase from a suitable NRW contract or framework agreement are made by the Procurement Lead or Category Lead.
13. We honour the Living Wage for all our employees, full time, or part time.

Our policies

14. We are committed to making sure that there is no modern slavery or human trafficking in our supply chain or in any part of our business. We continue to develop our policies and procedures to reflect our commitment to acting sustainably, ethically and with integrity in all our business relationships.
15. We are aiming to develop, implement and enforce effective systems, processes, and controls to ensure that no child labour, slavery, or human trafficking is taking place linked to our activities. This is a significant undertaking and will cover many areas of NRW's business.
16. NRW mitigates the risk of modern slavery occurring in its workforce by ensuring that directly employed staff are recruited via robust HR recruitment policies. There is a whistleblowing policy in place for members of staff to raise any concerns about wrongdoing as well as guidance for staff experiencing domestic abuse. Staff employed on a temporary basis are, where possible, recruited through NRW's approved suppliers.

Progress against our commitments

17. Our operational teams continue to be vigilant to this issue. Via their partnership work and proactive engagement with outside specialist agencies, we have developed a greater understanding of potential areas of our operation where instances of modern slavery are more likely.
18. We have set up an intranet page to raise awareness of Modern Slavery internally. This page includes information on how to spot potential signs of Modern slavery, informs staff how to raise concerns and provides various signposts to more in-depth sources of advice.
19. We have established a Contract Management Support Service for the organisation. Although newly established, this team will embed good Contract Management practice, supporting staff to manage contracts to ensure outcomes are achieved by equipping them with the necessary tools and guidance. This initiative will also ensure greater transparency.
20. We have continued to make prompt payment to our supply chain during the Covid pandemic to reduce the risk of unethical practices filtering through our supply chain.
21. Within our tendering processes, Modern Slavery and Ethical Employment have become embedded as key considerations, forming part of our selection criteria.

Our future commitments

22. This is NRW's third Modern Slavery Statement. Our work in this area is built upon and developed each year, and we continue to review our progress and statement annually at the end of each financial and operational year.

- 23. We recognise that combating modern slavery and human trafficking requires a coordinated, collaborative, and long-term approach.
- 24. We will review our procurement strategy and associated documentation over the coming year and ethical procurement will feature in this review. We will also look to support Welsh Government in its review of Fair Work Principles and respond appropriately to the new Draft Social Partnership and Public Procurement (Wales) Bill.
- 25. We will continue to review our internal processes and monitor the effectiveness of our actions against modern slavery and human trafficking. We will attempt to raise awareness of increased transparency in our supply chains to be able to reduce the risk of modern slavery and unethical practices.
- 26. Over the 2022-23 operational year we will continue to provoke discussion and raise awareness across the organisation about the Modern Slavery Act (2015) and what risks this could pose to us as an organisation.
- 27. We are reacting to the unfolding crisis in Ukraine and will act in line with Welsh Government procurement policy in relation to identifying any impacts on our supply chains.
- 28. This statement will be reviewed annually and has been approved by the Board.

.....

Clare Pillman, Chief Executive of Natural Resources Wales

Dated: